

TERVOLA

MYÖNTEISIÄ
MAHDOLLISUUKSIA

TALOUSARVIO 2013

Taloussuunnitelma 2014 - 2015

Kunnanvaltuusto hyväksynyt 13.12.2012 § 109

SISÄLTÖ

Tervola - myönteisiä mahdollisuuksia	1
Kunnallisten palvelujen nykytila	1
Talousarvio 2013 ja taloussuunnitelma 2014-2015	10
Kunnan toiminnan kehittämistavoitteet	11
Taloudellinen kehitys suunnittelukaudella	12
Maapoliittinen ohjelma	15
Rakentamishjelma	16
Henkilöstösuunnitelma	16
Rakentamishjelma ja henkilöstösuunnitelma taulukoina	18
Talousarvion yleisperustelut	23
Käyttötalousoosan yhdistelmät tulosalueittain	25
Käyttötalousoosa tulosalueittain	29
Investointiosa	70
Rahoitusosa	
Tuloslaskelma	73
Rahoituslaskelma	74
Liitteet	
Visio ja toiminnan näkökulmat	76
Riverbank Oy:n, Tenergia Oy:n, Tervolan Vesi Oy:n ja Tervolan vuokratalot Oy:n tavoitteet	77

TERVOLA - MYÖNTEISIÄ MAHDOLLISUUKSIA

Kunnan sijainti ja alue

Tervolan kunta sijaitsee teollistuneella ja voimakasta vientiteollisuutta harjoittavalla Kemi-Tornio talousalueella.

Kunta rajoittuu etelässä Keminmaan ja Simon kuntiin, lännessä Tornion kaupunkiin, pohjoisessa Rovaniemen kaupunkiin ja idässä Ranuan kuntaan. Kunnan kokonaispinta-ala on 1.594 neliökilometriä, josta vesipinta-ala on 32,7 neliökilometriä. Kunta on suhteellisen harvaan asuttu; asukkaita maaneliökilometriä kohti on 2,2.

Kunnan halki virtaavan Kemijoen ja myös sen sivujokien varsilla on alavaa maanviljelysalueita, josta maa jatkuu loivasti kumpuillen kunnan rajoilla oleviin vaaroihin. Erilaiset suot muodostavat suurimman osan kunnan pinta-alasta.

Tervola pähkinänkuoressa 2012

- * 145 vuotta, perustettu vuonna 1867
- * asukkaita 3.387 (31.12.2011)
- * tukialue 1
- * EU:n tukialue 1
- * veroprosentti 19,50

Liikenneyhteydet

Liikenneyhteydet kuntaan ovat hyvät. Kunnan halki etelä-pohjoinen suunnassa kulkevat Kemijoen länsipuolella rautatie, valtatie 4 ja itäpuolella maantie 926 Kemi-Rovaniemi. Itä-länsi suunnassa maantieteytydet Simon, Ranualle ja länsirajalle Tornioon ja Ylitorniolle ovat myös kunnossa.

Lähin lentokenttä on Kemissä, minne etäisyys kuntakeskuksesta on 41 km. Ajoksen satamaan Kemissä on matkaa 55 km.

Kunnan hallinnolliset yhteydet suuntautuvat Kemin, Tornion ja Rovaniemen kaupunkeihin, joissa sijaitsevat valtion alueviranomaisten palvelut.

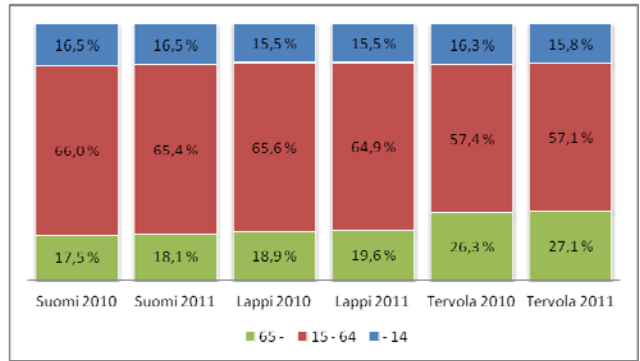
Väestö

Väestön määrä vuoden vaihteessa 2011 - 2012 oli 3.387 henkeä, josta naisia oli 1.640 ja miehiä 1.747. Vuoden 2011 aikana väestön määrä väheni 57 henkilöllä. Kuluva vuonna väestön määrä on edelleen vähentynyt.

Tervolan väestön ikärakenne poikkeaa koko maan ikärakenteesta. Muuttoliike on vähentänyt erityisesti työikäistä väestöä. Vuoden vaihteessa 2011 - 2012 yli 65-vuotiaiden osuus väestöstä oli 27,1 %, kun se Lapin maakunnassa oli 19,6 % ja koko maassa 18,1 %. Toisaalta myös alle 15 -vuotiaiden osuus on Tervolassa hieman suurempi kuin Lapissa keskimäärin.

Ikärakenne 31.12.2011

	Suomi	Lappi	Tervola
0-14 -vuotiaat	16,5 %	15,5 %	15,8 %
15-64 -vuotiaat	65,4 %	64,9 %	57,1 %
yli 65-vuotiaat	18,1 %	19,6 %	27,1 %

Työpaikat

Tilastokeskuksen tietojen mukaan työpaikkojen määrä vuoden 2010 lopussa oli 1.157. Edelliseen vuoteen verrattuna työpaikkojen määrä on lisääntynyt. Lisäystä on tapahtunut kaikilla toimialoilla.

Maa- ja metsätalouden työpaikkojen osuus on pysynyt merkittävänä. Vuonna 2010 alkutuotannon osuus työpaikoista oli Tervolassa 17,3 %, Lapissa 5,5 % ja koko maassa 3,7 %. Jalostuksessa työpaikat ovat kasvaneet tasaisesti viime vuosina. Teollisuuden työpaikkojen määrä on jatkanut kasvuaan.

Palvelualoilla työpaikkojen osuus elinkeinoista on Tervolassa pienempi kuin Lapissa keskimäärin. Palvelualan työpaikoista 64,2 % on julkisissa palveluissa.

Työpaikat 2010

Työvoima	1.322
Työpaikat yht.	1.157
* alkutuotanto %	17,3
* jalostus %	26,4
* palvelut %	55,6
* toimiala tuntematon %	0,7

(Lähde: Tilastokeskus)

Vuoden 2011 aikana Tervolan työttömyysaste laski edelliseen vuoteen verrattuna. Vuonna 2012 työllisyystilanne heikentyi alkuvuodesta, mutta loppuvuonna tilanne on kääntynyt parempaan suuntaan. Syyskuussa työttömyysaste oli 9,8 % ja työttömiä työnhakijoita oli 129.

	2010	2011
Työttömät	217	163
Työttömyysaste	11,9	11,0

(Lähteet: Työ- ja elinkeinoministeriö, Meri-Lapin TE-toimisto)

KUNNALLISTEN PALVELUJEN NYKYTILA

Strateginen ja yleisjohto

Hallinnon kehittämisessä 1990 -luvun alussa toteutetut uudistukset perustuivat vapaakuntakoikeilun antamiin mahdollisuuksiin ja niillä pyrittiin kehittämään hallintojärjestelmää nopeutta, joustavuutta ja tehokkuutta korostavaan suuntaan. Järjestelmä on pääosin edelleen toimiva,

mahdolliset muutokset valmistellaan kunnallisääntöjen ajantasaistamisen yhteydessä.

Syksyn 2008 kunnallisvaaleissa Tervolan kunnanvaltuustoon valittiin 21 valtuutettua. Valtuustossa Suomen Keskustalla on 10, Vasemmistoliiton ja Suomen Sosialidemokraattisen puolueen vaaliliitolla yhdeksän ja sitoutumattomilla kaksi valtuutettua. Kuluvan vuoden syksyllä järjestetyissä kunnallisvaaleissa vuoden 2013 alusta toimintansa aloittavaan valtuustoon Suomen Keskustan ja Kansallisen Kokoomuksen vaaliliitto sai 13 valtuutettua, Vasemmistoliiton ja Suomen Sosialidemokraattisen puolueen vaaliliitto 7 valtuutettua ja Perussuomalaiset yhden valtuutetun. Tällä hetkellä valtuustossa edustettuna olevilla sitoutumattomilla ei ollut ehdokkaita syksyn kunnallisvaaleissa.

Kunnan luottamushenkilöorganisaatio perustuu ns. sovelletun valiokuntamallin pohjalle, jossa valtuutetut ja varavaltuutetut toimivat enemmistönä lautakunnissa. Järjestelmä korostaa valtuutettujen asemaa korkeimpina kunnallisen päätösvallan käyttäjinä.

Luottamushenkilötyön vaatimukset ovat viime aikoina kasvaneet. Monet kuntien toimintaympäristöissä tapahtuvat muutokset, kuten globalisaatiokehitys, kuntalaisten palvelutarpeiden muutokset, väestön ikääntyminen ja työelämän muutokset vaikuttavat merkittävästi luottamushenkilötyöhön. Myös Suomen hallintojärjestelmä ja hallinnon rakenteet, mm. kuntarakenne ovat muutoksessa. Työtä tehdään yhä epävarmemmassa maailmassa, jossa muutokset ovat nopeita ja muutosten vaikutuksia on vaikea ennakoita. Luottamushenkilöiltä vaaditaan entistä enemmän muutosjohtajuutta ja strategista näkemystä. Valtuuston ja yksittäisen valtuutetun roolia ja asemaa tulee vahvistaa mm. valtuuston työskentelymuotoja edelleen kehittämällä. Erityisesti strategiaa ja taloutta koskevissa kysymyksissä valtuutetut tulee saada mukaan jo asioiden valmisteluvaiheeseen.

Strategisen suunnittelun suunnittelumenetelmäksi Tervolassa on valittu tasapainotetun menestymisen BSC-malli, jonka työskentelymenetelmät kaipaavat edelleen kehittämistä. Läpi organisaation käyvä linjakuus ja sitoutuneisuus yhteisiin pelisääntöihin ja päätöksiin sekä luottamushenkilöiden ja palkatun henkilöstön välinen kanssakäyminen ovat avainasemassa tulevaisuutta rakennettaessa.

Tervolassa on vuonna 2010 käynnistetty kuntastrategiatyö. Työtä ovat hidastaneet vireillä olevien kuntarakennemuutoksen ja sote-uudistuksen linjausten puuttuminen.

Nykyiset luottamustoimielimet vastaavat laajoista toimialakokonaisuuksista. Pyrkimys on myös joustavaan resurssien yhteiskäyttöön ja sitä kautta yhteistoimintaetuihin. Tällä hetkellä lautakuntatyöskentelystä vastaavat koulutus-, sosiaali- ja terveys-, tekninen, vapaa-ajan ja maaseutulautakunnat. Lisäksi kunnanvaltuusto on asettanut tarkastuslautakunnan ja keskusvaalilautakunnan. Kunnanvaltuusto on hyväksynyt periaatepäätöksen, jonka mukaisesti sivistystoimen hallintoa uudistetaan vuoden 2013 alusta siten, että vapaa-ajanlautakunta lakkautetaan ja nykyiset vapaa-ajanlautakunnan tehtävät siirretään koulutuslautakunnalle. Samalla koulutuslautakunnan nimi muutetaan sivistyslautakunnaksi.

Tervolan kunnassa on ns. raamibudjetti, jonka käyttöön oton myötä taloudellisia valtuuksia ja vastuuta on siirretty rutiiniasioissa ja muutoinkin vähäisessä määrin alaspäin. Talousarvio/taloussuunnitelma-asiakirjan rakennetta ja sisältöä on pyritty kehittämään informatiivisempaan suuntaan. Kuntalain edellyttämien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden kirjaamiseen ratkaisua haetaan tasapainotetun mittariston mallin pohjalta.

Viranhaltijaorganisaatio pohjautuu osastojakona laajoihin tehtäväkokonaisuuksiin. Osastoja on kolme; sivistys-, tekninen sekä sosiaali- ja terveysosasto, joita täydentää kunnanjohtajan johdolla toimiva hallintopalvelujen ja kehittämistoimen palveluyksikkö.

Kuntalaisten peruspalvelut on pystytty pitämään hyvällä tasolla.

Vuoden 2010 aikana käynnistyi Kemin ja Tornion kaupunkien sekä Keminmaan, Simon ja Tervolan kuntien kuntajakoselvitys. Alueen kuntien valtuustot käsittelivät tammikuussa 2011 selvitysmiehen esitystä kuntien yhdistämisestä. Selvityksen hylkäsivät alueen kunnista muut paitsi Kemi. Tervolassa itsenäisen kunnan jatkamisen kannalla oli 17 valtuutettua.

Koko maassa on käynnistetty kuntauudistus, jonka tavoitteena on vahvoihin peruskuntiin pohjautuva elinvoimainen kuntarakenne. Osana kuntarakennemuutoksesta myös valtionosuusjärjestelmää ollaan uudistamassa. Uuden valtionosuusjärjestelmän on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2015 alusta. Vuoden 2013 alusta toimintansa aloittava kunnanvaltuusto ottaa keväällä 2013 kantaa kuntarakennelakiluonnokseen sekä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenteeseen.

HALLINTOPALVELUJEN JA KEHITTÄMISTOIMEN PÄÄVASTUUALUE

Hallintopalvelut

Hallintopalvelut vastaa kunnanhallituksen ja -valtuuston kokousasioiden valmistelusta, täytäntöönpanosta ja seurannasta sekä muista em. luottamustoimielinten tehtävistä. Kunnan hallinnon ohjaus ja erityisesti kunnallistalouden suunnittelu ja seuranta ovat korostuneet valtionosuusjärjestelmän ja verotulojen jakoperusteiden muututtua ja muuttuessa. Kunnallistalouden nykytilasta on erillinen esitys myöhemmin tässä asiakirjassa. Viime aikoina on korostunut myös Tervola-kuntakonsernin operatiivinen johtaminen ja omistajapolitiikan toteutumisen seuranta.

Hallintopalvelujen vastuulla olevia muita merkittäviä tehtäviä ovat kunnan laskentatoimi (kirjanpito, palkkalaskenta), keskitetysti hoidettavat henkilöstöasiat, kunnan tietojärjestelmät ja tietoliikenneyhteydet, keskusarkiston hoito ml. nimikirja ja luottamushenkilökortisto, edunvalvonta, puhelinvaihteen ja julkisten kuulutusten ilmoitustaulun hoito.

Kunnallisella työllistämistuella pyritään lieventämään työttömyyden aiheuttamia ongelmia. Painopiste on nuorten ja pitkäaikaistyöttömien työllistämässä. Kunnassa toimii nuorten työpaja, josta tällä hetkellä hoidetaan kuntosali, hyötyjäteasema ja kierrätyskeskus. Työpajan toimintoja kehitetään ja suunnataan mahdollisesti uudelleen.

Koululaisille kunta on järjestänyt kesätöitä lähinnä ympäristönhoitotöissä.

Elinkeinojen kehittäminen

Kunnan elinkeinopolitiikan perustavoitteena on luoda sellaiset toiminnalliset ja sosiaaliset ulkoiset olosuhteet, että paikkakunnan työpaikkojen määrä lisääntyy yritystoiminnan tai muun kehittymisen kautta. Käytännön toimet painottuvat valittuihin painopistealueisiin: mekaaniseen puunjalostukseen, konepajateollisuuteen, uusiutuvaan energiaan, maa- ja metsätalouteen sekä näiden lisäksi kädentaitoihin perustuvaan yritystoimintaan, matkailuun ja elintarvikkeiden jatkojalostukseen.

Elinmahdollisuuksien parantamista myös haja-asutusalueilla edistetään kyläsuunnittelun ja siihen liittyvien toimenpiteiden toteuttamisen kautta. Perinteisen maa- ja metsätalouden rinnalle ja tilalle kaivataan monimuotoista yritystoimintaa. Tervolan kunta on mukana Leader-toimintaryhmyössä Peräpohjolan Kehitys ry:n kautta EU-ohjelmakaudella 2007-2013. Toimintaryhmä on laatinut Elävät Jokivarret -lappilainen osa Eurooppaa -maaseudun kehittämissuunnitelman. Kehittämissuunnitelman tavoitteena on jatkaa omaehtoista kehittämistä maaseudulla kahdella toimintalinjalla: Monimuotoinen pienyritystoiminta sekä Verkostoituminen, tavoitteellinen yhteistyö sekä sosiaalinen pääoma. Toimintaryhmän Leader-rahoituksen mahdollisuudet pienhankkeiden rahoittamisessa tullaan käyttämään hyväksi ja suurempien hankkeiden osalta tukeudutaan muihin rahoitusvaihtoehtoihin.

Kehittämissuunnitelmia valmistellaan alueellisella ja paikallisella tasolla siten, että ne pohjautuvat olemassa olevaan yritystoimintaan, kunnan vahvuuksiin ja/tai potentiaalsiin mahdollisuuksiin. Alueellista yhteistyötä hankkeissa jatketaan varsinkin mekaaniseen puunjalostukseen, jaloteräkseen, energian tuotantoon ja matkailuun liittyvän yritystoiminnan osa-alueilla. Syksyllä 2009 käynnistynyt TEEMA (Tervolalaisia elämyksiä matkailijoille) hanke (Leader) jatkuu vuoteen 2013. Hankkeen ydintavoitteina ovat Tervolan positiivisen imagon rakentaminen, alueen matkailullisen mielenkiinnon kohottaminen sekä alueen maantieteellisen sijainnin hyödyntäminen. Hankkeen tuloksena alueen yrittäjät ovat sitoutuneita yhteistyöhön, hyödyntävät oman alueensa osaamista ja tietotaitoa, sekä toteuttavat paikalliseen kulttuuriin pohjautuvaa Tervola-brändiä.

Maaseudulta Käsin -messut ovat vakiinnuttaneet paikkansa tervolalaisessa loppukesän ohjelmistossa tuhansine kävijöineen ja tapahtuman kehittämiseen tullaan panostamaan tulevaisuudessakin. Vuodelle 2013 on Kemi-Tornio alueen kehittämiskeskusten projekteihin varattu 13.700 euroa ja Peräpohjolan Kehitys ry:n Elävät Jokivarret -lappilainen osa Eurooppaa kehityssuunnitelman mukaisiin hankkeisiin 10.200 euroa. Kunnan tällä hetkellä toteutettavan TEEMA-hankkeen sekä Kätkävaaran luontopolun jatkokehittämisen lisäksi on vuodelle 2013 varauduttu rahoittamaan erilaisia kehittämissuunnitelmia yhteensä 424.900. Näihin hankkeisiin sisältyvät mm. Lapin Biokunta Tervola, Maaseudun elinvoimaisuus, Hevosvoimaisuuden suunnittelu, ulkoliikuntatilojen kattaminen sekä puu- ja teräspuistot. Vuonna 2013 on edelleen käynnissä Tukevasti töihin -hanke, jonka avulla ehkäistään syrjäytymistä ja vahvistetaan valmentavaa ja kuntouttavaa näkökulmaa työllistymisessä.

Länsi- ja Etelä-Lapin kylien elinvoimaisuuden ja yritysten toimintaedellytysten vahvistamiseksi on käynnistetty nopeita laajakaistayhteyksiä koskeva yleinen tiedonvälityshanke Kuitua Etelä- ja Länsi-Lappiin. Hanke toimii Kemimaan, Pellon, Posion, Ranuan, Rovaniemen, Simon, Tervolan, Tornion ja Ylitornion kuntien alueella osana valtakunnallista Laajakaista Kaikille 2015-hanketta, Hanke kestää vuoden 2014 kesäkuun loppuun ja sitä hallinnoi Tervolan kunta.

Tervolan kunnan elinkeinostrategia valmistui vuonna 2007. Jatkuvaa vuoropuhelua yrittäjien ja muiden elinkeinopolitiikan kehittäjien kanssa käydään. Strategian toteutumista edesauttaisi lyhyempikestoisen toimenpidesuunnitelma. Yritysten perusneuvonta hoidetaan kuntatasolla hyödyntäen tarvittaessa yhteistyösopimuksiin pohjautuvia voimavaroja ja asiantuntijoita. Kunnan elinkeinopalveluita tuottaa Riverbank Oy, jonka tehtävänä on yrityspalveluiden lisäksi osallistua kehittämishankkeiden suunnitteluun, toimitilojen ja rakennuspaikkojen markkinointiin, yritysten toimintaympäristöjen kehittämiseen, kuntamarkkinointiin sekä elinkeinostrategian toteuttamiseen. Kehitysyhtiön kanssa vuosittain tehtävässä ostopalvelusopimuksessa määritellään kunnan strategisten linjausten sekä toimintaympäristömuutosten perusteella toiminnan painopistealueet.

Meri-Lapin kuntien yhteisesti perustama alueyrityspalvelu jatkaa Digipolis Oy:n hallinnoimana ja kuntien rahoittamana vuonna 2013, Tervolan kunnan rahoitusosuudeksi vuodelle 2013 on varattu 10.000 euroa. Aloittavien yrittäjien neuvontaan alueellisesti keskittyvä Meri-Lapin Startti Oy:n rahoitusosuus on mukana yritystuessa. Riverbank Oy osallistuu pääasiassa Digipolis Oy:n hallinnoimiin laajoihin kehittämissuunnitelmiin ja -hankkeisiin, kuten esimerkiksi Partnerbook ja Heavy Hitech hankkeisiin. Kuntamarkkinointiin on varattu 10.000 ja Meri-Lapin matkailu -alueen yhteismarkkinointiin 10.000 €

Yritysten suoraan tukemiseen kunnalla on käytössään erilaisia tukimuotoja. Aloittavien yrittäjien tuki on suunnattu nimensä mukaisesti yrityksen perustaneille kannustukseksi ja kattamaan perustamiseen liittyviä kuluja. Kesätyöllistämistuella kunta haluaa kannustaa paikallisia yrityksiä palkkaamaan yritykseensä kesätöihin tervolalaisia koululaisia tai opiskelijoita. Kunta itsessään pyrkii järjestämään kesätöitä tietyille nuorten ikäryhmälle vuosittain, pääasiallisesti työt ovat ympäristönhoitotöitä. Kesätyöllistämisen toteutetaan työllistämisen, erityisesti koululaisten kesätöihin varatusta määrärahasta.

Koulutus-, markkinointi- ja tuotekehitystuki on suunnattu kaikille tervolalaisille yrityksille. Tuella kannustetaan yrityksiä hankkimaan ajantasaista tieto-taitoa kouluttamalla yrityksen henkilökuntaa. Markkinoinnin osalta tuetaan yritysten messuille osallistumista sekä muita markkinoinnista aiheutuneita kuluja. Tuotekehitystuella pyritään tukemaan yritysten innovatiivisia toimintoja uusien tuotteiden tai palveluiden kehittämisessä. Kunta kannustaa paikallisia yrityksiä hyödyntämään oppisopimuskoulutusta uuden ja ammattitaitoisien henkilöstön hankinnassa erityisellä oppisopimustuella.

Yritystukeen vuodelle 2013, joka sisältää edellä luetellut tuet tervolalaisille yrityksille sekä yritysneuvontapalvelujen ostot Meri-Lapin Startti Oy:ltä, on varattu 35.000 euroa.

Erilaisten yhteisten tapahtumien toteuttamisessa kunta on vahvasti mukana, Riverbank Oy avustaa kaikissa kunnan merkittävissä tapahtumissa tapahtuman toteuttajaa tai koordinoijaa.

Julkinen liikenne

Kunnan tuella kuntalaisille on pyritty turvaamaan mahdollisuus hakea välttämättömät palvelut joukkoliikennevälinein ja asioida kuntakeskuksessa vähintään kaksi kertaa viikossa. Samalla pyritään turvaamaan koululaiskuljetusten kannalta tärkeät reitit.

Julkisen liikenteen osalta lähitulevaisuus merkitsee maaseutuliikenteen uusien mahdollisuuksien etsimistä ja toteuttamista. Varsinkin haja-asutusalueella joukkoliikenteen käyttäjät ovat vähenemässä ja väestörakenteen kehitys luo haasteita sopivien liikennepalvelujen tarjoamiseksi. Tavoitteena on turvata toimivat liikennepalvelut ja sitä kautta tukea maaseudulla asumista. Kunta järjestää asiointiliikennettä Lehmikummusta, Kätkävaarasta, Suolijolta, Koivusta ja Paakkolasta sekä Ylipaakkolasta kirkonkylälle.

Tervolan kunta on mukana Kemi - Tornio seudun seutulippujärjestelmässä, Tervolan kunnan asukkaille seutulipun hinta on tällä hetkellä 69 euroa.

Kemi - Tornio alueelle on valmistunut liikennejärjestelmäsuunnitelma, jonka tavoitevuosi on 2020. Suunnitelma sisältää liikennejärjestelmän kehittämisen keskeiset toimenpide-ehdotukset sekä aiesopimuksen yhteistyön puitteeksi.

Lähidemokratia

Kylätoiminnan tavoitteena on tukea kyläläisten aktiivisuutta maaseutuelinkeinojen kehittämiseksi ja kylien asuttuna pitämiseksi, kylätoiminta syntyy vastauksena kylän konkreettisiin tarpeisiin. Kylätoiminta on vapaaehtoista, johon kyläläiset voivat osallistua vapaasta tahdostaan kuten muuhunkin järjestötoimintaan.

Toimivia kylätoimikuntia on tällä hetkellä 12. Rekisteröityneitä kyläyhdistyksiä on Lehmikummun kylät ry (Lehmikumpu, Pahtaoja), Koivun kylät ry (Koivu-Peura, Kivioja, Suukoski), Louen kyläyhdistys ry, Mattinen-Liimatta kyläyhdistys ry sekä Paakkolan Kyläyhdistys ry ja Varejoen Kyläyhdistys ry.

Osa kylistä on laatinut kylälleen kyläsuunnitelman joko omatoimisesti tai yhteistyössä kunnan ja Peräpohjan Kehitys ry:n kanssa. EU-ajassa eletessä kylien kehittämistyössä kehittämissuunnitelmien päivittämisen ja uusien konkreettisempien ohjelmaluonteisten suunnitelmien laatimisen merkitys korostuu. Määrärahojen puitteissa on myös mahdollista tukea kylien suunnitelmallisia pienehköjä viihtyvyshankkeita. Viihtyisyyttä edistävien hankkeiden rahoitushakemusten määrä on kasvanut viime vuotena. Kylien kehittämisessä tulee huomioida toimintaryhmän mahdollisuudet rahoittaa yleisiä kehittämishankkeita kylillä.

Arjen turvallisuutta ja hyvinvointia kylissä on pyritty edistämään mm. Taatusti turvassa - huolehtiva kyläyhteisö - hankkeen puitteissa.

Kylien aktiivit voivat osallistua Lapin kyläasiain neuvottelukunnan vuosittain järjestämille kylätoimintapäiville hakemaan virikkeitä omaan kylätoimintaansa tapaamalla lapilaisia kylienkehittäjiä.

Tarkastustoimi

Tervolassa tilintarkastusyhteisönä vuosina 2009 - 2012 toimii Pohjolan Tilintarkastustoimisto Oy ja JHTT - tilintarkastajana Rauno Lohi.

Tarkastustoiminnalla varmistetaan kunnan hallinnon ja taloudenhoidon laillisuus ja tuloksellisuus, sisäisen valvonnan toimivuus, kirjanpidon ja muun laskentatoimen sekä tilinpäätöksen ja keskeisen talous- ja tulostiedon oikeellisuus ja riittävyys sekä varat ja velat. Tarkastuslautakunnan tulee arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista ja toimenpiteiden riittävyttä ja realistisuutta. Tarkastuslautakunnan tulee jälkikäteen arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet. Tarkastuslautakunta myös huolehtii kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta.

Palvelutuotannon toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden määrittämisen tärkeys on korostunut tilintarkastajan ja tarkastuslautakunnan työssä. Asetettujen tavoitteiden toteutumisesta tarkastuslautakunta raportoi vuosittain kunnanvaltuustolle antamassaan arviointikertomuksessa. Tilintarkastajan tarkastuspäiviä on kertynyt keskimäärin 10 - 12 ja lautakunta on kokoontunut viisi - kymmenen kertaa vuodessa.

Vaalit

Kunta muodostaa eduskuntavaalien, tasavallan presidentin ja EU- sekä kunnallisvaaleissa yhden äänestysalueen, johon kunnanhallitus tarvittaessa asettaa vaalilautakunnan. Laitoksissa tapahtuvasta ja kotiyhdistyksestä vastaa yksi vaalitoimikunta. Lisäksi valtuusto asettaa toimikaudekseen keskusvaalilautakunnan.

Maaseutuelinkeinot

Rakennemuutos jatkuu alueen toimivilla maatiloilla. Yksikkökoot kasvavat ja yhä enemmän kiinnitetään huomiota tilojen tehokkuuteen sekä kannattavuuteen. Yksikkökojen kasvun myötä myös riskit kasvavat. Niiden sidosryhmien (neuvonta, maataloushallinto, jne.), jotka palvelevat toimivia maatiloja, vastuu kasvaa vuosi vuodelta ja ammattitaidon taso tulee korostumaan yhä enemmän koko yhteistoiminta-alueella.

Eduskunta päätti 1.4.2010 uudesta laista maaseutuhallinnon järjestämisestä kunnissa. Lakimuutoksen myötä uusissa kuntien muodostamissa yhteistoiminta-alueissa tulee olla vähintään 800 tuenhakijaa ja tehtäviä tekee vähintään 5 viranhaltijaa tai toimihenkilöä yhteisen johdon alaisuudessa. Viiden henkilön tarve tulee hakemusten käsittelyyn, sitoumuskäsittelyyn ja maksajaviranomais- sekä takaisinperintätehtävien eriyttämisestä. Toiminta-alueen pitkien etäisyyksien, vakiintuneen yhteistyön jne. syiden myötä kunnat ovat voineet 30.10.2010 mennessä hakea poikkeuslupaa henkilö- tai kokovaatimukseen MMM:stä. Tervolan kunta on vuoden 2011 aikana saanut myönteisen päätöksen poikkeamiseen 800 tuenhakijan rajaan.

Tervolan kunnasta on näin profiloitunut alueen maataloushallinnon yhteistoiminta-alueen ylläpitäjä ja Tervolan kunnan vastuu maatalouden kehittäjänä ulottuu erittäin laajalle alueelle. Tervolan kunta vastaa 7 kunnan/kaupungin maataloushallinnosta; Kemi, Keminmaa, Ranua, Rovaniemi, Simo, Tervola ja Tornio. Alueen kuntien kanssa on tehty yhtenäinen sopimus. Sopimuksessa on sovittu eri alueiden toiminnan järjestäminen ja kustannuksien jako. Lisäksi sopimuksessa on määritelty miten sopijakuntien vaikuttaminen maataloushallinnon asioihin hoidetaan. Maataloushallinnon neuvottelukunnan, maaseutu- ja sopiajuntien edustajien avulla sopijakuntien vaikuttaminen asioihin hoidetaan laadukkaasti. Alueella on vuonna 2013 yhteensä noin 740 tuenhakijaa.

Lain mukaan kuntien muodostaman yhteistoiminta-alueen hallinnoiman kunnan on viimeistään vuoden 2013 alkuun mennessä tehtävä maksajavirastosopimus maaseutuviraston kanssa. Tervolan kunta allekirjoittaa maksajavirastosopimuksen maaseutuviraston (MAVI) syksyn 2012 aikana. Sopimuksessa Tervolan kunnalle delegoidaan maksajavirasto- ja hallintoviranomaistehtäviä. Sopimus edellyttää Tervolan kuntaa hoitamaan maataloustukiin liittyvät asiat komission maksajavirastoasetuksen mukaisesti, missä vaaditaan tietty organisaatio, henkilöresurssit, maksujen hoito ja tietoturva.

Maatalouslomitus on palvelu, joka ei kuulu kunnan peruspalveluihin, vaan siitä on tehty erillinen toimeksiantosopimus Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen (Mela) kanssa. Tervolan kunta hoitaa Keminmaan, Ranuan, Simon ja Tervolan kuntien sekä Kemin ja Rovaniemen kaupunkien lomituspalvelut. Vuoden 2010 alusta lomituspalvelujen piiriin kuuluvat myös turkistuottajat.

Paikallisyksikön alueelle on perustettu lomituksen yhteistoimintaryhmä, jonka tehtävänä on eri tahojen yhteistyön edistäminen sekä tiedon välittäminen. Lomituksen yhteistoimintaryhmään kuuluu lomittajien ja yrittäjien edustajat, Mela-asiamies, maaseutulautakunnan puheenjohtaja ja lomasihteeri. Yhteistoimintaryhmä kokoontuu 1-2 kertaa vuodessa.

Tervolan kunta saa lomituksen hallinnon järjestämiseen noin 220.000 euron määrärahan Melalta. Lomituksen hallinnossa toimii vastuuhenkilönä lomasihteeri sekä kolme johtavaa lomittajaa ja maataloustoimiston kanssa yhteinen toimistos sihteeri.

Lomatoimi

Lomatoimi on maaseutulautakunnan alainen toiminto.

Maatalousyrittäjien sekä turkistuottajien lakisääteiset lomituspalvelut mahdollistavat yrittäjien vuosilomat, perhevapaat, koulutukset sekä tapaturmista ja sairauksista toipumisen. Lomituspalvelut edistävät maatalousyrittäjien sekä turkistuottajien työkykyä ja terveyttä sekä luovat edellytyksiä työssä menestymiselle ja viihtymiselle.

Maatalousyrittäjälle ja turkistuottajalle on tärkeää, että hän voi lomituksen myötä irrottautua päivittäisistä työtehtävistään. Tämän toteutuminen edellyttää ammattitaitoista ja riittävää lomitushenkilöstöä. Toiminnan luotettavuuteen kuuluvat palvelun saannin varmuus, oikea-aikaisuus sekä lomitushenkilöstön vastuuntuntoisuus.

Vuoden 2013 loppuun mennessä pitää kaikille lomituspalveluja käyttäville olla tehtynä palvelusuunnitelma.

Lomatoimi työllistää tällä hetkellä 74 vakinaista lomittajaa sekä lisäksi useita määräaikaisia lomittajia vuoden aikana. Tällä hetkellä paikallisyksikön alueella on 192 tilaa ja 302 vuosilomaan oikeutettua yrittäjää. Lomituspäiviä kertyy vuosittain n. 17 500 – 19 000. Lomituspalvelulain muutos asettaa haasteita lomituspalvelujen järjestämiselle.

TEKNISEN TOIMEN PÄÄVASTUUALUE

Tekninen johto

Tekninen lautakunta vastaa perinteisten teknisen hallinnon tehtävien lisäksi myös yhteiskeittiöpalveluista sekä lakisääteisistä tielautakunnan tehtävistä sekä toteuttaa pääsääntöisesti rakentamishankkeita.

Yleiset alueet

Tulosalue sisältää liikenneväylät, yleiset alueet, jätehuollon, avustukset.

Tavoitteena on pienimuotoinen maaseutumiljööseen sopeutuva, teknisesti turvallinen ja tasapainoinen elinympäristö, joka on taloudellinen rakentaa ja ylläpitää.

Kunta käyttää Riukkajängän Jäkälän jätteenkäsittelylaitoksen palveluja. Kunnan keskusvarastolla on hyöty- ja ongelmajäteasema, joka on kuntalaisten käytössä.

Katuja on rakennettu kaikkiaan n. 16 km, joista suurin osa on päällystetty. Katuverkoston peruskunnostus on aloitettu v. 2007. Vuonna 2012 aloitetaan Kiviahon asemakavateiden peruskorjaus ja ensimmäisenä korjataan Puolukkapolku ja Hillapolku. Lapin ELY-keskuksen kanssa on käynnistetty Keskustien peruskorjaushankkeen suunnittelu. Yksityisteiden kunnossapitoon osallistutaan auraamalla eniten käytettyjä teitä sekä myöntämällä auraus- ja kesäkunnossapitoavustuksia.

Kaava- ja yleisteiden rakentamisesta ja peruskorjauksesta on laadittu v. 2010 investointiohjelma.

Kiinteistöt

Kunnan kiinteistöjenhoito tapahtuu keskitettynä kiinteistöhoitona kunnan omana työnä. Kiinteistöhoitotyö käsittää kaikki kunnan suorassa omistuksessa olevat rakennukset, joita on yhteensä 30 kpl ja joiden tilavuus on n. 117 670 m³. Em. lisäksi kunnalla on osakkeita kolmessa asunto/kiinteistöyhtiössä. Tekninen osasto huolehtii lisäksi Tervolan vuokratalot Oy:n kiinteistöjen kiinteistöhoiton normaalin työajan ulkopuolisen päivystyksen sekä nurmikkoalueiden kesäaikaisen hoidon. Keskitetyn kiinteistöhoiton aluetöistä lumityöt, n. 3,9 ha, on annettu yksityisyrittäjän tehtäväksi erillisellä urakkasopimuksella. Kunnan ja Tervolan vuokratalot Oy:n kiinteistöjen nurmihoitotyöt, n. 10,5 ha, on tehty kunnan omana työnä.

Kiinteistöt/osakkeet:

- Opetustoimi:
  - Kaisajoen koulu
  - Koivun koulu

- Lapinniemen koulu
- Lukio
- Lehmikummun koulu
- Louen koulu
- Mattisen koulu

Sosiaali- ja terveystoimi:

- Päiväkoti
- Terveyskeskus - vanhainkoti - ryhmäkoti
- Vanhustentalot A - D
- Kantola
- Virkailijatalo 4/Sinikukka
- Teletalo/toimintakeskus

Teollisuus:

- Aseman teollisuushalli
- Yritystalo (Puukivilla)
- Terminaalihalli (Jakelukolmio)
- Lapin Savi
- Lämpökeskus

Osakkeet:

- As. Oy Tervolanrivi
- Kiint. Oy Paakonkari
- Kiint. Oy Heikkeli

Muut rakennukset:

- Virastotalo
- Paloasema
- Koivun terveystalo
- Leiri-Kätkä
- Urheilukentän huoltorakennus
- Keskusvarasto
- Väisäsen kiinteistö
- Varejoen koulu
- Virkailijatalo 3

Maa-alueita kunnan omistuksessa on yhteensä n. 470 ha, josta asemakaava-alueella yhteensä n. 260 ha ja haja-asutusalueella n. 210 ha. Maa- ja metsätalousalueita kunnan omistuksessa on n. 256 ha, joista metsämaata on n. 244 ha ja puustoa n. 18 756 m³. Vuonna 2011 on valmistunut Metsäsuunnitelma v. 2011 – 2020.

Vapaat tontit:

- Asuinrakennukset	59 kpl
- Rivitalorakennukset	8 kpl
- Teollisuusrakennukset	8 kpl
- Liike- ja toimistorakennukset	6 kpl
- Muut	3 kpl

Asuminen

Kunnan suoraan omistamia vuokra-asuntoja kunnan kiinteistöillä on 56 kpl. Kunnan omistamissa Tervolan vuokratilat Oy:ssä on 254 asuntoa. Kaikkiaan kunnalla ja sen omistamalla asunto-osaakeyhtiöllä on 310 asuntoa.

Kunnan omistamien asuntojen vuokraukseen liittyvät palvelut ostetaan Tervolan vuokratilat Oy:ltä.

Lämpökeskus

Voimalaitoksen muutos kiinteän polttoaineen lämpölaitokseksi on valmistunut käyttökuntoon vuoden 2005 alusta. Lämpölaitoksen kokonaiskapasiteetti on 4,7 MW, josta

kiinteän kotimaisen polttoaineen käyttökapasiteetti on 2,5 MW. Lämpötuotanto on n. 9 400 MWh. Koulukeskuksen vanha lämpölaite toimii varalämmönlähteenä.

Kaukolämmön piirissä on 57 kiinteistöä. Verkoston pituus 4 885 m.

Kaukolämmön toimitusehdot ja myyntiehdot on hyväksytty v. 2004 ja myyntiehtoja on tarkistettu perusmaksun osalta v. 2010.

Vuonna 2011 valmistui kaukolämpötoiminnan kehittämissuunnitelma, joka käsittää verkoston laajentamisen ja lisäenergian hankinnan. Vuonna 2011 on käynnistetty selvitystyö kaukolämpötoiminnan, energiayhtiön ja vesi-yhtiön toimintojen yhteistoiminnasta.

Kaavoitus ja ympäristö

Tulosalue sisältää ympäristöpalvelujen alueellisen yhteistoiminnan, öljyvahinkojen torjunnan, löytöeläinten säilytyksen, kaavoituksen ja mittaus-toimen.

Tervolan Kemijokivarren osayleiskaavan tarkastustyö on aloitettu Paakkola-Ylipaakkolan osa-alueesta.

Tukipalvelukeskus

Tervolan kunta on siirtymässä kunnan ruoka- ja siivouspalveluissa ns. keskitettyyn malliin. Samassa yhteydessä ruokapalvelu- ja siivoushenkilöstö siirtyy vaihteittain teknisen toimen palvelukseen. Vuoden 2012 alusta teknisen hallinnon alaisuuteen siirtyivät ruokahuollon yhteiskeittiöpalvelut ja vuoden 2013 aikana siirtyvät sivistystoimen ruokahuolto- ja siivouspalvelut, päiväkodin ruokahuolto sekä kunnanviraston siivouspalvelu. Tavoitteena on, että organisointi ja uudistus olisi valmis vuonna 2014.

SIVISTYSTOIMEN PÄÄVASTUUALUE

Sivistystoimen tehtävänä on tarjota kuntalaisille mahdollisuuksia monipuoliseen itsensä kehittämiseen sekä antaa heille myönteisiä mahdollisuuksia kehittämällä ja ylläpitämällä, koulutus- ja kulttuuri- sekä vapaa-ajan palveluja.

Sivistystoimen johto

Sivistystoimen johdon tulosalueeseen kuuluvat koulutuslautakunnan ja sivistysosaston hallintotehtävät sekä kansalaisopistopalveluiden hankinta ja siivoustyönohjaus.

Peruskoulutus

Perusopetuksen järjestämisestä kuntakeskuksessa huolehtii Lapinniemen yhtenäiskoulu. Kuntakeskuksen ulkopuolella toimivat kolmiopettajaiset Kaisajoen, Louen ja Mattisen koulut.

Esiopetusta annetaan alkuopetuksen yhteydessä ja Lapinniemen koulun esiopetusryhmässä. Erityisen tuen päätöksen saaneet oppilaat opiskelevat joko yleisopetuksen luokkaan integroituna tai Lapinniemen koulun erityisopetusryhmässä. Peruskouluissa on oppilaita lukuvuonna 2012-2013 esioppilaat mukaan lukien 394, joista kuljetus-edun saa noin puolet.

Perusopetuksen vuosiluokkien 7 – 9 aineenopettajista kymmenen opettaa myös lukiossa, mikä mahdollistaa opettajien saatavuuden ja pysyvyyden ja siten myös opetuksen tasokkuuden sekä lisää peruskoulun ja lukion yhteistoimintaa. 1.8.2010 alkaen Lapinniemen koululla ja Tervolan lukiolla on ollut yhteinen rehtori. Iltapäivätoimintaa ostetaan avustussopimuksella palvelun tarjoajalta kirkonkylällä ja omana toimintana sitä järjestetään Louen koululla lukuvuonna 2012-2013.

Toisen asteen koulutus

Tervolan lukio on yleislukio. Lukioon opiskelemaan siirtyy ikäluokasta lähes puolet. Lukiossa opiskelee 52 opiskelijaa. Rehtori on yhteinen Lapinniemen koulun kanssa. Nykyinen opetussuunnitelma mahdollistaa opetuksen joustavan järjestämisen sekä opiskelijoiden yksilöllisten valintojen toteuttamisen. Valinnaisuutta on laajennettu verkotumalla ja järjestämällä kursseja yhteistyössä toisten kouluttajien kanssa. Valinnaisuutta täydentävät myös oman lukion teemakurssit, lukiodiplomien opiskelumahdollisuus, itsenäinen opiskelu sekä Lapin toisen asteen verkkokoulu. Toisen asteen koulutusta Tervolassa antaa lukion lisäksi Kemi-Tornionlaakson koulutuskuntayhtymä Lappian ylläpitämä ammattiopisto Lappia Louen toimipaikassaan.

Aikuiskoulutus

Kansalaisopiston opetusta antaa Tervolan kunnan alueella Kivalojen seutuopisto. Se tarjoaa Tervolan kunnan alueella noin 5600 tuntia opetusta vuodessa. Opiskelijämäärä on noin tuhat.

Kirjasto

Tervolan kirjasto tarjoaa palveluja, jotka edistävät kunta- ja virkistysalueiden kunnossapidosta sekä yleisestä kehittämisestä ja urheiluseurat vastaavat toiminnan järjestämisestä. Tähän urheiluseurat saavat perus-, koulutus- ja kohdeavustuksia.

Palvelut toteutetaan ammattitaitoisen henkilöstön, ajanmukaisen kokoelman, hyvien aukioloaikojen ja nykyaikaisen välineistön avulla.

Liikuntapalvelut

Liikuntalain hengen mukaisesti liikuntatoimi vastaa liikunta- ja virkistysalueiden kunnossapidosta sekä yleisestä kehittämisestä ja urheiluseurat vastaavat toiminnan järjestämisestä. Tähän urheiluseurat saavat perus-, koulutus- ja kohdeavustuksia.

Oman toiminnan järjestämisessä liikuntatoimi keskittyy pääasiallisesti terveysliikuntaan ja erityisryhmien liikuntaan tarjoamalla mm. ikäihmisten jumppaa sekä uimahallikuljetuksia kaikenikäisille kuntalaisille.

Liikuntatoimi ylläpitää 7 pallokenttää, 7 luistelualuetta, 11 uimarantaa sekä latuverkostoa, ja muita virkistyskohteita kuten mm. laavuja.

Nuorisopalvelut

Kunnallinen nuorisotoimi pyrkii laajan yhteistyöverkoston avulla aikaansaamaan monipuolista nuorisotoimintaa kunnan alueella. Omiin toimintamuotoihin kuuluvat mm.

kerhot, retket, teematapahtumat, bänditoiminta ja nuorisotilatoiminta. Vapaa-aikahajaaja vastaa ohjaustoiminnasta sekä käynnistetyistä etsivästä nuorisotyöstä.

Nuorisolain edellyttämää nuorten osallistumista ja kuulemista toteutetaan mm. aktiivisen nuorisovaltuustotoiminnan sekä aloitekanavan avulla.

Paikallisia nuorisojärjestöjä ja nuorten toimintaryhmiä tuetaan kerho- ja kohdeavustuksilla.

Kulttuuripalvelut

Kulttuuritoimi järjestää vuosittain n. 20 erilaista tapahtumaa, mm. teatterimatkoja ja -esityksiä, konsertteja ja taidenäyttelyitä.

Tervola kuuluu Länsi-Pohjan musiikkiopiston toiminta-alueeseen ja musiikkiopistotasosta opetusta saa vuosittain n. 20-30 tervolalaista nuorta. Samoin Tervola kuuluu Länsi-Pohjan Jousikvartetin yhteistoiminta-alueeseen.

Kulttuuritoimi avustaa vuosittain paikallisia kulttuurijärjestöjä ja yksityisiä taiteenharrastajia.

Kulttuuritoimi ylläpitää kotiseutuarkistoa, jonne paikalliset yhdistykset ja yksityiset voivat luovuttaa asiakirja-aineistoa.

SOSIAALITOIMEN JA TERVEYDENHUOLLON PÄÄVASTUUALUE

Sosiaali- ja terveystoimen johto

Tervolassa on yhdistetty sosiaali- ja terveyslautakunta, jossa esittelijöinä toimivat terveydenhuollon asioissa johtava lääkäri ja sosiaalitoimen asioissa sosiaalijohtaja. Johtava lääkäri toimii sosiaali- ja terveystoimen osastopäällikkönä. Henkilöstöasioiden osastopäällikkönä toimii vastaava hammaslääkäri. Sosiaalitoimen johdon tulosalueeseen kuuluu kokoustoiminnan lisäksi sosiaalijohtaja ja toimistotyö sekä terveystoimen johto. Kaksi hallintosihteeria ja kaksi palvelusihteeria toimivat johdon tulosalueella.

Sosiaalipalvelut

Sosiaalityö

Sosiaalityö huolehtii asiakkaidensa sosiaalisten ongelmien selvittämisestä, ohjaa ja neuvoo apua tarvitsevia sekä tarjoaa muita tukitoimia, jotka ylläpitävät ja edistävät turvallisuutta ja suoriutumista sekä yhteisöjen toimivuutta. Sosiaalityöntekijä tekee tiivistä yhteistyötä työvoimahallinnon kanssa aktivointisuunnitelmiin liittyen. Sosiaalityöntekijä on lastensuojelussa toimija ja yhteisön ylläpitäjä. Sosiaalityössä hoidetaan yhteisvastuullisesti seutukunnallinen virka-ajan ulkopuolinen sosiaalipäivystys. Sosiaalityössä on sosiaalityöntekijä-koulukuraattori ja sosiaalityöntekijä.

Kotipalvelu

Kotipalvelu huolehtii ja avustaa kuntalaisia asumiseen, henkilökohtaiseen hoivaan ja huolenpitoon sekä lastenhoidon ja kasvatuksen tukemiseen liittyvissä tehtävissä. Palvelut annetaan kotipalvelutyöntekijöiden toimesta tai tuki- ja turvapalveluina. Tuki- ja turvapalveluina ovat ate-

ria- ja saunapalvelu sekä toimintapalvelut. Turvapuhelimen välittäminen asiakkaille ja omaishoidontukiasiat ovat kotipalvelun toimintoja. Avohuollossa hoidetaan yhä enemmän kokonaisvaltaista hoivaa ja huolenpitoa tarvitsevia asiakkaita.

Lasten päivähoito

Kunnassa on 33-paikkainen päiväkotitoiminta. Päiväkodin tiloissa toimii myös kirkonkylän alueen esiopetus sekä erityisopetus. Louella toimii ryhmäperhepäivähoitokoti. Lapsia hoidetaan myös perhepäivähoidossa. Päivähoitopaikka on järjestetty jokaiselle tarvitsijalle.

Laitoshoito

Laitoshoito järjestetään vanhuksille omassa kunnassa ja ostopalveluna hoidetaan kehitysvammaisten, päihdeongelmaisten sekä lastensuojelun tarpeisiin tulevat laitoshoidot.

Vanhainkoti on nimetty 24-laitospaikkaa käsittäväksi vanhusten palvelukeskus Kotikulleroksi. Kotikullerossa on pitkäaikaislaitoshoidon lisäksi intervallihoidoa sekä virkeä ja toimintapäiviä kotona asuville vanhuksille. Kotikulleron vieressä sijaitsevat vanhusten rivitalot, johon palvelua annetaan kotipalvelun ja Kotikulleron henkilökunnan toimesta.

Kehitysvammaisten pitkäaikaiset että lyhytaikaiset kuntoutushoidot ostetaan Kolpeneelta tai mahdollisesta LPKS:n erityispalveluiden poliklinikalta. Päihdehuollon laitospalveluja ostetaan päihdehuollon laitospalveluja tuottavilta yksiköiltä.

Asumispalvelut

Kehitysvammaisten tuetun asumisen yksikön, Sinikukan, toiminta on aloitettu vuonna 2001. Sinikukassa on tilat kahdeksalle asukkaalle. Tiloja käytetään myös kotona asuvien kehitysvammaisten lyhytaikaisiin asumispalveluihin. Kehitysvammaisten asumispalveluja on hankittu myös ostopalveluna Palvelukoti Pohjantähdestä.

Vanhusten palvelukoti Pihakullerossa on tilat 15 asukkaalle.

Vaikeavammaisten palveluasumista on ostettu Invalidiliiton palvelutaloista sekä turva- ja tukiasumista on järjestetty Kriisikeskus Turvapoijun palveluna.

Perhehoito

Perhehoitoa järjestetään lastensuojelun kautta huostaan otetuille lapsille tai avohuollollisena tukitoimena. Seudullisen erityissosiaalityöntekijän ja sijais- ja tukiperhetyöntekijän palkkauskustannuksiin osallistutaan väestövastuuperiaatteen mukaisesti.

Raittiustyö

Raittiustyön toimintamuodot ovat yhteistyötä vapaa-aikatoimen, seurakunnan, terveydenhuollon ja koulutoimen kanssa. Alkoholin haittojen vähentämiseen tähtääviin toimenpiteisiin liittyen on tehty alkoholiohjelman mukainen kumppanuussopimus.

Vammaishuolto

Vammaispalvelulain mukaisia palveluja järjestetään henkilökohtaisena palveluna (vaikeavammaisten kuljetuspalvelu, sopeutumisvalmennus vaikeavammaisten päivätoiminta, palveluasuminen) tai taloudellisena tukipalveluna (asunnon muutostyöt, henkilökohtainen apu). Kunnan erityisen järjestämisvelvollisuuden piiriin kuuluu vaikeavammaisten kuljetuspalvelu, vaikeavammaisten asunnon muutostyöt, vaikeavammaisten päivätoiminta ja vaikeavammaisille tarkoitettu henkilökohtainen apu.

Kehitysvammahuolto

Toimintakeskus työllistää tai järjestää ohjattua toimintaa ja antaa päivittäisiä virikkeitä kehitysvammaisten sekä heidän perheidensä elämään. Toimintakeskuksen kautta tuetaan kehitysvammaisten itsenäistä asumista. Tuetun asumisen yksikkö Sinikukka on osa kehitysvammahuoltoa. Ostopalveluna hankitaan Palvelukoti Pohjantähdestä toimintakeskus palvelua.

Perusturva

Toimeentulotuki

Toimeentulotuki on lähtökohdiltaan yksityisen henkilön toimeentuloa viime kädessä turvaava yhteiskunnan antama etu. Työttömyys ja vaikeat yksilön, perheen tai yhteiskunnalliset tilanteet vaikuttavat toimeentulotuen tarpeeseen. Toimeentulotuki jaetaan perustoimeentulotukeen, täydentävään ja ehkäisevään toimeentulotukeen.

Lasten kotihoidontuki

Vanhemmilla on oikeus kunnallisen päivähoiton vaihtoehtona mahdollisuus hakea KELA:lta lasten hoidon tukea, mikäli perheessä on alle 3-vuotias lapsi tai yksityisen hoidon tukea, jos perhe palkkaa lastenhoidon tukeen oikeutetuille lapsille hoitajan. Kunnan tulee varata tuen maksamiseen määrärahat.

Perusterveydenhuolto

Terveyskeskus huolehtii asukkaiden kansanterveystyön palveluksista ja tarjoaa asukkaalle tarpeiden mukaiset, laadukkaat, vaikuttavuudeltaan hyvät peruspalvelut. Vuoden 2013 tärkeimpinä uusina toimintoina ovat kuntakohtaisen potilasturvallisuussuunnitelman ja sairaanhoidon järjestämissuunnitelman laatiminen. Molemmat ovat terveydenhuoltolain velvoitteita. Molemmat suunnitelmat laaditaan osittain alueellisena yhteistyönä.

Avohoito

Alue sisältää terveysneuvonnan (sisältäen kotisairaanhoidon), vastaanoton, työterveyshuollon ja sairaankuljetuksen. Kaksi lääkäriä toimii virkalääkärinä, työterveyslääkärinä ja tarvittavan kolmannen lääkärin työpanos ostetaan vuoden 2013 alusta Attendo Terveyspalvelut Oy:ltä. Lääkäripäivystys on klo 16 jälkeen ja viikonloppuisin Kemintornion-Simon-Keminmaan ja Tervolan yhteispäivystyksessä LPKS:n tiloissa. Ensihoito siirtyy talousarviovuoden alusta sairaanhoitopiiriin järjestettäväksi ja toimii hoitotallalla 24/7 periaatteella.

Mielenterveystyö

Mielenterveysasemalla hoidetaan avohoidon mielenterveyspotilaita. Kantolan kuntoutumiskodissa ja Pirta tehostetun palveluasumisen yksikössä Torniossa asuu psykiatrisen sairauden vuoksi itsenäisen suoriutumiskyvyn parantamista tarvitsevia ihmisiä.

Hoitopalvelut

Laboratorio-, röntgen-, välinehuolto- ja fysioterapiapalveluksia annetaan kapasiteetin rajoissa palveluja tarvitseville.

Vuodeosastohoito

Tärkein tavoite on, että väestö saa tarvittaessa ympäri- vuorokautista, valvottua ja hyvää perus- ja sairaanhoitoa. Annettu hoito on monipuolista, yksilöllistä ja laadullisesti korkeatasoista.

Hammashuolto

Suun terveydenhuollon palvelut tarjotaan koko kunnan väestölle. Palvelujen järjestämisen tavoitteena on väestön suun terveyden edistäminen sekä yksilöllinen, säännöllinen ja oikea-aikainen hoito.

Veteraanikuntoutus

Ohjataan valtiokonttorin kuntoutusmäärärahat veteraanien itsenäistä selviytymistä tukeviin kuntoutuspalveluihin.

Eläinlääkintähuolto

Ostetaan kuntien yhteiseltä yksiköltä: "Tornion, Kemimaan ja Tervolan ympäristöpalvelut".

Erikoissairaanhoito

Tervolan kunta on jäsenenä Länsi-Pohjan sairaanhoitopiirissä, lisäksi on käyttösopimus Lapin sairaanhoitopiirin kanssa. Erityistason sairaanhoito ostetaan Länsi-Pohjan sairaanhoitopiirin kautta. Terveydenhuoltolain velvoittamana valmistellaan muutoksia ensihoidossa, terveydenhuollon järjestämissuunnitelmassa ja perustettavassa perusterveydenhuollon yksikössä.

TERVOLAN KUNNAN TALOUDELLINEN TILA

Vuonna 2011 kunnan taloudenhoito edellisvuosien tapaan toteutui huomattavasti talousarviossa ennakoitua paremmin. Tilinpäätöksen mukainen vuosikate oli 3,3 milj. euroa ja tilikauden tulos 2,5 milj. euroa. Vuonna 2011 kunnan lainamäärä laski. Kunnan taseen ylijäämä kasvoi, vuoden vaihteessa 2011 - 2012 taseessa oli ylijäämää 5,7 milj. euroa. Tilinpäätös 2011 osoittaa kunnan talouden olevan tasapainossa.

Viime vuosina kunnan talouden tunnuslukujen paranemiseen on vaikuttanut ennen kaikkea kuntien rahoitus- ja valtionosuusjärjestelmän uudistus, joka on parantanut Tervolan kunnan rahoitusasemaa. Samanaikaisesti valtionosuusjärjestelmän uudistuksen kanssa tuli voimaan kiinteistöverolain muutos, joka voimalaitoksen kiinteistöveron ylärajan nostolla mahdollisti Tervolan kunnalle noin 600.000 euroa lisää kiinteistöverotuloa.

Kunnan rahoitusaseman turvaamiseksi jatkossakin kunnanvaltuusto nosti kunnallisveroprosentin vuodelle 2008 19,50:een. Sama veroprosentti on vahvistettu myös vuodelle 2013. Kiinteistöveroprosentteja tarkistettiin vuodelle 2010.

Tervolan kunnan talouteen vaikuttaa merkittävästi valtion rahoitus. Sen sijaan verotettava tulo ei ole kasvanut odotetulla tavalla, verotettavassa tulossa on tapahtunut jopa laskua. Tervolan kunnan talous ei kestä merkittäviä ennakoimattomia menoja ilman, että niiden kattamiseksi löytyy lisätuloja. Mikäli talousarviovuoden aikana syntyy merkittävästi ennakoimattomia menoja, taloudenhoito vaikeutuu, vuosikate heikkenee nopeasti ja talouden tulos muuttuu negatiiviseksi. Varsinkin palvelujen ostoissa menokehitys on erittäin altista satunnaisvaihteluille. Tulojen ja menojen epätasapainosta johtuen kunta sai 2000-luvun alkuvuosina harkinnanvaraista rahoitusavustusta yhteensä 1,7 milj. euroa.

Kunnan menot

Vuoden 2011 toimintakulut olivat 27,3 milj. euroa. Toimintakulut kasvoivat vuodesta 2010 0,5 milj. euroa eli 1,8 prosenttia. Toimintakuluista henkilöstömenot olivat 16,2 milj. euroa, palvelujen ostot 8,6 milj., tarvikkeet 1,7 milj., avustukset 0,8 milj. ja muut kulut 0,1 milj. euroa. Investointien bruttomenot olivat 1,7 milj. euroa. Lainojen hoitokulut olivat 0,9 milj. euroa.

Vuoden 2012 talousarviossa toimintakulut ovat 29,4 milj. euroa. Lisäksi kunnanvaltuusto on hyväksynyt lisämäärärahat aikuiskoulutukseen ja erikoissairaanhoidon. Vuonna 2012 kustannukset kokonaisuutena ovat pysyneet määrärahojen puitteissa.

Viime vuosina kunta on investoinut voimakkaasti. Osittain investointien rahoittamista on edesauttanut hankkeisiin saatu valtion rahoitus ja korkotukilaina. Kuluvana vuonna investointien nettomenot talousarvion mukaisesti ovat 2,0 milj. euroa. Vuosina 2011 ja 2012 investoinnit on voitu toteuttaa ilman lainan nostoa.

Henkilöstömenot

Vuoden 2011 tilinpäätöksen mukaan palkkoja maksettiin 12,3 milj. euroa, henkilöstömenot kokonaisuudessaan

olivat 16,2 milj. euroa.

Viime vuosina ei ole toteutettu jyrkkiä henkilöstömenojen säästötoimenpiteitä. Virkojen ja toimien vapautuessa tulee aina selvittää voidaanko tehtävät hoitaa kunnan nykyisellä henkilöstöllä, pääsääntöisesti viran ja toimen vapautuessa tilalle on palkattu uusi henkilö. Lähinnä sosiaalitoimeen ja terveydenhuoltoon on osoitettu määrärahoja myös kokonaan uuden henkilöstön palkkaamiseksi. Sijaisien käytöstä on annettu ohje, että sijaisia tulisi käyttää vain välttämättömissä tapauksissa. Kunnanhallitus on antanut ohjeen lyhyiden vapaaehtoisten palkkottomien virkavapaiden/työolomien pitämisestä.

Kunnan tulot

Vuoden 2011 tilinpäätöksen mukaan toimintatuottoja kertyi 8,8 milj. euroa. Toimintatuotoista myyntituotot olivat 5,3 milj. euroa, maksutuotot 2,3 milj., tuet ja avustukset 0,6 milj. ja muut tulot 0,6 milj. euroa. Rahoitustulot olivat yhteensä 22 milj. euroa. Rahoitustuloista verotulot olivat 10,4 milj., valtionosuudet 11 milj. sekä korkotulot ja muut rahoitustulot 0,7 milj. euroa. Investointeihin kertyi tuloja 0,2 milj. euroa.

Verotulot

Kunta saa tällä hetkellä verotuloja noin 10,5 milj. euroa. Vuonna 2011 kunnallisveron tuotto oli 7,6 milj. euroa. Kunnan osuus yhteisöveron tuotosta oli 0,6 milj. ja kiinteistöveroa maksuun pantiin 2,2 milj. euroa. Vuoden 2012 talousarviossa verotuloja on budjetoitu 10,5 milj. euroa. Kuluvana vuonna verotuloja kertynee talousarviossa ennakoitu määrä.

Kunnan tuloveroprosentti oli vuodesta 1978 vuoteen 2001 17,50. Vuodelle 2002 tuloveroprosentti nostettiin 19,00 prosenttiin ja vuodelle 2008 19,50 prosenttiin. Vuodelle 2003 korotettiin kiinteistöveroprosentteja ja kiinteistöverolain muutos mahdollisti vuodelle 2006 voimalaitosten kiinteistöveron korotuksen. Kiinteistöveroprosentteja korotettiin myös vuodelle 2010.

Valtionosuudet

Vuonna 2011 kunta sai käyttötalouden valtionosuuksia 11 milj. euroa. Vuonna 2012 valtionosuuksia kertyi 11,9 milj. euroa.

Maksut

Maksuja ja myyntituottoja kertyy vuositasolla kaikkiaan noin 8 milj. euroa. Tästä 4,7 milj. euroa on korvausta maatalousyrittäjien lomatoiminnan järjestämisestä.

Lainat

Mittavista investointien rahoitustarpeista johtuen kunnan lainamäärä kasvoi 2000-luvun alkupuolella lyhyessä ajassa huomattavasti. Vuoden 2000 aikana talousarviolainojen määrä lähes kaksinkertaistui. Tämän jälkeen lainamäärän kasvu on ollut hyvin maltillista. Vuonna 2009 pitkäaikaista lainaa nostettiin 1,2 milj. euroa ja vuonna 2010 0,6 milj. euroa. Vuosina 2011 ja 2012 investoinnit on voitu toteuttaa tulo-rahoituksella eikä lainoja ole tarvinnut nostaa. Vuoden 2011 lopussa kunnan lainamäärä oli kaikkiaan 4,7 milj. euroa eli 1.288 euroa asukasta koh-

den. Kuluvan vuoden lopussa lainaa on noin 1.110 euroa/asukas.

KUNNAN TOIMINNAN KEHITTÄMISTAVOITTEET

Visio

Tervola on monipuolisia palveluja tarjoava noin 3.500 asukkaan turvallinen ja viihtyisä Kemi-Tornio alueen maaseutukunta.

Myönteisten mahdollisuuksien Tervola tunnetaan virkeänä kulttuuripitäjänä, uuden maaseutupolitiikan ja monialaisen yritystoiminnan suunnan näyttäjänä.

Tervolan kunnan toiminta-ajatus

Hyvinvoinnin lisääminen tervolalaisen kulttuuriperinteen pohjalta maaseutuelämän myönteisiä mahdollisuuksia vahvistamalla.

Toimintastrategiana on

- luoda kunnalle iloisen ja virkeän kulttuuripitäjän imago.
- luoda hyvät edellytykset kannattavalle yritystoiminnalle ja tukea perusteellisuutta ja maataloutta palvelevien yritysten syntymistä Tervolaan.
- tukea yritystoiminnassa luovaa, pienimuotoista käsityötaitoon perustuvaa erilaista pitkälle erikoistunutta tuotantoa.
- tehdä Tervolasta uuden maaseutupolitiikan suunnannäyttäjän.
- pyrkiä hyödyntämään ohikulkevaa matkailijavirtaa.
- luoda virikkeellinen ja viihtyisä elinympäristö.

Toiminnan painopistealueina suunnitelmakaudella ovat:

Vaikuttavuus

- hyvä palveluiden saatavuus ja riittävyys
- viihtyisä ja turvallinen ympäristö
- menestyvät yritykset ja positiivinen työpaikkakehitys
- myönteinen Tervola-kuva ja identiteetti

Prosessit ja rakenteet

- kuntalaisten osallistumista edistävä organisaatio
- sisäinen yhteistyö palvelutuotannossa ja toimiva organisaatorakenne
- monipuolinen seutukunnallinen yhteistyö
- tehokkaat prosessit

Voimavarat ja talous

- oikein mitoitettut resurssit suhteessa toiminnallisiin tavoitteisiin
- tasapainoinen talous

Uudistuminen ja työkyky

- osaava, itseään kehittävä, työhönsä sitoutunut ja riittävä henkilöstö

- ammattitaitoisen työvoiman saatavuus
- hyvä työilmapiiri ja työssä jaksaminen
- hyvä johtaminen

Suunnitelmakaudella tavoitteena on kehittää tasapainoisen onnistumisen ajattelu- ja toimintamallia, jonka tarkoituksena on saattaa kunnan kehittämisen painopistealueet keskinäiseen tasapainoon. Toiminnan näkökulmien pohjalta lyhyen tähtäimen tavoitteet ja painopistealueet asetetaan hallintokunnittain vuosittain talousarvion valmistelun ja hyväksymisen yhteydessä.

Väestökehitys ja -suunnite

Seuraavassa on väestökehitys vuodesta 1980:

Vuosi	Väestö	Muutos edell. ajankohdasta
1980	4 755	
1985	4 505	- 250
1990	4 241	- 264
1995	4 132	- 109
2000	3 953	- 179
2005	3 710	- 243
2006	3 679	- 31
2007	3 659	- 20
2008	3 550	- 109
2009	3 476	- 74
2010	3 462	- 12
2011	3 444	- 18
2012	3 387	- 57

Ennusteet vuosille 2020 ja 2040

2020	3 274
2040	3 276

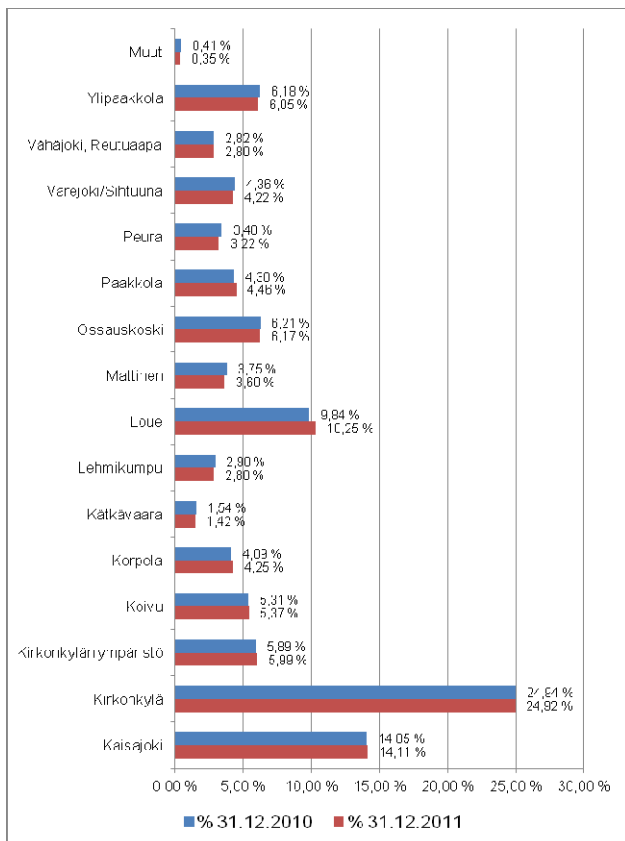
(Tilastokeskuksen omavaraislaskelma vuodelta 2012)

Tavoitteena suunnitelmakaudella on säilyttää noin 3.500 asukkaan väestöpohja.

Seuraavassa on esitetty väestö Tervolassa osa-alueittain 31.12.2010 ja 31.12.2011:

	31.12.2010	31.12.2011	Muutos
Kaisajoki	484	478	-6
Kirkonkylä	859	844	-15
Kirkonkylän ympäristö	203	203	0
Koivu	183	182	-1
Korpela	141	144	3
Kätkävaara	53	48	-5
Lehmikumpu	100	95	-5
Loue	339	347	8
Mattinen	129	122	-7
Ossauskoski	214	209	-5
Paakkola	148	151	3
Peura	117	109	-8
Varejoki/Sihtuuna	150	143	-7
Vähäjoki, Reutuapa	97	95	-2
Ylipaakkola	213	205	-8
Muut	14	12	-2

(Lähde: Tilastokeskus)

Kylän osuus koko kunnan väestöstä %

Väestön määrän ja ikärakenteen kehitykseen vaikuttaa luonnollisen väestönkasvun ohella muuttoliike. Muuttoliike on 1960-luvun alusta lähtien ollut negatiivista. Tämä näkyy erityisesti työikäisen väestön määrän vähenemisenä ja vanhusten osuuden kasvuna.

Työpaikat ja työllisyys

Kunnan elinkeinopolitiikan perustavoitteena on luoda sellaiset toiminnalliset ja sosiaaliset ulkoiset olosuhteet, jotka mahdollistavat paikkakunnan työpaikkojen määrän lisääntymisen yritystoiminnan tai muun kehittymisen kautta. Käytännön toimet painottuvat valittuihin painopistealueisiin: mekaaniseen puunjalostukseen, konepajateollisuuteen, maa- ja metsätalouteen, energiantuotantoon sekä näiden lisäksi kädentaitoihin perustuvaan yritystoimintaan, matkailuun ja elintarvikkeiden jatkojalostukseen sekä näitä tukevaan palveluyritystoimintaan.

Maa- ja metsätalous pysyy suunnittelukaudella merkittävänä elinkeinona. Perinteisten tuotantosuurten, lypsykarjatalouden, naudanlihan tuotannon ja metsätalouden rinnalle kehitetään mm. elintarvikkeiden jatkojalostusta, maaseutumatkailua, bioenergia- ja tuulivoimatuotantoa ja kokonaan uusia tuotannonaloja. Sukupolvenvaihdoksiin kannustamisella taataan yritysten toiminnan jatkuminen sekä työpaikkojen säilyminen.

Jalostuksessa työpaikat lisääntyvät mekaanisessa puunjalostuksessa ja metalliteollisuudessa. Lähialueiden kaupallisen toiminnan vilkastumisen toivotaan vaikuttavan myös tervolalaisten työllistymismahdollisuuksiin.

Viime vuosina tehtyjen toimenpiteiden niin elinkeinopolitiikassa, maankäytön suunnittelussa kuin elinympäristön laadun parantamisessa, oletetaan kääntävän väestökehityksen positiiviseen suuntaan. Erityisesti uusiutuva ener-

giatuotanto nähdään merkittävänä tulevaisuuden alana. Vuoden 2013 aikana valmistuu Varevaaraan Tuulivoima Oy:n 10 tuulimyllyn tuulivoimapuisto.

Vuoden 2009 alussa Tervolan Varikosta muodostettiin Pohjois-Suomen Huoltorykmentin varasto-osaston Tervolan varasto ja Varikon kunnossapito- ja huoltotoiminta ulkoistettiin Millog Oy:n Tervolan toimipisteelle. Toistaiseksi Millog Oy on keskittynyt Puolustusvoimien kaluston kunnossapitotehtäviin. Jatkossa pyritään ulkoistuksen tuomia mahdollisuuksia hyödyntäen luomaan uusia verkostoja eri toimijoiden välille. Tervolalaiset konepaja- ja kunnossapitoalan yritykset ovat huomioineet toimintaympäristönsä muutokset mm. kaivoshankkeet ja pystyneet lisäämään merkittävästi alan työpaikkoja viime vuosien aikana, myönteinen kehitys jatkuu edelleen vuonna 2013. Tervolan suurimmat yksityiset työnantajat ovat konepajateollisuudessa sekä mekaanisessa puunjalostuksessa.

Tervolan alueella on runsaasti malminetsintää ja lupaavia malmioita kartoitetaan eri puolilla kuntaa. Naapurikuntien alueella aivan Tervolan rajoilla olevat Ranuan Suhangon ja Ylitornio-Rovaniemen kaivoshankkeet luovat toteutessaan työpaikkoja myös tervolalaisiin yrityksiin.

TALOUDELLINEN KEHITYS SUUNNITTELUKAUDELLA

Kokonaistaloudelliset näkymät

Vuonna 2011 Suomen talous kasvoi 2,7 %, kasvu oli pitkälti yksityisen kotimaisen kysynnän varassa. Epävarmuus talouden suunnasta on pysynyt korkeana vuoden 2011 jälkipuoliskolta alkaen. Epävarmuuden nousu näkyy erityisesti yksityisissä investoinneissa. Kysynnän laimeus erityisesti euroalueella johtaa sekä viennin että tuonnin supistumiseen.

Suomen kansantalous on kuluvana vuonna hiipunut kohti taantumaa. Viennin ja investointien väheneminen sekä yksityisen kulutuksen kasvun hidastuminen ovat vaikuttaneet siihen, että kansantuotteen kasvu jää vuositasolla mitattuna prosentin tuntumaan. Kasvu on täysin kotimaisen kysynnän varassa. Vuoden 2013 kasvuksi ennustetaan myös yhtä prosenttia. Taloustilanteen heikkeneminen Suomessa on johtunut pääasiassa Euroopan velkakriisistä ja sen seurausvaikutusten heijastumisesta talouteen. Eurokriisin hoitaminen on keskeisessä asemassa talouskehityksen kääntämisessä kohti suotuisaa taloudellista kehitystä.

Kokonaistaloudellista kehitystä koskevissa ennusteissa on esitetty jossain määrin toisistaan poikkeavia näkemyksiä Suomen kansantalouden kehityksestä. Taloudellisen kasvun on kuitenkin yleisesti ennustettu hidastuvan väällä laadittuihin arvioihin verrattuna. Talouden ajautuminen taantumaa näyttäne todennäköiseltä. Taloudellisen toimintaympäristön kehityksen ohella kansantalouden tulevaan kehitykseen vaikuttavat eurokriisin hoitamisen ohella Suomen omien talouspoliittisten toimenpiteitten onnistuminen. Edessä on pitkä hitaan kasvun aika, mikä ilmenee kuntataloudessa muun muassa verotulojen aiempaa vaatimattomampana kasvuna.

Työllisyystilanne heikkeni vuonna 2010, mutta odotettua

vähemmän. Vuonna 2011 keskimääräinen työttömyysaste aleni edellisen vuoden tasosta puolisen prosenttiyksiköä. Suhdannetilanteeseen nähden työmarkkinoiden tilanne on säilynyt yllättävän hyvänä. Vuonna 2012 työttömyysasteen arvioidaan olevan keskimäärin 7,6 %. Pitkäaikaistyöttömien määrä pysynee kuitenkin suurena. Työllisyys pysynee kuluvana vuonna viime vuoden tasolla ja työllisyysaste kohonnee jonkin verran työvoiman tarjonnan vähetessä. Työvoiman kysyntä kasvaa tänä ja ensi vuonna kuitenkin vain niukasti, jos kokonaistuotannon kasvu pysyy ennustetuissa vaatimattomissa kasvuluvuissa. Keskimääräiseksi työttömyysasteeksi vuonna 2013 valtiovarainministeriö on arvioinut 8,1 %.

Vuoden 2011 tilinpäätösten mukaan kuntien ja kuntayhtymien vuosikate laski 2,5 mrd. euroon vuoden 2010 3 mrd. eurosta. Vuosikate riitti kattamaan poistot, mutta nettovestointien kattamiseksi jouduttiin ottamaan velkaa. Kuntatalouden velan määrä on kolminkertaistunut ja velka suhteessa bruttokansantuotteen kaksinkertaistunut 2000 -luvulla. Vuonna 2012 kuntatalouden ennakoitaan kiristyvän toimintamenojen kasvaessa selvästi nopeammin kuin verorahoituksen. Kuntien ja kuntayhtymien toimintamenojen arvioidaan kasvavan tänä vuonna runsaat 4 %. Verotulojen kasvu hidastuu 2 prosenttiin. Verotulojen kasvun hidastumiseen edellisvuodesta vaikuttaa mm. kuntien yhteisöverokertymän aleneminen, joka on seurausta sekä kuntien yhteisövero-osuuden väliaikaisen korotuksen pienenemisestä että yritysten edellisvuotta heikommasta tulokehityksestä. Kunnallisveron kasvua hidastavat palkkatulojen kasvun hidastuminen edellisvuodesta sekä veroperustemuutokset. Valtionosuuksien arvioidaan kasvavan lähes 6 % huolimatta siitä, että valtionosuuksiin kohdistettiin 631 milj. euron suuruinen leikkaus. Valtionosuuksia korottavat mm. kustannustenjaon tarkistus, veromenetysten kompensatio, indeksikorotus ja kertaluonteinen lisäys marraskuussa 2011 saavutettuun palkkaratkaisuun.

Vuonna 2013 kuntien verotulojen kasvuksi ennakoitaan 4 %. Kasvuun vaikuttaa ennen kaikkea se, että vuoden 2013 tuloveroperusteisiin ei ehdoteta tehtävän muutoksia. Monet kunnat myös nostavat tuloveroprosenttia. Valtionosuuksien arvioidaan kasvavan vain runsaalla prosentilla. Valtionosuuksien kasvua hidastavat valtiontalouden sopeuttamistoimet. Toimintamenojen kasvun arvioidaan hidastuvan alle neljään prosenttiin. Henkilöstön määrä pysynee vuoden 2012 tasolla. Vuosikatteen ennakoitaan heikkenevän siten, että vuosikate ei enää kattaisi poistoja eikä kuntatalous olisi tasapainossa vuosikatteella mitattuna. Yksittäisten kuntien erot sekä tulo- että menokehityksessä ovat suuret ja erot uhkaavat vielä kasvaa.

Kuntatalouden näkymät lähivuosille ovat huolestuttavat. Kuntatalouteen on syntymässä epätasapaino. Näkymiä heikentää entisestään se, että väestön ikääntymisestä kuntatalouteen kohdistuvat paineet jatkavat kasvuaan pidemmällä aikavälillä. Talouden kestävä tervehdyttäminen edellyttää menojen kasvua hillitseviä rakenteellisia toimia.

Valtion talousarvioesitys ja peruspalvelubudjetti vuodelle 2013

Hallituksen ohjelmaan sisältyy budjettitalouden menojen kehitystä ohjaava koko vaalikauden kattava menosäästö. Julkisen talouden kestävyys turvaamiseksi toteutetaan

menojen ja tulojen sopeutustoimia sekä rakenteellisia toimia.

Vuonna 2013 valtion budjettitalouden tuloiksi ilman nettolainanottoa arvioidaan 47,1 mrd. euroa. Tuloista noin 85 prosenttia on veroja ja veronluonteisia tuloja.

Valtion talousarvioesityksen määrärahoiksi esitetään 54,1 mrd. euroa, mikä on 1,6 mrd. euroa enemmän kuin vuoden 2012 varsinaisessa talousarviossa. Hallituksen päätökset valtiontalouden vakauttamiseksi vähentävät määrärahoja talousarviovuonna nettomääräisesti noin 350 milj. eurolla. Määrärahasäästöjä toteutetaan noin 2 mrd. eurolla, joista suurimpina mm. kuntien peruspalveluiden valtionosuuden leikkaukset, puolustusmateriaalihankinnat sekä indeksijäädtykset. Määrärahalisäykset kohdistuvat mm. nuorten yhteiskuntatakuuseen, pitkäaikaistyöttömyyden vähentämiseen ja työttömyysturvaan, pienituloisten aseman parantamiseen, kasvun tukemiseen sekä Yleisradion rahoituksen toteuttamiseen valtion talousarvion kautta.

Valtion korkomenojen arvioidaan olevan 1,9 mrd. euroa, missä matalasta korkotasosta johtuen on laskua 320 milj. vuoden 2012 varsinaiseen talousarvioon verrattuna.

Vuoden 2013 budjettiesitys sisältää veroperustemuutoksia, mm. kaikkien arvonlisäverokantojen korottamisen yhdellä prosenttiyksiköllä.

Kuntien valtionavut vuonna 2013 ovat yhteensä 10,7 mrd. euroa, josta laskennalliset valtionosuudet 9,7 mrd. euroa. Valtionavut kasvavat noin 180 milj. eurolla vuodesta 2012. Kunnan peruspalvelujen valtionosuusprosentti alenee 31,42 prosentista 30,96 prosenttiin vuonna 2013. Valtionosuusprosentissa on huomioitu maaliskuun 2013 kehysriihen päätös, jonka mukaisesti valtionosuusrahoitukseen kohdistetaan vuonna 2013 125 milj. euron lisäleikkaus aikaisemmin hallitusohjelmassa päätettyjen leikkausten lisäksi. Vuonna 2013 voimaan tulevan vanhuspalvelulain myötä kunnille aiheutuvista kustannuksista valtio korvaa 54,3 prosenttia. Tämä korottava vaikutus on myös jo huomioitu vuoden 2013 valtionosuusprosentissa. Kunnan peruspalvelujen valtionosuuteen tehtävien määrärahaileikkausten ohella myös opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan vuoden 2013 valtionosuusrahoitusta alentavat hallitusohjelmassa ja kehyspäätöksissä sovitut säästöt.

Hallitusohjelman mukaan hallitus toteuttaa koko maan laajuisen kuntauudistuksen, jonka tavoitteena on vahvoihin peruskuntiin pohjautuva elinvoimainen kuntarakenne. Kuntauudistus koostuu kuntarakennelaista, kuntalain ja kuntien rahoitus- ja valtionosuusjärjestelmän uudistamisesta, metropoliratkaisusta sekä kuntien tehtävien arvioinnista. Hallinnon ja aluekehityksen ministeriryhmä on vuoden 2012 kesäkuussa linjannut kuntarakenteen uudistamista koskevat kriteerit. Kriteerit ovat palvelu- ja väestöpohjakriteeri, työpaikkaomavaraisuus-, työssäkäynti- ja yhdyskuntarakennekriteeri sekä talouskriteeri. Kuntarakennelakiehdotus on lähetetty kuntiin lausunnon ja lain on tarkoitus tulla voimaan viimeistään 1.5.2013. Lain voimaantulon jälkeen kunnilla on aikaa valmistella kriteerien mukaisia esityksiä 1.4.2014 saakka. Hallitusohjelman mukaisesti valmistellaan myös kuntalain kokonaisuudistus. Lain valmistelutyössä on kiinnitettävä erityisesti huomiota kunnalliselle itsehallinnolle ja demokratialle perus-

tuslaissa asetettujen vaatimusten toteutumiseen sekä perusoikeuksien turvaamiseen liittyviin kuntien velvoitteisiin. Tarkoituksena on, että uusi kuntalaki tulisi voimaan vuoden 2015 alusta. Valtiovarainministeriö on asettanut kesäkuussa 2012 selvitysmiehen kuntien valtiosuusjärjestelmän uudistamista varten. Tavoitteena on uudistaa valtiosuusjärjestelmää siten, että uusi lainsäädäntö tulee voimaan vuoden 2015 alusta lukien.

Kuntauudistuksen rinnalla toteutetaan sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennemuutos, jonka lähtökohtana on peruspalveluiden vahvistaminen. Hallitusohjelmassa tavoitteeksi asetettiin kaksiportainen järjestelmä: uusi laaja perustaso, jota tukee erityisvastuutaso. Sosiaali- ja terveyspalvelu-uudistuksen jatkotyön valmisteluun hallitus on nimennyt selvityshenkilötyöryhmän, jonka työ valmistuu keväällä 2013. Kuntarakenteen keskeiset ratkaisut tulevat määrittelemään tarvittavien sosiaali- ja terveydenhuoltoalueiden määrää sekä tarkempaa rakennetta.

Tervolan kunnan talous suunnittelukauden alkaessa

Vuonna 2011 kunnan taloudenhoito toteutui huomattavasti odotettua paremmin ja tilinpäätös osoittaa kunnan talouden olevan tasapainossa. Vuonna 2011 vuosikate oli 3,3 milj. euroa positiivinen ja tilikauden tulos 2,5 milj. euroa ylijäämäinen. Vuoden vaihteessa 2011 - 2012 kunnan taseessa oli ylijäämää 5,7 milj. euroa.

Vuonna 2012 kunnan taloutta on voitu hoitaa talousarviossa ennakoidulla tavalla. Palvelujen ostoissa varsinkin erikoissairaanhoidon menokehitys on kuitenkin erittäin alitista satunnaisvaihteluille.

Tervolan kunnan talous on suuresti riippuvainen valtion rahoituksesta eikä talous kestä merkittäviä ennakoimattomia menoja ilman, että niiden kattamiseksi löytyy lisätuloja.

Uhkakuvia kunnan kehittämiselle ja talouden hoidolle aiheuttaa väestön määrän kehitys. Asukasmäärän vähentyminen sekä ikärakenteen muutoksesta johtuva peruspalvelujen kysynnän kasvu merkitsevät haasteita varsinkin sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämisessä.

Jotta tasapainoinen talouskehitys voidaan turvata jatkosakin, tulee kunnanvaltuuston tarkastella kriittisesti kunnan toimintoja taloussuunnittelukaudella.

Talouden tasapainottaminen edellyttää tulojen ja menojen pitämistä tasapainossa. Tämä edellyttää entistä tiiviimpää yhteistyötä kunnan eri hallinnonaloilta, toimielimiltä, luottamushenkilöiltä ja kunnan henkilöstöltä. Vuoden 2013 alussa kunnassa käynnistetään tuottavuusohjelman valmistelu.

Kunnan tulorahoituksen osalta tulee tarkastella sekä kunnallisvero- että kiinteistöveroprosentteja. Verotuksen lähtökohtana tulee olla kunnan kilpailukykyyn säilyttäminen suhteessa seutukuntaan sekä naapurikuntiin. Palveluista perittäviä maksuja korotetaan kustannustason nousua vastaavasti.

Investointien määrä pidetään kunnan kantokyvyn mukaisena ja investointeja kohdennetaan entistä tarkemmin.

Yhteistyötä naapurikuntien kanssa syvennetään. Uusia,

ennakkoluulottomia, nykyiset hyvät palvelut turvaavia rakenteellisia ja toiminnallisia ratkaisuja tehdään siten, että ratkaisuista on sekä toiminnallista että taloudellista hyötyä kuntalaisille ja kunnalle.

Resursseja suunnataan entistä enemmän elinkeinojen edistämiseen, yritystoiminnan kehittämiseen sekä työllisyyden lisäämiseen.

Kunnassa on meneillään kuntastrategiatyö.

Kunnan vuoden 2011 talousarvio- ja vuosien 2012-2013 taloussuunnitelmaan kirjattiin, että nykyinen kaukolämpölaitos ja kaukolämpöverkosto pidetään kunnan omistuksessa ainakin vuoden 2013 loppuun saakka. Edelleen kirjattiin, että vuoden 2013 loppuun mennessä selvitetään lämpölaitoksen ja verkoston toimintojen siirtäminen kunnan täysin omistamaan yhtiöön. Kunnanhallitus on 9.5.2011 asettanut työryhmän, jonka tehtävänä on selvittää kaukolämpötoiminnan sekä vesi-, sähkö- ja vuokra-asuntotoiminnan vaihtoehtoisia ratkaisuja. Työryhmän työ on kesken.

Tervolassa päätöksenteossa on kunnanvaltuuston linjauksen mukaisesti lähdetty siitä, että Tervolan kunta toimii itsenäisenä kuntana. Kunnanvaltuusto päätti 17.9.2009, että Tervolan kunta on valmis lähtemään mukaan kuntajakolaissa tarkoitettuun erityiseen selvitykseen mikäli myös Kemin ja Tornion kaupungit sekä Keminmaan ja Simon kunnat ovat mukana selvityksen tekemisessä. Kuntajakoselvitys käynnistyi vuoden 2010 aikana ja kunnanvaltuusto otti tammikuussa 2011 kielteisen kannan kuntajakoselvittäjän esitykseen kuntien yhdistämisestä.

Koko maata koskevan kuntauudistuksen kuntarakennetta koskevien kriteerien mukaisesti Tervolan kunnalla on tarve osallistua alueen kuntaliitosselvitykseen.

Kunnallistalous suunnittelukaudella

Toimintamenot

Taloussuunnitelman mukaan kunnan toimintamenot kasvavat vuoteen 2015 mennessä vuoden 2011 tilinpäätöksen mukaisesta 27,3 milj. eurosta 30,8 milj. euroon.

Taloussuunnitelmaan sisältyviä muutoksia nykyiseen palvelu- ja toimintorakenteeseen on selostettu kunnallisten palvelujen nykytilan kuvauksessa, rakentamishjelmaa ja henkilöstösuunnitelmaa koskevassa osassa sekä talousarvion yleisperusteluissa ja käyttötalousoosassa. Tarkka menojen kehitys ilmenee vuoden 2013 talousarviosta ja vuosien 2014-2015 taloussuunnitelmasta.

Vuonna 2013 henkilöstömenoissa on varauduttu 2,5 prosentin korotukseen. Vuodelle 2014 henkilöstömenot kokonaisuutena sisältävät 1 prosentin ja vuodelle 2015 0,7 prosentin varauksen.

Investointimenot

Viime vuosina kunta on investoinut voimakkaasti. Vuosina 2013 ja 2014 investointien nettosumma on noin 2 milj. euroa ja investointien taso pysyy vuoden 2012 tasolla. Vuonna 2015 investointien määrä olisi suunnitelman mukaan laskemassa. Taloussuunnittelukaudella jatketaan viime vuosien merkittävintä rakennusinvestointia, terveys-

keskuksen ja vanhain-kodin peruskorjaus- ja laajennustyötä. Talousarviossa ja taloussuunnitelmassa hanketta varten on varattu 1,9 milj. euroa. Suunnittelukaudella painopiste on siirtymässä ikäihmisistä nuoriin ja lapsiin, ennaltaehkäisyyn ja omatoimisen liikkumisen edistämiseen. Samoin varaudutaan vireään rakentamistoimintaan sekä yritystoiminnan kasvuun varaamalla maan ja osakkeiden hankintaan aiempia vuosia suuremmat määrärahat.

Suunnitellut investointihankkeet käyvät ilmi investointisuunnitelmasta ja rakentamishojelmasta.

Verotulot

Vuoden 2013 veroprosentiksi kunnanvaltuusto on vahvistanut 19,50. Myös taloussuunnitelmassa kunnallisveron tuotto on mitoitettu 19,50 prosentin mukaisena.

Kiinteistöverotulot on koko suunnitelmakauden laskettu kunnanvaltuuston vuodelle 2013 vahvistamalla veroprosenteilla.

Vuoden 2013 verotulojen mitoituksesta on selvitys talousarvion yleisperusteluissa.

Vuosina 2013 - 2014 kunnallisveron tuoton kasvuksi on arvioitu 0,5 % ja vuonna 2015 1 %. Kunnallisveron tuotto-odotukseen liittyy suuri epävarmuustekijä. Samoin yhteisöveron tuottoa on vaikea ennakoida. Yhteisöveron tilityksiksi koko maassa on arvioitu vuosina 2013 ja 2014 1,3 mrd. ja vuonna 2015 1,4 mrd. euroa. Tervolan kunnan osuudeksi tuotosta on budjetoitu 0,5 milj. euroa vuosittain.

Kiinteistövero on arvioitu suunnitteluvuosina kertyvän 2,3 - 2,4 milj. euroa.

Valtionosuudet

Valtionosuudet vuodelle 2013 on budjetoitu talousarvion laadintavaiheen tietojen mukaisina.

Taloussuunnitelmassa valtionosuuksiin on vuosille 2014 ja 2015 tehty 1,2 prosentin indeksitarkistus.

Tällä hetkellä valtionosuudet ovat kuntakohtaisesti yksi kokonaisuus ja valtuusto voi päättää kunnan palvelujen määrästä, laadusta sekä palvelujen ja hallinnon rahoituksesta.

Maksut

Vuoden 2013 talousarvioehdotuksessa maksu- ja myyntituotot ovat yhteensä 7,1 milj. euroa. Suunnitelman mukaan niiden määrässä ei tapahdu oleellisia muutoksia.

Tuloslaskelma

Tuloslaskelmassa osoitetaan kuinka kunnan tilikaudelle jaksotettu tulo- ja meno- ja palvelutoiminnan jaksotettuihin menoihin. Tuloslaskelmassa toimintakate eli paljonko käyttötalouden kuluista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla muodostuu suunnitteluvuosina seuraavaksi:

Toimintakate

* 2013	-21,9 milj. euroa
* 2014	-22,3 milj. euroa
* 2015	-22,6 milj. euroa

Vuosikate kuvaa kunnan kokonaistulo- ja meno-eroa.

Vuosikate

* 2013	965.400 euroa
* 2014	778.700 euroa
* 2015	803.600 euroa

Tilikauden tulos

Taloussuunnitelman mukainen tilikauden tulos on talousarviovuonna 2013 12.100 euroa positiivinen. Muina suunnitteluvuosina tulos kääntyy negatiiviseksi. Vuonna 2014 tuloksen arvioidaan olevan 307.400 euroa negatiivinen ja vuonna 2015 288.400 euroa negatiivinen.

Rahoituslaskelma

Rahoituslaskelmasta käyvät ilmi tulo- ja meno-ero, investoinnit ja muut pääomamenot sekä pääomarahoitukset.

Kuluvan vuoden lopussa kunnan velkamäärä on noin 3,7 milj. euroa. Taloussuunnitelman mukaisesti investoinnit joudutaan rahoittamaan osittain lainalla, mikä merkitsee velkamäärän kasvua. Velan määrä olisi kuitenkin pysymässä kohtuullisena. Suunnittelukauden lopussa velkamäärä on noin 5,3 milj. euroa, mikä vuodenvaihteen 2011-2012 asukasluvulla merkitsee 1.553 euroa/asukas.

MAAPOLIITTINEN OHJELMA

Kunnan maapoliittiset tavoitteet ovat:

- osayleiskaavassa määritellyn hyvän ja tavoitteellisen yhdyskuntarakenteen turvaaminen
- kohtuuhintaisen tonttimaan tarjonnan turvaaminen.
- yhdenvertaisuusperiaatteen toteuttaminen ja maakeinottelun estäminen
- edistää viihtyisän ja virikkeellisen asuinympäristön muodostumista
- turvata ja edistää yritystoiminnan toimintaedellytyksiä

Maanhankinta

Rakennusmaan hankinnalla tulee turvata

- hyvä yhdyskuntarakenne ja kohtuuhintainen tonttimaa
- kunnan kehityksen kannalta merkittävien alueiden hankinta

Kunnan tulee pyrkiä hankkimaan omistukseensa rakentamiseen tarvittava raakamaa ennen alueen rakennuskaavoittamista.

Raakamaareservinä kunnalla tulee olla maareservi, joka vastaa vähintään viiden vuoden rakentamistarvetta ja

sijaitsee siten, että kaikki käyttöönoton edellytykset ovat olemassa.

Yleisten ja muiden alueiden hankinta

Maanhankinnalla tulee turvata kunnan omia hankkeita varten tarvittavien tonttien ja alueiden käyttöön saaminen (mm. yleiset tontit sekä virkistysalueet).

Maanhankintatavat

Maata hankitaan ensisijaisesti vapaaehtoisella kaupalla.

Vaihtoa voidaan käyttää maanhankinnassa, jos hinta on kohtuullinen tai vaihto edistää kohteena olevan alueen toteuttamista.

Lunastusta käytetään raakamaan hankintaan erikseen niin päätettäessä, mikäli kunnan suunnitellun kehityksen kannalta on tärkeää saada määrätty alue kunnalle eikä vapaaehtoiseen kauppaan ole päästy. Asemakaava-alueilla lunastusta käytetään, mikäli kunta tarvitsee aluetta eikä vapaaehtoiseen kauppaan ole päästy.

Maan luovuttaminen ja tonttipolitiikka

Kunnan maanluovutuksen tavoitteena on kohtuuhintaisien tonttien luovuttaminen rakentamiseen ja kunnan suunnitelmallinen kehittäminen.

Kunnan kehittämistavoitteita ovat tonttipolitiikan kannalta mm.

- yhdyskuntarakenteen eheyttäminen
- sosiaalisesti toimivien asuntoalueiden muodostaminen
- olemassa olevien investointien hyödyntäminen
- asuntorakentamiseen ja työpaikkarakentamiseen osoitettujen tonttien jatkuva ja riittävä tuottaminen.

Tonttien luovutusperiaatteet

Tontteja luovutetaan kunnanvaltuuston hyväksymien luovutusperiaatteiden ja ehtojen mukaisesti.

Tonttien luovutusehdot ja -hinnat

Luovutustapa

Tavoitteena tulee olla tonttien myyminen

Tonttien hinnoittelu ja vuokra

Tontit hinnoitellaan käyvän hinnan mukaan.

Vuokrattaessa tontteja vuosivuokran suuruus on 5 % tontin myyntihinnasta.

Asemakaavan toteuttaminen

Mikäli kunnallistekniikan tehokas ja taloudellinen käyttö sitä vaatii, tulee käyttää rakentamiskehotusta tarvittaessa rakentamattomien tonttien toteuttamiseksi.

RAKENTAMISOHJELMA

Rakentamisohjelmassa on esitetty hankkeet vuosille

2013 - 2015. Ohjelmasta ilmenevät hankkeiden ajoitus, kokonaiskustannukset, hankekohtainen aikaisempi rahoitus, määrärahojen tarve vuosittain sekä arvioitu valtion rahoituksen määrä. Kokonaiskustannuksiin sisältyvät myös hankekohtaiset suunnittelukauden jälkeisille vuosille arvioidut kustannukset. Määrärahat on esitetty ilman arvonnalisäveroä mikäli kustannukset oikeuttavat arvonnalisäveron palautukseen tai vähennykseen.

Hankkeiden toteuttamisessa pääpaino on peruskorjauksessa. Välttämättömien ylläpito- ja korjausinvestointien lisäksi rajoitetaan käyttötalousmenoja pienentäviin, työllisyyttä parantaviin tai muita kunnan painopistealueiksi valittuja toimintoja/palveluja tukeviin investointeihin. Ennen uusinvestointeja tulee kaikissa tapauksissa selvittää olemassa olevan rakennus- ym. omaisuuskannan peruskorjaus- ja käyttötarkoituksen muutosmahdollisuudet.

Suunnittelukauden hankkeisiin pyritään mahdollisuuksien mukaan saamaan kunnan ulkopuolista rahoitusta mm. alueellisten elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten tai asianomaisen ministeriön kautta.

Onnistuneen hankkeen perusedellytys on riittävä ja laadukas suunnittelu. Rakentamisohjelmassa on suurimpien hankkeiden osalle varattu suunnitteluun erillinen määräraha. Rakentamishankkeissa ja suunnittelussa pyritään käyttämään mahdollisuuksien mukaan kunnan oman väen asiantuntemus hyväksi.

Viime vuosien merkittävin investointi on ollut terveyskeskus-vanhainkoti-kompleksin peruskorjaus- ja laajennustyö. Hankkeeseen liittyy on toteutettu myös palveluasuntojen ja ryhmäkodin rakentaminen sekä terveyskeskus/vanhainkodin pihatyöt. Rakentamisohjelman mukaisesti työt jatkuvat suunnittelukaudella asuntoyksiköllä ja vuodeosaston peruskorjauksella. Suunnittelukauden jälkeen vuosina 2016 ja 2017 on tarkoitus toteuttaa vanhainkodin muutos palveluasumiseksi.

Taloussuunnittelukauden aikana painopistettä ollaan siirtämässä ikäihmisistä nuoriin ja lapsiin, ennaltaehkäisyyn ja omatoimisen liikkumisen edistämiseen. Rakentamisohjelmassa on varauduttu mm. keskusurheilukentän peruskorjaukseen sekä koulukeskuksen ympäristön kehittämiseen.

Rakentamisohjelmasta voidaan kunnanvaltuuston erillis-päätöksellä poiketa valtion rahoituksen mahdollisesti viivästyessä suunnitellusta. Pyrkimyksenä mahdollisissa poikkeamisissa on tasainen työllistämisaikutus.

Investointihankkeiden osalta selvitetään hankkeiden vaihtoehtoiset toteuttamistavat.

Rakentamisohjelmaan sisältyvien hankkeiden lisäksi teknisen lautakunnan toimintamenoissa on vuosina 2013 - 2014 varauduttu Keskustien perusparannushankkeeseen 100.000 euron maksusuudella/vuosi. Lisäksi ulkoliikuntatilojen kattaminen on suunniteltu toteutettavaksi erillisen hankerahoituksen myötä.

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA

Virkojen ja toimien lukumäärä oli vuoden 2011 lopussa 346,6. Suunnitelmakauden lopussa virkoja ja toimia on

seuraavasti:

- hallintopalvelut ja kehittämistoimi	
ml. maatalouslomitus	94
- tekninen toimi	25,5
- sivistystoimi	68,1
- sosiaalityö ja terveydenhuolto	148,5
Yhteensä	336,1

Lisäksi teknisen toimen palveluksessa työskentelee vakinaisesti tuntipalkkaisia työntekijöitä.

Henkilöstömenot olivat vuoden 2011 tilinpäätöksen mukaisesti 16,2 milj. euroa. Vuoden 2013 talousarviossa henkilöstömenot ovat yhteensä 17,3 milj. euroa.

Suunnitelmakaudella pysyvän henkilöstön määrä vähennee vain, mikäli kunnan palvelurakenteessa tapahtuu muutoksia, jotka mahdollistavat henkilöstömenojen supistamisen.

Avoimeksi tulevat työpaikat, myös pitempiaikaiset sijaisuudet julistetaan pääsääntöisesti julkisesti haettavaksi. Työpaikkojen täytössä otetaan huomioon kunnan henkilöstön uralla etenemisen mahdollisuus.

Kunnanvaltuuston päätöksen mukaisesti henkilöstösuunnitelmaan sisältyy teknisen toimen määräaikainen kehittämispäällikön toimi ajalle 1.3.2012-31.5.2013.

Kunnanvaltuusto on 14.4.2011 hyväksynyt ruoka- ja siivouspalveluja selvittäneen työryhmän esityksen ns. keskitettyyn malliin siirtymisestä kunnan ruoka- ja siivouspalveluissa. Teknisen toimen päävastuualueelle on perustettu Tukipalvelukeskus -tulosalue, jonka henkilöstöön vuoden 2011 lokakuun alusta on siirtynyt ravitsemispäällikkö. Vuoden 2012 alusta tukipalvelukeskukseen on siirtynyt 7 ravitsemistyöntekijää sosiaali- ja terveystoimen ruokapalveluista. Kunnanvaltuusto on 8.11.2012 tarkentanut ruoka- ja siivouspalveluiden organisoinnin aikataulua siten, että vuoden 2013 alusta Tukipalvelukeskukseen siirtyvät sivistystoimen ruoka- ja siivouspalvelut, päiväkodin ruokapalvelu sekä kunnanviraston siivouspalvelu. Vuotta 2013 koskevat muutokset sisältyvät henkilöstösuunnitelmaan. Sosiaali- ja terveydenhuollon (terveyskeskus, vuodeosasto, vanhustenhuolto, päiväkotitoimi) kiinteistöhoitoon liittyvät siivouspalvelut siirtyvät Tukipalvelukeskukseen 1.1.2014 alkaen. Nämä muutokset eivät vielä sisälly henkilöstösuunnitelmaan. Lisäksi kunnan muun siivoustyön uudelleenorganisointi selvitetään vuoden 2013 aikana.

Kehitysvammaisten asumisyksikön suunnitteluun liittyen henkilöstösuunnitelmaan on sisällytetty hoitajan toimia. Toimien täyttö on riippuvainen asumisyksikön toteutumisaikataulusta.

Vuonna 2013 terveydenhuollossa laitospulaisen toimi muutetaan perushoitajan toimeksi.

Lomaoikeutettujen tilojen vähenemistä johtuen suunnitelma sisältää muutoksia maatalouslomittajien määrään.

Päivitetty 16.11.2012

Euro ilman alv	Hankkeen aloittamisvuosi	Kokonaiskustannusarvio	Aikaisempi rahoitus yhteensä	2012	2013	2014	2015	Valtion avustus
HANKEKOHTAINEN TALONRAKENNUS:								
Terveyskeskus/vanhustenhuolto								
Vuodeosaston peruskorjaus ja 8-10 paikkainen asunoyksikkö:								
8-10 paikkainen asunoyksikkö	2014	1 350 000			50 000	900 000	400 000	390 000
Vuodeosaston peruskorjaus	2015	650 000		70 000	30 000		500 000	
Vanhainkodin muutos vanhusten palveluasumiseksi:								
Kotikullero	2016						20 000	
Rauhala	2017							
Väestönsuoja (terveyskeskus) suun.	2017							
Virkailijatalo 4 muutos	2013	200 000		15 000	175 000	25 000		
Virkailijatalo 3 peruskorjaus	2015	360 000		15 000	15 000	225 000	120 000	
Virkailijatalo 3 ja 4 piha ja paikoitusalue 1800m ²	2016							
MUUTALONRAKENNUS:								
Päiväkodin keittämuutos	2015	18 000					18 000	
Kaisajoen koulun lämmitysmuutos	2014	63 000			3 000	60 000		
Mattisen koulun vesikatto ja liikuntasalin lattia	2012	80 000		80 000				
Kaisajoen koulun vesikatto/ikkunat (vanhaosa)	2012	70 000		70 000				
Varejoen koulun vesikatto	2016						3 000	
Louen koulun lämmitys muutos	2015	63 000						
Louen koulu ikkunat ja ulkoseinät	2016							
Koulukeskuksen hissi	2012	35 000		35 000				
Urheilukentän huoltorakennus	2012	100 000		92 000				
Eläinlääkäritilat Jakelukolmion tiloihin	2013	80 000			80 000			
Koulukeskuksen ikkunat	2016							
Puukivillä asfaltointi	2013	12 000			12 000			
JULKINEN KÄYTTÖMAISUUS:								
Liikuntapaikat								
Koulukeskuksen ympäristön kehittäminen:								
kirjokylän hiekkakentän peruskorjaus	2012	440 000		350 000				72 000
koulukeskuksen lähiikuntapaikka	2014	160 000				160 000		48 000

Euroa ilman alv	Hankkeen aloittamisvuosi	Kokonais-kustannus-arvio	Aikaisempi rahoitus yhteensä	2012	2013	2014	2015	Valtion avustus
tekonurmi/hiekkakentän ympäristö	2015						68 000	
Kirkonkylän kuntorata/latu-ura	2013	245 000		25 000	200 000	45 000		61 000
Keskusurheilukentän peruskorjaus	2013	1 150 000		20 000	730 000	400 000		350 000
Kirkonkylän uimaranta	2015	100 000			10 000	90 000		
Törmävaaran latu alaisuuden uusiminen	2013	64 000		4 000	64 000			
Kaukalon/tenniskenttäpohjan kunnostus	2012	35 000	5 000	30 000				
Liikenne								
Kaavateiden rakentaminen/peruskorjaus				100 000	100 000	100 000	100 000	
Puupuiiston II-vaiheen toteutus	2013	600 000			400 000	200 000		
Tie- ja katuvalojen uusimiset	2013				35 000	50 000	60 000	
Venesataman kunnostus ja laajennus	2013	22 000			22 000			
Kaavoitus								
Opas kartan uusiminen	2012	40 000		35 000	40 000			
Kemijokivarren osayleiskaavan tarkistus								
Paakkola-Ylipaakkola	2012	90 000		60 000	70 000	60 000	30 000	
Tervola-Värejoki	2014	90 000						
Loue-Mattinen	2015	90 000					60 000	
Koivu -Suukoski	2016	90 000						
Pohjakartan uusiminen	2012	60 000		60 000				
ENERGIAHUOLTO:								
Kaukolämpöverkon laajennus		430 000		90 000	40 000	90 000	90 000	
YHTEENSÄ				1 151 000	2 076 000	2 405 000	1 469 000	1 101 000
Ulkopuolinen rahoitus				78 087	406 414	500 943	115 556	1 101 000
Netto				1 072 913	1 669 586	1 904 057	1 353 444	

TERVOLAN KUNTA

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA 2013-2015

Virka- tai toiminimike	Lukumäärä		Muutokset +/- kpl		
	TP 2011	TA 2012	2013	2014	2015
KUNNANHALLITUS					
YLEISJOHTO					
Kunnanjohtaja	1	1			
Hallintojohtaja	1	1			
Hallintosihteeri	1	1			
Palvelusihteeri	1	1			
Pääkirjanpitäjä	1	1			
Kirjanpitäjä	1	1			
Atk-tukihenkilö	1	2			
Toimistosihteeri	1	1			
HENKILÖSTÖ					
Palkkasihteeri	2	2			
ELINKEINOJEN KEHITTÄMINEN					
Hankevalmistelija	1	1			
MAASEUTULAUTAKUNTA					
MAASEUTUELINKEINOT					
Maaseutupäällikkö	1	1			
Maaseutusihteeri		1			
Maataloussihteeri		1			
Maaseutuasiamies	1	1			
Toimistosihteeri	3	2			
Lomasihteeri	1	1			
Johtava maatalouslomittaja	3	3			
LOMATOIMINTA					
Maatalouslomittaja	80	74	-2		
TEKNINEN LAUTAKUNTA					
TEKNINEN JOHTO					
Tekninen johtaja	1	1			
Hallintosihteeri	1	1			
Toimistosihteeri	1	1			
Kehittämispäällikkö		1 ⁽¹⁾		-1	
KIINTEISTÖT					
Kiinteistönhoitaja	4	3			
Siivoaja	1,5	1,5	-1,5 ⁽²⁾		
TUKIPALVELUKESKUS					
Ravitsemispäällikkö	1	1 ⁽²⁾			
Ravitsemistyöntekijä		7 ⁽²⁾	+1 ⁽²⁾		
Keittäjä-siivoaja			+2 ⁽²⁾		
Siivoaja			+9,5 ⁽²⁾		
SIVISTYSLAUTAKUNTA					
SIVISTYSTOIMEN JOHTO					
Sivistysjohtaja	0,5	0,5			
Hallintosihteeri	1	1			

TERVOLAN KUNTA

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA 2013-2015

Virka- tai toiminimike	Lukumäärä		Muutokset +/- kpl		2015
	TP 2011	TA 2012	2013	2014	
PERUSKOULUTUS					
Rehtori	0,5	0,5			
Koulusihteeri	1	1			
Luokanopettaja	19	15			
Erityisopettaja	3	3			
Erityisluokanopettaja	2	2			
Lehtori	13	13			
Esiopettaja	2	2			
Päätoiminen tuntiopettaja	4	4			
Sivutoiminen tuntiopettaja	1	1			
Siivooja	7	7	-7 ⁽²⁾		
Keittäjä-siivooja	4	2	-2 ⁽²⁾		
Koulunkäynninohjaaja	14	14			
TOISEN ASTEEN KOULUTUS					
Lukio					
Rehtori	1	0,5			
Lehtori	3	3			
Sivutoiminen tuntiopettaja	1	1			
Siivooja	1	1	-1 ⁽²⁾		
KIRJASTO					
Kirjastotoimenjohtaja	1	1			
Kirjastovirkailija	2	2			
Järjestelyapulainen	0,6	0,6			
LIIKUNTA					
Vapaa-aikasihteeri	1	1			
Liikuntapaikkojen hoitaja	1	1			
Vapaa-aikaohjaaja		1 ⁽³⁾			
SOSIAALI- JA TERVEYSLAUTAKUNTA					
SOSIAALITOIMEN JOHTO					
Sosiaalijohtaja	1	1			
Toimistonhoitaja	1	1	-1 ⁽⁴⁾		
Hallintosihteeri	1	1	+1 ⁽⁴⁾		
Palvelusihteeri	2	2			
SOSIAALIPALVELUT					
Sosiaalityöntekijä	1	1			
Sosiaalityöntekijä-koulukuraattori	1	1			
Perhetyöntekijä	0,5	1			
Vanhustenhuollon johtaja	1	1			
Vanhuspalveluiden ohjaaja	1	1			
Sairaanhoitaja	1	1			
Kodinhoitaja	24	23,5 ⁽⁵⁾			
Kotivastaja	3	2			
Päiväkodinjohtaja	1	1			
Lastentarhanopettaja	2	2			
Lastenhoitaja	5	5			
Päiväkotiapulainen	2	2	-1 ⁽²⁾		

TERVOLAN KUNTA

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA 2013-2015

Virka- tai toiminimike	Lukumäärä		Muutokset +/- kpl		2015
	TP 2011	TA 2012	2013	2014	
Perhepäivähoitaja	21	21			
Perushoitaja	11	12 ⁽⁵⁾	+1		
Hoitaja	2	2			
Laitosapulainen	6	6	-1		
Askarteluohjaaja	1	1			
Kuntohoitaja	1	1			
Kehitysvammahuollon esimies	1	1			
Ohjaaja	1	1			
Kehitysvammaohjaaja	1	1			
Hoitaja	3	5 ⁽⁶⁾	+2 ⁽⁶⁾		
Hoitoapulainen	2	2			
TERVEYDENHUOLTO					
Terveyskeskuslääkäri	3	3			
Terveyskeskushammaslääkäri	3	3			
Avoterveydenhuollon osastonhoitaja	1	1 ⁽⁷⁾			
Terveysneuvoja	5	5			
Fysioterapeutti	1	1			
Laboratoriohoitaja	1	1			
Röntgenhoitaja	1	1			
Osastonhoitaja	1	1			
Sairaanhoitaja	10	10			
Perushoitaja	9	9	+1		
Hammashoitaja	3	3			
Suuhygienisti	1	1			
Terveyskeskusavustaja	1	1			
Laitosapulainen	4	4	-1		
Välinehuoltaja	1	1			
Mielenterveysneuvoja	3	3			
RUOKAPALVELU					
Ravitsespäällikkö	1 ⁽²⁾				
Ravitsesityöntekijä	7 ⁽²⁾				
YHTEENSÄ	346,6	337,1	337,1	336,1	336,1

1) osa-aikainen ja määräaikainen kehittämisspällikön toimi ajalle 1.3.2012-31.5.2013

2) muutos liittyy ruoka- ja siivouspalveluiden organisointiin

3) vapaa-aikaohjaajan toimi on täytetty vuonna 2012

4) toimistonhoitajan virka muuttuu hallintosihteerin viraksi

5) 1 kodinhoitaja ja 2 perushoitajaa kuuluvat varahenkilöstöön

6) Kehitysvammahuoltoon 2 hoitajaa. Hoitajien toimet kytketty uuden asumisyksikön rakentamisaikatauluun.

7) avohuollon osastonhoitajan virkanimike muutettu avoterveydenhuollon osastonhoitajaksi v. 2012

TALOUSARVIO VUODELLE 2013 JA TALOUSSUUNNITELMA VUOSILLE 2014-2015

TALOUSARVION YLEISPERUSTELUT

Talousarvion käsittelyä, hyväksymistä, velvoittavuutta, sisältöä ja rakennetta sekä talousarvioperiaatteet sisältyvät kuntalain 65 pykälään. Kunnan talousarviovuosi on kalenterivuosi.

Kuntalain mukaan talousarviossa ja taloussuunnitelmassa hyväksytään kunnan toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet.

Talousarvioon otetaan toiminnallisten tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan.

Talousarvio ja taloussuunnitelma on laadittava siten, että edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan.

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota.

Talousarvio sisältää seuraavat osat:

- * yleisperustelut
- * käyttötalousoasa
- * tuloslaskelmaosa
- * investointiosa
- * rahoitusosa
- * liitteet

Tuloslaskelma- ja rahoitusosa edustavat kokonaistalouden näkökulmaa ja käyttötalous- ja investointiosa toiminnan ohjauksen näkökulmaa.

Käyttötalousoasassa valtuusto asettaa toimielimittäin/tulosalueittain toiminnalliset tavoitteet sekä osoittaa asetettujen tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot tehtävien hoitamiseen valtuuston päättäminä kokonaisuuksina. Käyttötalousoasa laaditaan laskelmana, josta ilmenee toiminnan kustannusrakenne kokonaisuudessaan, mukana myös mahdollisesti keskitetyksi hoidettujen toimintojen kustannukset. Lisäksi kokonaiskustannuksissa esitetään pitkävaikutteisten tuotannon tekijöiden (käyttöomaisuuden) suunnitelman mukaiset poistot sekä sisäiset erät toiminnan ohjaamisen ja taloustilaston vuoksi. Perusteluissa määritellään valtuustoon nähden sitovat erät.

Tulosalueita, joille kunnanvaltuusto hyväksyy määrärahat ja tuloarviot sekä seuraa talousarvion toteutumista, on yhteensä 28.

Tuloslaskelmaosassa osoitetaan kuinka kunnan tilikaudelle jakotettu tulo-rahoitus riittää palvelutoiminnan jaksotettuihin menoihin, korkoihin ja omaisuuden kulumisen edellyttämiin suunnitelman mukaisiin poistoihin. Tuloslaskelma on kunnan kokonaistaloutta kuvaava laskelma, joka osoittaa, riittääkö tuottoina kertynyt tulo-rahoitus palvelujen tuottamisesta aiheutuneiden kulujen kattamiseen. Tilikauden tuloksen lisäksi tuloslaskelmaosa osoittaa tilikauden yli-/alijäämän.

Investointiosa sisältää investointisuunnitelmat talousarvio- sekä suunnitelmavuosille. Investointiosan määrärahat ja tuloarviot valtuusto hyväksyy investointi/hankeryhmittäin.

Kunnanvaltuuston päätöksen mukaisesti talousarviossa tulee hankekohtaisesti esittää:

- irtaimessa omaisuudessa 8.409 euroa suuremmat hankinnat
- aineettomassa omaisuudessa yli 67.275 euron suuriset osake- ja osuushankinnat
- talonrakennuksessa 117.731 euroa suuremmat rakennushankkeet
- julkisessa omaisuudessa yli 117.731 euron suuriset hankkeet.

Muut määrärahat esitetään hankeryhmittäin kokonaisuutena.

Rakentamishjelmassa on esitetty yksityiskohtaisesti taloussuunnittelukauden talonrakennus- ja julkisen omaisuuden hankkeet sekä lämpökeskuksen investoinnit.

Rahoitusosassa osoitetaan, miten talousarvio vaikuttaa kunnan maksuvalmiuteen.

Käyttösuunnitelmat

Kunnanvaltuuston vahvistettua talousarvion, jossa se on osoittanut toimielimille tulosalueittain ja hankkeittain/hankeryhmittäin määrärahat, tuloarviot ja tavoitteet, toimielimet päättävät talousarvioehdotusten pohjaksi laatimiansa käyttösuunnitelmien tarkistamisesta vastaamaan valtuuston hyväksymää talousarviota.

Toimielimet vastaavat siitä, että tulot kertyvät kunnalle talousarvion mukaisesti.

Tilivelvolliset

Tällä hetkellä tilivelvollisia ovat seuraavat luottamushenkilöt ja viranhaltijat:

kaikkien toimielinten jäsenet (lukuun ottamatta valtuusto)
 kaikkien toimielinten esittelijät
 kunnanjohtaja
 osastopäälliköt
 hallintojohtaja
 maaseutupäällikkö
 tekninen johtaja
 sosiaalijohtaja
 johtava lääkäri
 sivistysjohtaja
 vapaa-aikasihteeri

Kokonaismenot ja tulot

Kunnan talouden nykytilaa ja kehitystä taloussuunnittelukauden 2013 - 2015 aikana on kuvattu edellä.

Vuoden 2013 talousarvion kokonaistulot ovat 33.019.000 euroa ja kokonaismenot 33.600.500 euroa.

Toimintakulut ja -tuotot

Toimintakulut vuonna 2013 ovat yhteensä 30.245.300 euroa. Toimintakuluista henkilöstökulut ovat 17,3 milj. euroa. Palvelujen ostoihin käytetään 9,7 milj. euroa, aineisiin, tarvikkeisiin ja tavaroihin 1,9 milj. euroa, avustuksiin 1,2 milj. euroa ja muihin kuluihin 0,1 milj. euroa.

Toimintatuotot ovat yhteensä 8.279.600 euroa. Toimintatuotoista myyntitulot ovat 5 milj. euroa, maksutulot 2,2 milj. euroa, tuet ja avustukset 0,5 milj. euroa sekä muut tulot 0,6 milj. euroa.

Toimintakate

Toimintakate ilmoittaa paljonko toimintamenoista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla. Vuoden 2013 talousarvioehdotuksessa toimintakate on -21.965.700 euroa. Toiminnan kuluista saadaan katetuksi myynti- ja maksutuloilla sekä muilla varsinaisen toiminnan tuloilla 27,4 %. Verotuloilla ja valtionosuuksilla jää katettavaksi 72,6 %.

Verotulot

Verotuloja on talousarvioon budjetoitu yhteensä 10.620.900 euroa. Tästä kunnallisveron tuotoksi on arvioitu 7.779.300 euroa, yhteisöveron tuotoksi 505.700 euroa ja kiinteistöveroksi 2.335.900 euroa.

Kunnan tuloveroprosentti on 19,50 prosenttia. Kiinteistöveroprosentit ovat

- yleinen kiinteistöveroprosentti 0,95 %
- vakituisten asuntojen kiinteistöveroprosentti 0,50 %
- muiden asuntojen kiinteistöveroprosentti 0,95 %
- voimalaitosten ja -rakennelmien kiinteistöveroprosentti 2,85 %
- yleishyödyllisten yhteisöjen veroprosentti 0,25 %

Käyttötalouden valtionosuudet

Käyttötalouden valtionosuuksia on talousarvioon budjetoitu 11.970.600 euroa.

Rahoitustuotot ja -kulut

Rahoitustuotot ovat yhteensä 554.600 euroa. Korkotuloja arvioidaan kertyvän 179.600 euroa, josta Tenergia Oy:n lainoista 122.300 euroa ja Tervolan Vesi Oy:n lainoista 52.300 euroa. Muihin rahoitustuloihin sisältyy sairaanhoidopiiriin vuotuiserän korko ja mm. viivästyskorkotulot. Rahoitustuloissa on mukana myös Lapin Sähkövoima Oy:n osakkeiden omistuksen perusteella Tervolan kunnalle tuleva tuotto.

Rahoituskuluiksi on budjetoitu 215.000 euroa. Korkokulut talousarvioehdotuksessa ovat 100.000 euroa, johon sisältyy kunnan nykyisten lainojen, vuodelle 2013 budjetoitujen lainojen sekä Kemijoki Oy:n osakkeiden ostosta johtuvat Lapin Sähkövoima Oy:n lainan korkokulut. Rahoituskuluissa on mukana myös osakkuussähkön kulut, 92.000 euroa.

Vuosikate

Vuosikatteen eli kunnan rahoitustulokseksi muodostuu 965.400 euroa.

Suunnitelman mukaiset poistot

Talousarviossa poistot käyttöomaisuudesta ja muista pitkävaikutteisista menoista ovat 953.300 euroa. Tähän sisältyy lämpökeskuksen poistoja 119.600 euroa. Poistot on budjetoitu kunnanvaltuuston hyväksymän poistosuun-

nitelman mukaisesti.

Tilikauden tulos

Tilikauden tulos on tilikaudelle jaksotettujen tulojen ja menojen erotus, joka lisää tai vähentää kunnan varauksia tai vapaata omaa pääomaa. Talousarvioehdotuksen mukainen tilikauden tulos on poistojen jälkeen 12.100 euroa ylijäämäinen.

Investoinnit

Talousarviossa investointien bruttomenot ovat yhteensä 2.530.900 euroa. Investointeihin on budjetoitu rahoitusosuuksia 406.400 euroa. Maan myyntituottoja on arvioitu kertyvän 36.000 euroa.

Investointiohjelmassa on esitetty määrärahavaraukset maan hankintaa, osakepääomia, irtaimen omaisuuden hankintaa, rakentamista, julkista käyttöomaisuutta sekä kaukolämpökeskuksen investointeja varten.

Vuodelle 2013 maan hankintaan on budjetoitu 90.000 euroa, maan myyntituloja on arvioitu kertyvän 36.000 euroa.

Sijoituksiin on varattu yhteensä 187.500 euroa, josta Lapin Sähkövoima Oy:n lainan lyhennyksiin 87.500 euroa. Lopulla määrärahalla varaudutaan mahdollisten osakkeiden (asunto) hankintaa varten.

Irtaimen omaisuuden hankintaan on esitetty yhteensä 177.400 euroa. Kunnanhallituksen alaisen toiminnan irtaimen omaisuuden hankintoihin on varattu 23.400 euroa, teknisen lautakunnan hankintoihin 15.000 euroa, sivistyslautakunnan hankintoihin 30.000 euroa sekä sosiaali- ja terveystoimen hankintoihin 109.000 euroa.

Talousarviossa talonrakennukseen on varattu 365.000 euroa ja julkiseen käyttöomaisuuteen 1.671.000 euroa.

Kaukolämpöverkon laajennukseen on osoitettu 40.000 euroa.

Vuoden 2013 hankekohtaiset investoinnit ilmenevät tarkemmin rakentamishjelmasta ja talousarvion investointiosasta.

Lainat

Lainojen lyhennyksiin on vuodelle 2013 varattu 609.300 euroa. Tenergia Oy ja Tervolan Vesi Oy lyhentävät kunnan myöntämiä lainoja yhteensä 150.900 euroa.

Kunnan lainat olivat vuoden 2011 lopussa 4,4 milj. euroa. Kuluvana vuonna lainamäärä laskee, vuoden lopussa lainamäärä on noin 3,7 milj. euroa. Mittavista investoinneista johtuen velan määrä nousee ensi vuonna hieman, talousarviovuoden 2013 päättyessä velkaa talousarvioehdotuksen mukaan on 4,1 milj. euroa.

Toimivalta ja sitovuus

Taloudellisesta toimivallasta ja sitovuudesta on määräykset kunnan hallintosäännössä.

Käyttötalouden määrärahat ja tuloarviot ovat valtuustoon nähden sitovia bruttomääräisinä.

Valtuustoon nähden määrärahat ja tuloarviot ovat sitovia tulosalueittain ja hankeryhmittäin.

Tuloslaskelmaosan ja rahoitusosan määrärahojen ja tuloarvioiden osalta sitoviksi valtuustoon nähden määritellään vuosikate.

TERVOLAN KUNTA

VUODEN 2013 TALOUSARVIO/vertailu ta 2012

KÄYTTÖTALOUSOSAN YHDISTELMÄ TULOSALUEITTAIN

	TOIMINTA- TULOT TA 2012	TOIMINTA- TULOT TA 2013	Muut. %	TOIMINTA- MENOT TA 2012	TOIMINTA- MENOT TA 2013	Muut. %	TOIMINTA- KATE TA 2012	TOIMINTA- KATE TA 2013	Muut. %
Strateginen johto				23 100	27 700	19,9	-23 100	-27 700	19,9
Yleisjohto	332 000	333 400	0,4	1 754 000	1 807 800	3,1	-1 422 000	-1 474 400	3,7
Henkilöstö	33 000	34 300	3,9	186 200	190 700	2,4	-153 200	-156 400	2,1
Elinkeinojen kehittäminen	102 000	248 000	143,1	715 900	662 300	-7,5	-613 900	-414 300	-32,5
Julkinen liikenne	4 000	5 000	25,0	48 000	48 000	0,0	-44 000	-43 000	-2,3
Tarkastustoimi				17 700	23 500	32,8	-17 700	-23 500	32,8
Vaalit	5 000		-100,0	24 400		-100,0	-19 400		-100,0
Maaseutuelinkeinot	538 200	524 200	-2,6	521 300	516 700	-0,9	16 900	7 500	-55,6
Lomatoiminta	4 766 000	4 713 000	-1,1	4 766 000	4 708 000	-1,2		5 000	100,0
Tekninen johto	26 000	26 000		200 200	187 400	-6,4	-174 200	-161 400	-7,3
Yleiset alueet	300	300		190 300	296 100	55,6	-190 000	-295 800	55,7
Kiinteistöt	634 000	620 000	-2,2	1 071 500	1 080 400	0,8	-437 500	-460 400	5,2
Lämpökeskus	250 000	240 000	-4,0	310 000	300 700	-3,0	-60 000	-60 700	1,2
Kaavoitus ja ympäristö				120 500	127 000	5,4	-120 500	-127 000	5,4
Tukipalvelukeskus	15 000	20 000	33,3	617 800	1 071 700	73,5	-602 800	-1 051 700	74,5
Sivistystoimen johto	17 500	17 500		89 200	97 200	9,0	-71 700	-79 700	11,2
Peruskoulutus		27 000	100,0	3 615 500	3 303 800	-8,6	-3 615 500	-3 276 800	-9,4
Toisen asteen koulutus	15 000	15 000		501 900	477 300	-4,9	-486 900	-462 300	-5,1
Aikuiskoulutus				161 800	171 000	5,7	-161 800	-171 000	5,7
Kirjasto	2 900	2 900		202 700	206 500	1,9	-199 800	-203 600	1,9
Kulttuuri	2 000	2 000		57 900	60 100	3,8	-55 900	-58 100	3,9
Liikunta				189 900	193 500	1,9	-189 900	-193 500	1,9
Nuoriso	2 000	2 000		30 200	60 700	101,0	-28 200	-58 700	108,2
Sos.t.-ja terv.h.johto				260 100	266 300	2,4	-260 100	-266 300	2,4
Sosiaalipalvelut	743 500	793 500	6,7	5 071 300	5 330 100	5,1	-4 327 800	-4 536 600	4,8
Perusturva	45 000	45 000		555 100	555 900	0,1	-510 100	-510 900	0,2
Perusterveydenhuolto	600 400	610 500	1,7	4 017 600	3 974 900	-1,1	-3 417 200	-3 364 400	-1,5
Erikoissairaanhoido				4 094 900	4 500 000	9,9	-4 094 900	-4 500 000	9,9
Tulosalueet yhteensä	8 133 800	8 279 600	1,8	29 415 000	30 245 300	2,8	-21 281 200	-21 965 700	3,2

TERVOLAN KUNTA

EHDOTUS VUOSIEN 2013- 2015 TALOUSSUNNITELMAKSI

KÄYTTÖTALOUSOSAN YHDISTELMÄ TULOSALUEITTAIN

	TOIMINTA- TULOT		TOIMINTA- MENOT		TOIMINTA- KATE		TOIMINTA- TULOT		TOIMINTA- MENOT		TOIMINTA- KATE		TOIMINTA- TULOT		TOIMINTA- MENOT		TOIMINTA- KATE		
	TA 2013	TA 2013	TA 2013	TA 2013	TA 2013	TA 2013	TS 2014	Muu- tos%	TS 2014	Muu- tos%	TS 2014	Muu- tos%	TS 2015	Muu- tos%	TS 2015	Muu- tos%	TS 2015	Muu- tos%	
Strateginen johto	5 000	48 000	-43 000	5 000	-43 000	48 000	5 000	0,0	48 000	0,0	48 000	0,0	48 000	0,0	48 000	0,0	-43 000	-43 000	2,5
Yleisjohto	333 400	27 700	-27 700	334 700	-4,3	26 500	334 700	0,4	1 862 700	-4,3	-26 500	4,3	26 500	0,1	1 894 600	1,7	-26 500	-26 500	-2,1
Henkiöstö	34 300	1 807 800	-1 474 400	36 700	3,0	1 862 700	36 700	7,0	193 100	1,3	-1 528 000	-3,6	1 894 600	0,5	1 894 600	0,5	-1 528 000	-1 528 000	-1,5
Elinkeinojen kehittäminen	248 000	662 300	-414 300	136 500	-10,4	593 200	136 500	-45,0	593 200	-10,4	-456 700	-10,2	582 900	0,7	582 900	-1,7	-445 400	-445 400	2,5
Julkisen liikenne	5 000	48 000	-43 000	5 000		48 000	5 000		48 000		-43 000		48 000		48 000		-43 000	-43 000	
Tarkastustoimi	23 500	23 500	-23 500	5 000	100,0	18 500	5 000		18 500	-21,3	-18 500	21,3	18 500		18 500		-18 500	-18 500	
Vaalit				5 000	100,0	9 600	5 000		9 600	100,0	-4 600	-100,0	9 800		9 800		-4 800	-4 800	-4,3
Maaseutuelinkeinot	524 200	516 700	7 500	521 200	-0,6	523 500	521 200		523 500	1,3	-2 300	130,7	523 500		523 500		-2 300	-2 300	
Lomatoiminta	4 713 000	4 708 000	5 000	4 690 000	-0,5	4 685 000	4 690 000		4 685 000	-0,5	5 000		4 685 000		4 685 000		5 000	5 000	
Tekninen johto	26 000	187 400	-161 400	26 000		175 500	26 000		175 500	-6,4	-149 500	7,4	180 600		180 600		-154 600	-154 600	-3,4
Yleiset alueet	300	296 100	-295 800	300		301 400	300		301 400	1,8	-301 100	-1,8	300		213 900	-29,0	-213 600	-213 600	29,1
Kiinteistöt	620 000	1 080 400	-460 400	620 000		1 103 800	620 000		1 103 800	2,2	-483 800	-5,1	1 125 300		1 125 300		-501 300	-501 300	-3,6
Lämpökeskus	240 000	300 700	-60 700	240 000		302 500	240 000		302 500	0,6	-62 500	-3,0	309 100		309 100		-64 100	-64 100	-2,6
Kaavoitus ja ympäristö	127 000	127 000	-127 000	127 000		133 000	127 000		133 000	4,7	-133 000	-4,7	134 200		134 200		-134 200	-134 200	-0,9
Tukipalvelukeskus	20 000	1 071 700	-1 051 700	22 000	10,0	1 085 500	22 000		1 085 500	1,3	-1 063 500	-1,1	1 111 500		1 111 500		-1 089 500	-1 089 500	-2,4
Sivistystoimen johto	17 500	97 200	-79 700	17 500		99 400	17 500		99 400	2,3	-81 900	-2,8	99 400		99 400		-81 900	-81 900	
Peruskoulutus	27 000	3 303 800	-3 276 800	27 000		3 388 000	27 000		3 388 000	2,5	-3 361 000	-2,6	3 388 000		3 388 000		-3 361 000	-3 361 000	
Toisen asteen koulutus	15 000	477 300	-462 300	15 000		487 900	15 000		487 900	2,2	-472 900	-2,3	487 900		487 900		-472 900	-472 900	
Aikuskoulutus		171 000	-171 000			171 000			171 000	0,0	-171 000		171 000		171 000		-171 000	-171 000	
Kirjasto	2 900	206 500	-203 600	2 900		210 300	2 900		210 300	1,8	-207 400	-1,9	210 300		210 300		-207 400	-207 400	
Kulttuuri	2 000	60 100	-58 100	2 000		62 500	2 000		62 500	4,0	-60 500	-4,1	62 500		62 500		-60 500	-60 500	
Liikunta		193 500	-193 500			199 500			199 500	3,1	-199 500	-3,1	199 500		199 500		-199 500	-199 500	
Nuorisio	2 000	60 700	-58 700	2 000		62 000	2 000		62 000	2,1	-60 000	-2,2	62 000		62 000		-60 000	-60 000	
Sos.t- ja terv.h.johto		266 300	-266 300			266 300			266 300		-266 300		266 300		266 300		-266 300	-266 300	
Sosiaalipalvelut	793 500	5 330 100	-4 536 600	803 500	1,3	5 369 100	803 500		5 369 100	0,7	-4 565 600	-0,6	5 369 100		5 369 100		-4 565 600	-4 565 600	
Perusturva	45 000	555 900	-510 900	45 000		555 900	45 000		555 900		-510 900		555 900		555 900		-510 900	-510 900	
Perusterveydenhuolto	610 500	3 974 900	-3 364 400	625 800	2,5	4 068 600	625 800		4 068 600	2,4	-3 442 800	-2,3	4 170 300		4 170 300		-3 535 900	-3 535 900	-2,7
Erikoissairaanhoido	4 500 000	4 500 000	-4 500 000	4 500 000		4 524 100	4 500 000		4 524 100	0,5	-4 524 100	-0,5	4 682 400		4 682 400		-4 682 400	-4 682 400	-3,5
Tulosalueet yhteensä	8 279 600	30 245 300	-21 965 700	8 178 100	-1,2	30 526 400	8 178 100		30 526 400	0,9	-22 348 300	-1,7	8 197 300	0,2	30 783 600	0,8	-22 586 300	-22 586 300	-1,1

KÄYTTÖTALOUSOSA

STRATEGINEN JOHTO Sisältää kunnanvaltuuston kokoustoiminnan ja seminaarit

TOIMINTA-AJATUS Hyvinvoinnin lisääminen tervolalaisen kulttuuriperinteen pohjalta maaseutuelämän myönteisiä mahdollisuuksia vahvistamalla. Hyvätasoiset kunnalliset palvelut turvataan ylläpitämällä vakaata talouspohjaa

NÄKÖKULMA	STRATEGISET TAVOITTEET	AVAINTEKIJÄT	MITTARIT	TAVOITETASO 2016	TAVOITETASO 2013
VAIKUTTAVUUS	<p>Myönteinen Tervola-kuva ja vahva identiteetti</p> <p>Positiivinen väestökehitys</p> <p>Toimiva ja monipuolinen elinkeinorakenne</p>	<p>Julkisuuskuva</p> <p>Määritellyt vetovoimatekijät</p> <p>Mahdollistava ja elinkeinoelämä-lähtöinen päätöksenteko</p>	<p>Myönteinen uutisointi Tervolasta</p> <p>Väkiluku</p> <p>Elinkeino rakenne</p> <p>Työpaikkojen määrä</p>	<p>Myönteisten uutisten osuus 90 %</p> <p>Väkiluku 3500</p> <p>Yritysten ja työpaikkojen määrä kasvaa verrattuna edelliseen vuoteen</p>	<p>Myönteisten uutisten osuus 80 %</p> <p>Väkiluku 3450</p> <p>Yritysten määrä kasvaa</p> <p>Työpaikkojen määrä kasvaa</p>
PROSESSIT JA RAKENTEET	<p>Toimiva palvelurakenne</p> <p>Kuntalaisten osallisuutta edistävä päätöksenteko</p>	<p>Tarkoituksen mukainen organisaatio</p> <p>Monipuolinen yhteistyö</p> <p>Oikea-aikainen tiedottaminen</p> <p>Avoin päätöksentekokulttuuri</p>	<p>Nettokustannukset/asukas</p> <p>Kävijämäärä kunnan kotisivuilla</p> <p>Kunnan tiedotuslehden ilmestymismäärä</p>	<p>Nettokustannusten muutos/asukas alle Lapin keskiarvon</p> <p>Yhteistyö naapurikuntien kanssa syventynyt</p> <p>Esityslistat kotisivuilla</p> <p>Kotisivujen laajempi hyödyntäminen</p>	<p>Nettokustannusten muutos/asukas alle Lapin keskiarvon</p> <p>Yhteistyö naapurikuntien kanssa syvenee</p> <p>Kotisivut uudistettu</p> <p>Esityslistat netissä</p> <p>Kunnan tärkeimmät päätökset lehdessä</p>
TALOUS JA VOIMAVARAT	<p>Tasapainonen talous</p> <p>Verotulojen kasvu</p>	<p>Menojen kasvu alle tulojen kasvun</p> <p>Laitosinvestointien kannattavuus</p> <p>Positiivinen väestökehitys</p> <p>Positiivinen yrityskehitys</p>	<p>Menojen kasvu</p> <p>Investointien rahoitus</p> <p>Veroprosentti</p> <p>Verotulojen kasvu/asukas</p>	<p>Toimintatuotot/toimintamenot vähint. 28 %</p> <p>Menojen kasvu alle Lapin keskiarvon</p> <p>Omarahoitusosuus kasvaa</p> <p>Veroprosentit alle Lapin keskiarvon</p> <p>Verotulojen kasvu yli 3 %</p>	<p>Toimintatuotot/toimintamenot vähint. 28 %</p> <p>Menojen kasvu alle Lapin keskiarvon</p> <p>Omarahoitusosuus vähintään 50 %</p> <p>Veroprosentit alle Lapin keskiarvon</p> <p>Verotulot säilyvät väh. ed. vuoden taso</p>
UUDISTUMINEN JA TYÖKYKY	<p>Ammattitaitoisen työvoiman saataavuus</p> <p>Hyvä strateginen johtaminen</p>	<p>Hyvä työnantaja-toiminta</p> <p>Kantavat strategiset linjaukset</p>	<p>Kelpoisuusehdot täyttävät hakijat avoimiin työpaikkoihin</p> <p>Henkilöstön vaihtuvuus-%</p>	<p>Kaikkiin avoimiin työpaikkoihin kelpoisuusehdot täyttäviä hakijoita</p> <p>Suurin osa vaihtuvuudesta eläköitymisen kautta</p>	<p>Kaikkiin avoimiin työpaikkoihin kelpoisuusehdot täyttäviä hakijoita</p> <p>Suurin osa vaihtuvuudesta eläköitymisen kautta</p>

STRATEGINEN JOHTO

Ulkoinen

	TP 2011	TA 2012	TA 2013	TS 2014	TS 2015
<i>TOIMINTAKULUT</i>					
Henkilöstökulut	-9.802	-11.600	-12.400	-12.600	-12.600
Palvelujen ostot	-8.502	-10.500	-12.600	-12.000	-12.000
Aineet, tarvikkeet	-869	-800	-2.500	-1.700	-1.700
Avustukset		-200	-200	-200	-200
	-19.173	-23.100	-27.700	-26.500	-26.500
<i>TOIMINTAKATE</i>	-19.173	-23.100	-27.700	-26.500	-26.500
<i>TILIKAUDEN TULOS</i>	-19.173	-23.100	-27.700	-26.500	-26.500

Ulkoinen/Sisäinen

	TP 2011	TA 2012	TA 2013	TS 2014	TS 2015
TOIMINTAKULUT	-19.173	-23.100	-27.700	-26.500	-26.500
TOIMINTAKATE	-19.173	-23.100	-27.700	-26.500	-26.500
LASKENNALLISET ERÄT	-447				
<i>TILIKAUDEN YLI-/ALIJ.</i>	-19.620	-23.100	-27.700	-26.500	-26.500

KUNNANHALLITUS

Sisältää yleisjohton, henkilöstön, elinkeinojen kehittämisen ja julkisen liikenteen tulosalueet.

TOIMINTA-AJATUS

Kunnan väestöpohjan kasvattaminen toimeentulomahdollisuuksia luomalla aktiivisen elinkeino-, työllisyys- ja maapolitiikan avulla sekä hyvälaatuisten kunnallisten palvelujen edelleen kehittäminen ammattitaitoisen ja hyvinvoivan henkilöstön avulla tasapainoinen talouskehitys turvaten.

NÄKÖKULMA	STRATEGISET TAVOITTEET	AVAINTEKIJÄT	MITTARIT	TAVOITETASO 2016	TAVOITETASO 2013
VAIKUTTAVUUS	<p>Riittävät palvelut kuntalaisten saavutettavissa</p> <p>Toimiva ja monipuolinen elinkeinorakenne</p> <p>Monipuolinen ja laajasti käytetty elinkeinopalvelu</p> <p>Haja-asutusalueilla asumisen mahdollistaminen</p>	<p>Resurssien oikea kohdentaminen</p> <p>Mahdollistava ja elinkeinoelämälähtöinen päätöksenteko</p> <p>Yritysoosaaminen</p> <p>Palveluiden joustava saataavuus</p>	<p>Nettomenot/asukas</p> <p>Työttömyysaste</p> <p>Asiakaspalautte</p> <p>Yritysten ja työpaikkojen määrän muutos</p> <p>Asiointireittien lukumäärä</p>	<p>Kustannukset alle Lapin keskiarvon</p> <p>Työttömyysaste 9 %, kunnan työllistämät 15 hlöä</p> <p>Toiminnan muutos saadun palautteen pohjalta Yritysten ja työpaikkojen määrä kasvaa</p> <p>Asiointikuljetus kattaa koko kunnan</p>	<p>Kustannukset alle Lapin keskiarvon</p> <p>Työttömyysaste 12 %, kunnan työllistämät 20 hlöä</p> <p>Yritysten määrä kasvaa kymmenellä, työpaikkojen määrä kasvaa</p> <p>Asiointikuljetusta laajennetaan kysynnän mukaan</p>
PROSESSIT JA RAKENTEET	<p>Toimiva palvelurakenne</p> <p>Kuntalaisten osallisuutta edistävä avoin päätöksentekokulttuuri</p> <p>Selkeä johtamisjärjestelmä</p> <p>Kattava runkoliikenneverkko ja asiointiliikenteen tarjonta</p> <p>Yrittäjyyden yleisten edellytysten kehittäminen</p>	<p>Monipuolinen yhteistyö</p> <p>Oikea-aikainen ja ajantasainen tiedottaminen</p> <p>Hyvä perehdyttämisen Organisaatio-tuntemus</p> <p>Aikataulujen yhteen sovittaminen</p> <p>Yrityskäyttöön sopivat toimitilat</p> <p>Vapaat teollisuus- ja liiketontit</p>	<p>Yhteistyöhankkeet</p> <p>Kuntalaispalautteet</p> <p>Perehdytystoimet</p> <p>Henkilöstökoulutus</p> <p>Odotusajat</p> <p>Vuokrausaste</p> <p>Vapaat tontit</p> <p>Yhteistyö yrittäjien kanssa</p>	<p>Yhteistyö naapurikuntien kanssa lisääntyy</p> <p>Yhteistyö hallintokuntien välillä syvenee</p> <p>Tehokas palautejärjestelmä</p> <p>Viestintäohje päivitetty</p> <p>Perehdyttäminen perehdytysohjeen mukaan 100 %</p> <p>Liikenneyhteyksien parantaminen</p> <p>Vuokra-aste 90% Kaavoitettuja, vapaita houkuttelevia tontteja tarjolla Yrittäjätapaamiset/kehittämistilaisuudet 5 kpl</p>	<p>Yhteistoimintamahdollisuuksien selvittäminen naapurikuntien kanssa</p> <p>Selvitykset palveluiden organisoinnista</p> <p>Palautejärjestelmän kehittäminen Viestintäohjeen päivittäminen Kunnan kotisivut uusittu</p> <p>Henkilöstökoulutukseen osallistuminen 90 %</p> <p>Eri palvelumuotojen yhteistoiminnan kehittäminen</p> <p>Vuokra-aste 85% Kaavoitettuja, vapaita houkuttelevia tontteja tarjolla Yrittäjätapaamiset 2 krt</p>

NÄKÖKULMA	STRATEGISET TAVOITTEET	AVAINTEKIJÄT	MITTARIT	TAVOITETASO 2016	TAVOITETASO 2013
TALOUS JA VOIMAVARAT	Tasapainoinen talous	Palveluiden järkevähinnoittelu Palvelujen järjestäminen tehokkaasti ja taloudellisesti	Palvelun hinta/todellinen kustannus Tilinpäätös	Palvelujen omatuotantokustannukset selvillä Yhteistyö naapurikuntien kanssa lisääntyy Talousarvion toteutuma	Omatuotantokustannusten selvittäminen käynnissä Yhteistyömahdollisuuksien selvittäminen naapurikuntien kanssa Talousarvion toteutuma
UUDISTUMINEN JA TYÖKYKY	Osaava ja ammattitaitoinen oppiva henkilöstö Hyvinvoiva, työkykyinen henkilöstö	Hyvä työnantajatoiminta Kannustava työympäristö Työmotivaatio	Ajanmukainen koulutus ja riittävä täydennyskoulutus Työilmapiirikyselyn tulos Kehityskeskustelujen suoritus-%	Koulutussuunnitelmat kaikissa yksiköissä Oppimismatriisit Työilmapiirikyselyn tulos väh. edellisen kyselyn tulos Kehityskeskustelut 100 %	Koulutussuunnitelmien laadinnan jatkaminen Työilmapiiriä kehitteviä toimia jatketaan Kehityskeskustelut 100 %

YLEISJOHTO

Ulkoinen

	TP 2011	TA 2012	TA 2013	TS 2014	TS 2015
<i>TOIMINTATUOTOT</i>					
Myyntituotot	135.213	131.100	136.000	136.500	137.000
Maksutuotot	16.592	10.900	14.700	15.500	15.400
Tuet ja avustukset	235.805	190.000	182.700	182.700	182.700
	387.609	332.000	333.400	334.700	335.100
<i>TOIMINTAKULUT</i>					
Henkilöstökulut	-962.744	-994.500	-1.003.500	-1.023.500	-1.043.900
Palvelujen ostot	-659.367	-679.400	-714.700	-748.900	-760.000
Aineet, tarvikkeet ja	-34.381	-32.000	-35.500	-35.500	-35.500
Avustukset	-36.125	-40.900	-47.100	-47.600	-48.000
Muut toimintakulut	-5.650	-7.200	-7.000	-7.200	-7.200
	-1.698.267	-1.754.000	-1.807.800	-1.862.700	-1.894.600
<i>TOIMINTAKATE</i>	-1.310.658	-1.422.000	-1.474.400	-1.528.000	-1.559.500
Poistot ja arvonal. Suunnitelman mukaiset	-8.841	-7.200	-9.100	-5.800	-5.300
<i>TILIKAUDEN TULOS</i>	-1.319.499	-1.429.200	-1.483.500	-1.533.800	-1.564.800

Ulkoinen/Sisäinen

	TP 2011	TA 2012	TA 2013	TS 2014	TS 2015
TOIMINTATUOTOT	399.620	362.000	350.400	351.700	352.100
TOIMINTAKULUT	-1.698.675	-1.756.000	-1.808.800	-1.863.700	-1.895.600
<i>TOIMINTAKATE</i>	-1.299.054	-1.394.000	-1.458.400	-1.512.000	-1.543.500
Poistot ja arvonal. LASKENNALLISET ERÄT	-8.841 137.480	-7.200	-9.100	-5.800	-5.300
<i>TILIKAUDEN YLI-/ALIJ.</i>	-1.170.416	-1.401.200	-1.467.500	-1.517.800	-1.548.800

HENKILÖSTÖ

Ulkoinen

	TP 2011	TA 2012	TA 2013	TS 2014	TS 2015
<i>TOIMINTATUOTOT</i>					
Myyntituotot	2.700		2.000	2.200	2.400
Maksutuotot	15				
Tuet ja avustukset	37.998	30.000	31.000	31.500	31.500
Muut toimintatuotot	1.690	3.000	1.300	3.000	3.000
	42.403	33.000	34.300	36.700	36.900
<i>TOIMINTAKULUT</i>					
Henkilöstökulut	-104.219	-121.500	-121.200	-123.300	-125.600
Palvelujen ostot	-29.516	-59.100	-63.500	-63.800	-64.000
Aineet, tarvikkeet	-3.856	-5.600	-6.000	-6.000	-6.000
Muut toimintakulut	-241				
	-137.831	-186.200	-190.700	-193.100	-195.600
<i>TOIMINTAKATE</i>	-95.428	-153.200	-156.400	-156.400	-158.700
Poistot ja arvonal. Suunnitelman mukaiset	-846	-700			
<i>TILIKAUDEN TULOS</i>	-96.274	-153.900	-156.400	-156.400	-158.700

Ulkoinen/Sisäinen

	TP 2011	TA 2012	TA 2013	TS 2014	TS 2015
TOIMINTATUOTOT	42.403	33.000	34.300	36.700	36.900
TOIMINTAKULUT	-211.367	-259.200	-263.700	-266.100	-268.600
<i>TOIMINTAKATE</i>	-168.964	-226.200	-229.400	-229.400	-231.700
Poistot ja arvonal.	-846	-700			
LASKENNALLISET ERÄT	71.085				
<i>TILIKAUDEN YLI-/ALIJ.</i>	-98.725	-226.900	-229.400	-229.400	-231.700

ELINKEINOJEN KEHITTÄMINEN

Ulkoinen

	TP 2011	TA 2012	TA 2013	TS 2014	TS 2015
<i>TOIMINTATUOTOT</i>					
Myyntituotot	25.753	13.000	13.500	13.500	13.500
Maksutuotot	21.940	18.000	21.000	21.000	22.000
Tuet ja avustukset	115.720	71.000	213.500	102.000	102.000
Muut toimintatuotot	2.147				
	165.561	102.000	248.000	136.500	137.500
<i>TOIMINTAKULUT</i>					
Henkilöstökulut	-157.862	-196.000	-200.800	-162.300	-154.000
Palvelujen ostot	-263.126	-452.400	-392.900	-375.000	-373.000
Aineet, tarvikkeet	-5.022	-38.200	-35.000	-23.400	-23.400
Avustukset	-29.798	-28.000	-31.000	-31.000	-31.000
Muut toimintakulut	-20	-1.300	-2.600	-1.500	-1.500
	-455.827	-715.900	-662.300	-593.200	-582.900
<i>TOIMINTAKATE</i>	-290.266	-613.900	-414.300	-456.700	-445.400
<i>TILIKAUDEN TULOS</i>	-290.266	-613.900	-414.300	-456.700	-445.400

Ulkoinen/Sisäinen

	TP 2011	TA 2012	TA 2013	TS 2014	TS 2015
TOIMINTATUOTOT	166.616	103.000	249.000	137.500	138.500
TOIMINTAKULUT	-461.281	-720.900	-667.300	-598.200	-587.900
<i>TOIMINTAKATE</i>	-294.665	-617.900	-418.300	-460.700	-449.400
LASKENNALLISET ERÄT	-37.804				
<i>TILIKAUDEN YLI-/ALI</i>	-332.469	-617.900	-418.300	-460.700	-449.400

JULKINEN LIIKENNE

Ulkoinen

	TP 2011	TA 2012	TA 2013	TS 2014	TS 2015
<i>TOIMINTATUOTOT</i>					
Tuet ja avustukset	6.692	4.000	5.000	5.000	5.000
	6.692	4.000	5.000	5.000	5.000
<i>TOIMINTAKULUT</i>					
Henkilöstökulut			-500	-500	-500
Palvelujen ostot	-30.006	-47.000	-46.100	-46.100	-46.100
Aineet, tarvikkeet ja	-467	-1.000	-1.400	-1.400	-1.400
	-30.473	-48.000	-48.000	-48.000	-48.000
<i>TOIMINTAKATE</i>	-23.781	-44.000	-43.000	-43.000	-43.000
<i>TILIKAUDEN TULOS</i>	-23.781	-44.000	-43.000	-43.000	-43.000

Ulkoinen/Sisäinen

	TP 2011	TA 2012	TA 2013	TS 2014	TS 2015
<i>TOIMINTATUOTOT</i>	6.692	4.000	5.000	5.000	5.000
<i>TOIMINTAKULUT</i>	-30.473	-48.000	-48.000	-48.000	-48.000
<i>TOIMINTAKATE</i>	-23.781	-44.000	-43.000	-43.000	-43.000
LASKENNALLISET ERÄT	-2.892				
<i>TILIKAUDEN YLI-/ALIJ.</i>	-26.673	-44.000	-43.000	-43.000	-43.000

TARKASTUSTOIMI

Tulosalueen sisältö

Tarkastustoimen tulosalue sisältää kunnan tilien ja hallinnon tarkastuksen sekä koko kuntakonsernin tilintarkastuksen yhteensovittamisen. Tulosalueen toimintamenot syntyvät tarkastuslautakunnan kokoustoiminnasta ja JHTT-tilintarkastajan tekemästä varsinaisesta tarkastustyöstä.

Taloussuunnitelma 2013 - 2015

Hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat valtuuston päätettävät asiat valmistelee kunnanhallituksen sijasta tarkastuslautakunta, jonka jäsenet valtuusto valitsee toimikauttaan vastaavien vuosien hallinnon ja talouden tarkastamista varten. Samoin valtuusto valitsee tilintarkastajan, jonka valinnan valmistelee valtuustolle tarkastuslautakunta. Vuosien 2009 - 2012 tilien ja hallinnon tarkastusyhteisönä toimii Pohjolan tilintarkastustoimisto Oy ja vastuunalaisena tilintarkastajana JHTT -tilintarkastaja Rauno Lohi. Kunnanvaltuusto valitsi tammikuussa 2009 tarkastuslautakunnan ja tarkastusyhteisön toimikauttaan vastaavaksi ajaksi.

Kuntalain muutos mahdollistaa tilintarkastajan valinnan enintään kuuden tilikauden hallinnon ja talouden tarkastamista varten.

Toiminnan painopistealueet

Tarkastuslautakunnan toiminta painottuu tarkastustoiminnan suunnitteluun, käytännön työn järjestämiseen ja valvontaan sekä erityisohjeiden antamiseen tilintarkastajalle. Tarkastustoimi on jonkin verran ohjannut ja neuvonut toimialoja taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden määrittelyssä. Painopiste tarkastustyössä on kuitenkin asetettujen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden seurannassa.

Talousarvio 2013

Toiminnalliset tavoitteet ja sitovuus

Tarkastuslautakunta valmistelee kunnanvaltuuston käsiteltäväksi tarkastusta koskevat asiat sekä hankkii tarvittaessa selvitykset ja lausunnot tilivelvollisilta ja kunnanhallitukselta. Lautakunta esittää myös arvion, miten kunnanvaltuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet hallinnon ja talouden kannalta ovat toteutuneet.

Tarkastustoiminnalla varmistetaan kunnan hallinnon ja taloudenhoidon laillisuus ja tuloksellisuus, sisäisen valvonnan toimivuus, kirjanpidon ja muun laskentatoimen sekä tilinpäätöksen ja sen keskeisen talous- ja tuloinformaation oikeellisuus ja riittävyys sekä varat ja velat.

Taloudelliset tavoitteet ja sitovuus

Tavoitteeksi asetetaan, että tilintarkastuksen kustannukset eivät ylitä vastaavankokoisen kunnan kustannuksia euroa/asukas.

Tarkastuskustannukset 5,10 euroa/asukas asetetaan tavoitteeksi.

Investointihankkeet ja henkilöstösuunnitelma

Tulosalue ei sisällä investointihankkeita eikä palkattua henkilöstöä.

TARKASTUSTOIMI

Ulkoinen

	TP 2011	TA 2012	TA 2013	TS 2014	TS 2015
<i>TOIMINTAKULUT</i>					
Henkilöstökulut	-1.319	-2.000	-3.700	-2.200	-2.200
Palvelujen ostot	-8.493	-15.600	-19.500	-16.100	-16.100
Aineet, tarvikkeet	-62	-100	-300	-200	-200
	-9.875	-17.700	-23.500	-18.500	-18.500
<i>TOIMINTAKATE</i>	-9.875	-17.700	-23.500	-18.500	-18.500
<i>TILIKAUDEN TULOS</i>	-9.875	-17.700	-23.500	-18.500	-18.500

Ulkoinen/Sisäinen

	TP 2011	TA 2012	TA 2013	TS 2014	TS 2015
TOIMINTAKULUT	-9.875	-17.700	-23.500	-18.500	-18.500
TOIMINTAKATE	-9.875	-17.700	-23.500	-18.500	-18.500
LASKENNALLISET ERÄT	-1.882				
<i>TILIKAUDEN YLI-/ALIJ.</i>	-11.757	-17.700	-23.500	-18.500	-18.500

**KESKUSVAALI-
LAUTAKUNTA**

Sisältää valtiollisten, EU- ja kunnallisvaalien järjestämisen.

TOIMINTA-AJATUS

Vaalien järjestäminen keskusvaalilautakunnan, yhden vaalilautakunnan ja yhden vaalitoimikunnan avulla. Kunta muodostaa yhden äänestysalueen.

NÄKÖKULMA	STRATEGISET TAVOITTEET	AVAINTEKIJÄT	MITTARIT	TAVOITETASO 2016	TAVOITETASO 2013
VAIKUTTAVUUS	Demokratian toteutuminen poliittisen järjestelmän kautta Ennakoäänestykseen aktivointi	Äänestysaktiivisuus Tiedotus Vaalikuljetus	Äänestysprosentti	Mahdollisimman korkea äänestysprosentti	Vuonna 2013 ei järjestetä säännönmukaisia vaaleja.
PROSESSIT JA RAKENTEET	Ennakoäänestyksen järjestäminen Laitos- ja kotiäänestyksen järjestäminen Vaalipäivän äänestyksen järjestäminen	Tiedottaminen äänestysmahdollisuuksista	Ennakoäänestys-% Äänestäjien lukumäärä Äänestysprosentti	Mahdollisimman korkea ennakoäänestys %, runsas koti- ja laitosäänestys ja vilkas vaalipäivän äänestys	
TALOUS JA VOIMAVARAT	Ennakoäänestyksen ja vaalipäivän äänestyksen järjestäminen annetuilla talousresursseilla	Vaalien järjestäminen taloudellisesti ja kattavasti	Kokonaiskustannukset vaalien toimittamisesta	Valtion korvaus kattaa 50 % äänestyskuluista	
UUDISTUMINEN JA TYÖKYKY	Motivoituneet ja ammattitaitoiset vaalitoimitsijat ja aktiiviset luottamushenkilöt	Koulutus	Koulutukseen osallistujat	Koulutukseen osallistuminen	

VAALIT

Ulkoinen

	TP 2011	TA 2012	TA 2013	TS 2014	TS 2015
<i>TOIMINTATUOTOT</i>					
Tuet ja avustukset	5.138	5.000		5.000	5.000
	5.138	5.000		5.000	5.000
<i>TOIMINTAKULUT</i>					
Henkilöstökulut	-7.505	-18.400		-7.300	-7.500
Palvelujen ostot	-1.154	-4.000		-1.700	-1.700
Aineet, tarvikkeet	-1.944	-2.000		-600	-600
Muut toimintakulut	-21				
	-10.623	-24.400		-9.600	-9.800
<i>TOIMINTAKATE</i>	-5.486	-19.400		-4.600	-4.800
<i>TILIKAUDEN TULOS</i>	-5.486	-19.400		-4.600	-4.800

Ulkoinen/Sisäinen

	TP 2011	TA 2012	TA 2013	TS 2014	TS 2015
<i>TOIMINTATUOTOT</i>	5.138	5.000		5.000	5.000
<i>TOIMINTAKULUT</i>	-10.707	-24.400		-9.600	-9.800
<i>TOIMINTAKATE</i>	-5.569	-19.400		-4.600	-4.800
LASKENNALLISET ERÄT	-520				
<i>TILIKAUDEN YLI-/ALIJ.</i>	-6.088	-19.400		-4.600	-4.800

**MAASEUTU-
LAUTAKUNTA**

Sisältää maaseutulautakunnan, maataloushallinnon yhteistoiminta-alueen ja lomatoiminnan hallinnon sekä maatalouteen ja pienyritystoimintaan liittyvän neuvonnan samoin kuin maatalousyrittäjien ja turkistarhaajien lomituspalvelut paikallisyksikön alueella.

Maataloushallinnon yhteistoiminta-alue käsittää Simon, Keminmaan, Ranuan ja Tervolan kunnat sekä Tornion, Kemin ja Rovaniemen kaupungit.

Paikallisyksikön alue käsittää Keminmaan, Ranuan, Simon ja Tervolan kunnat sekä Kemin ja Rovaniemen kaupungit.

TOIMINTA-AJATUS

Maaseutuelinkeinot antaa maaseutuyrityksille monipuolisia ja laadukkaita palveluja.

Tervolan kunnan hallinnoima lomituspalveluyksikkö on arvostettu ja luotettava lomituspalvelujen tuottaja.

NÄKÖKULMA	STRATEGISET TAVOITTEET	AVAINTEKIJÄT	MITTARIT	TAVOITETASO 2016	TAVOITETASO 2013
VAIKUTTAVUUS	Asiakaskeskeinen toiminta Rakenteellinen kehittyminen Vahva perusmaatalous koko yhteistoiminta-alueella	Riittävä ja ammattitaitoinen henkilöstö Vuorovaikutuksen kehittäminen Vahvan ammattitaidon omaava henkilöstö ja luotettavat suhteet	Lomituspäivien määrä Vuosilomapäivät järjestetään lomavuoden aikana Aikataulujen mukaiset maksatukset ja maatilojen kehittyminen	16 000 Siirtyviä vuosilomapäiviä enintään 8 % Yhteistoiminta-alueen toiminta ja kehittyminen / lomahallinto	18 000 Siirtyviä vuosilomapäiviä enintään 10 % Yhteistoiminta-alueen laadukas toiminta
PROSESSIT JA RAKENTEET	Lomituspalvelujen korkea laatu Lainmukaisuus Sähköinen tukihaku	Toimiva, tarkoituksenmukainen tehtävien jako Mobiilijärjestelmän käytön lisääminen Riittävä henkilöstö Tiedotus ja koulutus	Asiakaspalaute Tarkastukset, maksatus, päätökset, kuulemiset, takaisinperinnät, sitoumukset Sähköisten tukihakemusten määrä	Palvelusuunnitelmat pidetään ajantasalla 100 % lomittajista käyttää MMM/ ELY-keskus, kuntatarkastukset 60 %	Tilakohtaiset palvelusuunnitelmat tehty suunnitelman mukaisesti Lomittajien perehdytys toteutuu suunnitelman mukaisesti 70 % lomittajista käyttää Yhteistoiminta-alueen toimivuus 40 %
TALOUS JA VOIMAVARAT	Kustannus- tehokkuus Ilman ennakoasenteita tapahtuva toimintamallien haku	Toiminta- ja talous- suunnitelman sisäistäminen Lainmukaisuus	Tilinpäätös Tilinpäätös	Talous tasapainossa Jatkuva tehokkuus	Talous tasapainossa Uusien tehokkaiden toimintamallien omaksuminen
UUDISTUMINEN JA TYÖKYKY	Osaamistarpeiden ennakointi ja kohdentaminen Tiedon lisääminen	Tarkoituksenmukainen täydennyskoulutus Toimivat sidosryhmäsuhteet	Osaamisen ylläpitäminen Asiakaspalaute	Täydennyskoulutus jatkuvaa Kyky vastata haasteisiin	Henkilökohtaiset tavoitteet Edelläkävijä, esimerkin antaja

MAASEUTUELINKEINOT

Ulkoinen

	TP 2011	TA 2012	TA 2013	TS 2014	TS 2015
<i>TOIMINTATUOTOT</i>					
Myyntituotot	241.909	237.000	223.000	220.000	220.000
Maksutuotot	229.648	301.200	301.200	301.200	301.200
	471.557	538.200	524.200	521.200	521.200
<i>TOIMINTAKULUT</i>					
Henkilöstökulut	-397.125	-443.100	-441.400	-441.900	-441.900
Palvelujen ostot	-26.579	-27.300	-25.200	-31.200	-31.200
Aineet, tarvikkeet	-18.042	-19.800	-17.800	-17.800	-17.800
Avustukset	-27.337	-22.000	-22.000	-22.000	-22.000
Muut toimintakulut	-6.223	-9.100	-10.300	-10.600	-10.600
	-475.306	-521.300	-516.700	-523.500	-523.500
<i>TOIMINTAKATE</i>	-3.750	16.900	7.500	-2.300	-2.300
Poistot ja arvonal. Suunnitelman mukaiset	-315	-300	-300	-100	
<i>TILIKAUDEN TULOS</i>	-4.064	16.600	7.200	-2.400	-2.300

Ulkoinen/Sisäinen

	TP 2011	TA 2012	TA 2013	TS 2014	TS 2015
TOIMINTATUOTOT	471.557	538.200	524.200	521.200	521.200
TOIMINTAKULUT	-475.900	-526.300	-523.900	-530.700	-530.700
<i>TOIMINTAKATE</i>	-4.343	11.900	300	-9.500	-9.500
Poistot ja arvonal. LASKENNALLISET ERÄT	-315	-300	-300	-100	
<i>TILIKAUDEN YLI-/ALIJ.</i>	-88.861	11.600	0	-9.600	-9.500

LOMATOIMI

Ulkoinen

	TP 2011	TA 2012	TA 2013	TS 2014	TS 2015
<i>TOIMINTATUOTOT</i>					
Myyntituotot	4.384.600	4.220.000	4.232.000	4.210.000	4.210.000
Maksutuotot	533.375	532.000	481.000	480.000	480.000
Tuet ja avustukset	32.047	12.000			
Muut toimintatuotot	8.945	2.000			
	4.958.968	4.766.000	4.713.000	4.690.000	4.690.000
<i>TOIMINTAKULUT</i>					
Henkilöstökulut	-4.005.008	-3.930.000	-3.865.500	-3.860.000	-3.860.000
Palvelujen ostot	-724.842	-627.000	-587.500	-570.000	-570.000
Aineet, tarvikkeet	-28.030	-29.000	-23.000	-23.000	-23.000
Avustukset	-181.882	-180.000	-232.000	-232.000	-232.000
Muut toimintakulut	-3				
	-4.939.765	-4.766.000	-4.708.000	-4.685.000	-4.685.000
<i>TOIMINTAKATE</i>	19.203		5.000	5.000	5.000
<i>TILIKAUDEN TULOS</i>	19.203		5.000	5.000	5.000

Ulkoinen/Sisäinen

	TP 2011	TA 2012	TA 2013	TS 2014	TS 2015
TOIMINTATUOTOT	4.958.968	4.766.000	4.713.000	4.690.000	4.690.000
TOIMINTAKULUT	-4.944.148	-4.771.000	-4.713.000	-4.690.000	-4.690.000
<i>TOIMINTAKATE</i>	14.820	-5.000			
LASKENNALLISET ERÄT	-14.775				
<i>TILIKAUDEN YLI-/ALIJ.</i>	44	-5.000			

**TEKNINEN
LAUTAKUNTA**

Teknisen toimen päävastuualue sisältää teknisen johdon, yleisten alueiden, kiinteistöjen, asumisen, lämpökeskuksen, kaavoitus ja ympäristö sekä tukipalvelukeskus tulosalueet.

TOIMINTA-AJATUS

Tekninen toimi huolehtii kunnan rakennetun ympäristön toimivuudesta, ympäristön tarkoituksenmukaisesta käytöstä, edistää rakentamista, toimivan yhdyskuntarakenteen kehittymistä, terveellisen ja turvallisen ja asuin- ja elinympäristön muodostumista sekä huolehtii kunnan keskitetystä ruokahuollosta.

NÄKÖKULMA	STRATEGISET TAVOITTEET	AVAINTEKIJÄT	MITTARIT	TAVOITETASO 2016	TAVOITETASO 2013
VAIKUTTAVUUS	<p>1. Laadukkaat ja laaja-alaiset ja kustannustehokkaat tekniset palvelut</p> <p>2. Toimiva kunnan keskitetty ruoka- ja siivouspalvelut</p> <p>2. Laadukkaat ja riittävät rakentamismahdollisuudet asunto- ja teollisuustuotannolle</p> <p>3. Hyvä rakennetun ympäristön tila</p>	<p>1 Palvelujen laatuso</p> <p>2 Kustannustietous</p> <p>3. Tonttitarjonta</p> <p>4. Kaavoitus</p> <p>5. Valvonnan ja ohjauksen laatu</p> <p>6. Ruoka- ja siivouspalvelujen organisaatiomuutos</p>	<p>1.Laatumääritelmät</p> <p>2.Kustannustehokkuus</p> <p>3.Vapaiden tonttien määrä</p> <p>4.Maan hankinta ja kaavoitushankkeet</p> <p>5. Ruoka- ja siivouspalvelujen organisaatiomuutos</p>	<p>1 Kaikille tulosyksiköille laadittu laatusot</p> <p>Tulosyksiköille kustannustehokkuusluvut</p> <p>Vapaita teollisuustontteja 20 ha ja asuntotontteja 50 kpl</p> <p>Kaavoituksia vireillä 4 hanketta</p> <p>Useita ympäristöhankkeita toteutukseen</p> <p>Toimiva ruoka- ja siivouspalvelujen organisaatiomuutos</p>	<p>Laatutasomääritykset tulosyksiköille ja investointikohteille.</p> <p>Kustannustehokkuusluvut koko päävastuualueelle</p> <p>Vapaita teollisuustontteja 10 ha asuntotontteja 30</p> <p>Kaavoituksia vireillä 5 hanketta</p> <p>Ympäristöhankkeita suunnittelussa 8</p> <p>Valmius siivouspalvelujen muutokseen 2013 alusta lukien</p>
PROSESSIT JA RAKENTEET	<p>Oikein mitoitettut ja kohdennettut resurssit</p> <p>Kustannusvastaavuus</p> <p>Muutokset organisaatiossa</p>	<p>Selkeä ja tehokas hallintojärjestelmä ja toimintojen johtaminen</p> <p>Kustannusten kohdistuvuus</p> <p>Muutosprosessien hallinta</p>	<p>Palvelutarjonta</p> <p>Kustannustehokkuus</p>	<p>Kunnan omaa palvelutarjontaa täydentävät liiketoimintayksiköt ja ostopalveluina hankittava palvelutarjonta</p> <p>Ruoka- ja siivouspalvelujen organisaatiomuutos</p>	<p>Kunnan omaa palvelutarjontaa täydentävät liiketoimintayksiköt ja ostopalveluina hankittava palvelutarjonta</p> <p>Ruoka- ja siivouspalvelujen organisaatiomuutos</p>
TALOUS JA VOIMAVARAT	<p>Palveluiden ja toimintojen oikea taksarakenne ja tasapainoinen talous</p>	<p>Ajantasainen taksarakenne</p>	<p>Taksojen tarkistukset</p>	<p>Kaikki taksat ajantasalle</p>	<p>Kaikki taksat ajantasalle</p>

TALOUS JA VOIMA- VARAT	Toimintojen ylläpidon kustannustehokkuus	Kustannuksia alen- tava peruskorjaus- toiminta ja ylläpito	Kustannustaso	Toimintojen tasapai- noinen talous	Toimintojen tasapai- noinen talous
UUDISTUMINEN JA TYÖKYKY (henkilöstö)	Mielekäs työ Oikein mitoitettut vastuut	Selkeä organisaatio Yhteistyökyky Kannustava työ- yhteisö	Tyytyväisyys	Tyytyväisyys 90%	Tyytyväisyys 70%

TEKNINEN JOHTO

Ulkoinen

	TP 2011	TA 2012	TA 2013	TS 2014	TS 2015
<i>TOIMINTATUOTOT</i>					
Myyntituotot	30.898	26.000	26.000	26.000	26.000
Maksutuotot	1.275				
	32.173	26.000	26.000	26.000	26.000
<i>TOIMINTAKULUT</i>					
Henkilöstökulut	-141.683	-179.400	-166.000	-153.000	-157.000
Palvelujen ostot	-14.469	-10.800	-11.400	-12.000	-12.600
Aineet, tarvikkeet	-4.102	-5.000	-5.000	-5.000	-5.500
Avustukset					-5.500
Muut toimintakulut	-4.866	-5.000	-5.000	-5.500	
	-165.120	-200.200	-187.400	-175.500	-180.600
<i>TOIMINTAKATE</i>	-132.947	-174.200	-161.400	-149.500	-154.600
Poistot ja arvonal. Suunnitelman mukaiset	-997	-700	-1.100	-600	-600
<i>TILIKAUDEN TULOS</i>	-133.944	-174.900	-162.500	-150.100	-155.200

Ulkoinen/Sisäinen

	TP 2011	TA 2012	TA 2013	TS 2014	TS 2015
TOIMINTATUOTOT	32.173	26.000	26.000	26.000	26.000
TOIMINTAKULUT	-166.100	-202.200	-188.400	-176.500	-181.600
<i>TOIMINTAKATE</i>	-133.926	-176.200	-162.400	-150.500	-155.600
Poistot ja arvonale	-997	-700	-1.100	-600	-600
LASKENNALLISET ERÄT	-6.064				
<i>TILIKAUDEN YLI-/ALIJ.</i>	-140.987	-176.900	-163.500	-151.100	-156.200

YLEISET ALUEET

Ulkoinen

	TP 2011	TA 2012	TA 2013	TS 2014	TS 2015
<i>TOIMINTATUOTOT</i>					
Myyntituotot	276				
Maksutuotot	300	300	300	300	300
	576	300	300	300	300
<i>TOIMINTAKULUT</i>					
Henkilöstökulut	-37.996	-50.000	-51.300	-52.600	-53.900
Palvelujen ostot	-102.210	-90.700	-195.200	-195.200	-105.000
Aineet, tarvikkeet	-42.773	-32.000	-32.000	-36.000	-37.000
Avustukset	-11.786	-17.600	-17.600	-17.600	-18.000
Muut toimintakulut	-463				
	-195.228	-190.300	-296.100	-301.400	-213.900
<i>TOIMINTAKATE</i>	-194.651	-190.000	-295.800	-301.100	-213.600
Poistot ja arvonal. Suunnitelman mukaiset	-157.777	-134.600	-166.900	-304.200	-310.000
<i>TILIKAUDEN TULOS</i>	-352.428	-324.600	-462.700	-605.300	-523.600

Ulkoinen/Sisäinen

	TP 2011	TA 2012	TA 2013	TS 2014	TS 2015
TOIMINTATUOTOT	576	300	300	300	300
TOIMINTAKULUT	-195.228	-190.300	-296.100	-301.400	-213.900
<i>TOIMINTAKATE</i>	-194.651	-190.000	-295.800	-301.100	-213.600
Poistot ja arvonal. LASKENNALLISET ERÄT	-157.777	-134.600	-166.900	-304.200	-310.000
	-33.362				
<i>TILIKAUDEN YLI-/ALIJ.</i>	-385.791	-324.600	-462.700	-605.300	-523.600

KIINTEISTÖT

Ulkoinen

	TP 2011	TA 2012	TA 2013	TS 2014	TS 2015
<i>TOIMINTATUOTOT</i>					
Myyntituotot	37.880	24.000	24.000	24.000	24.000
Maksutuotot	4.367				
Tuet ja avustukset	900				
Muut toimintatuotot	571.421	610.000	596.000	596.000	600.000
	<i>614.568</i>	<i>634.000</i>	<i>620.000</i>	<i>620.000</i>	<i>624.000</i>
<i>TOIMINTAKULUT</i>					
Henkilöstökulut	-305.630	-340.000	-279.500	-286.500	-293.700
Palvelujen ostot	-163.952	-265.500	-274.700	-280.000	-285.000
Aineet, tarvikkeet	-504.193	-396.000	-456.200	-465.300	-474.600
Muut toimintakulut	-60.343	-70.000	-70.000	-72.000	-72.000
	<i>-1.034.119</i>	<i>-1.071.500</i>	<i>-1.080.400</i>	<i>-1.103.800</i>	<i>-1.125.300</i>
<i>TOIMINTAKATE</i>	<i>-419.551</i>	<i>-437.500</i>	<i>-460.400</i>	<i>-483.800</i>	<i>-501.300</i>
Poistot ja arvonal. Suunnitelman mukaiset	-452.046	-551.700	-522.300	-513.300	-520.000
<i>TILIKAUDEN TULOS</i>	<i>-871.597</i>	<i>-989.200</i>	<i>-982.700</i>	<i>-997.100</i>	<i>-1.021.300</i>

Ulkoinen/Sisäinen

	TP 2011	TA 2012	TA 2013	TS 2014	TS 2015
TOIMINTATUOTOT	617.942	636.000	623.000	623.000	627.000
TOIMINTAKULUT	-1.248.413	-1.295.500	-1.305.400	-1.328.800	-1.350.300
<i>TOIMINTAKATE</i>	<i>-630.471</i>	<i>-659.500</i>	<i>-682.400</i>	<i>-705.800</i>	<i>-723.300</i>
Poistot ja arvonal. LASKENNALLISET ERÄT	-452.046 7.712	-551.700	-522.300	-513.300	-520.000
<i>TILIKAUDEN YLI-/ALIJ.</i>	<i>-1.074.805</i>	<i>-1.211.200</i>	<i>-1.204.700</i>	<i>-1.219.100</i>	<i>-1.243.300</i>

LÄMPÖKESKUS

Ulkoinen

	TP 2011	TA 2012	TA 2013	TS 2014	TS 2015
<i>TOIMINTATUOTOT</i>					
Myyntituotot	222.813	250.000	240.000	240.000	245.000
	222.813	250.000	240.000	240.000	245.000
<i>TOIMINTAKULUT</i>					
Henkilöstökulut	-27.778	-28.000	-28.700	-29.500	-30.100
Palvelujen ostot	-44.570	-16.000	-17.000	-18.000	-19.000
Aineet, tarvikkeet	-197.549	-264.600	-255.000	-255.000	-260.000
Muut toimintakulut		-1.400			
	-269.897	-310.000	-300.700	-302.500	-309.100
<i>TOIMINTAKATE</i>	<i>-47.084</i>	<i>-60.000</i>	<i>-60.700</i>	<i>-62.500</i>	<i>-64.100</i>
Poistot ja arvonal. Suunnitelman mukaiset	-99.431	-94.600	-119.600	-139.000	-135.000
<i>TILIKAUDEN TULOS</i>	<i>-146.515</i>	<i>-154.600</i>	<i>-180.300</i>	<i>-201.500</i>	<i>-199.100</i>

Ulkoinen/Sisäinen

	TP 2011	TA 2012	TA 2013	TS 2014	TS 2015
TOIMINTATUOTOT	437.320	474.000	465.000	465.000	470.000
TOIMINTAKULUT	-269.897	-310.000	-300.700	-302.500	-309.100
<i>TOIMINTAKATE</i>	<i>167.423</i>	<i>164.000</i>	<i>164.300</i>	<i>162.500</i>	<i>160.900</i>
Poistot ja arvonal. LASKENNALLISET ERÄT	-99.431 -31.339	-94.600	-119.600	-139.000	-135.000
<i>TILIKAUDEN YLI-/ALIJ.</i>	<i>36.653</i>	<i>69.400</i>	<i>44.700</i>	<i>23.500</i>	<i>25.900</i>

KAAVOITUS JA YMPÄRISTÖ

Ulkoinen

	TP 2011	TA 2012	TA 2013	TS 2014	TS 2015
<i>TOIMINTAKULUT</i>					
Henkilöstökulut	-627	-4.300	-4.400	-4.500	-4.500
Palvelujen ostot	-67.709	-113.000	-119.400	-125.300	-126.500
Aineet, tarvikkeet		-3.000	-3.000	-3.000	-3.000
Muut toimintakulut		-200	-200	-200	-200
	-68.336	-120.500	-127.000	-133.000	-134.200
<i>TOIMINTAKATE</i>	-68.336	-120.500	-127.000	-133.000	-134.200
Poistot ja arvonal. Suunnitelman mukaiset	-6.603	-2.600	-38.200	-47.500	-47.000
<i>TILIKAUDEN TULOS</i>	-74.939	-123.100	-165.200	-180.500	-181.200

Ulkoinen/Sisäinen

	TP 2011	TA 2012	TA 2013	TS 2014	TS 2015
TOIMINTAKULUT	-68.342	-120.500	-127.000	-133.000	-134.200
<i>TOIMINTAKATE</i>	-68.342	-120.500	-127.000	-133.000	-134.200
Poistot ja arvonal. LASKENNALLISET ERÄT	-6.603 -1.550	-2.600	-38.200	-47.500	-47.000
<i>TILIKAUDEN YLI-/ALIJ.</i>	-76.495	-123.100	-165.200	-180.500	-181.200

TUKIPALVELUKESKUS

Ulkoinen

	TP 2011	TA 2012	TA 2013	TS 2014	TS 2015
<i>TOIMINTATUOTOT</i>					
Myyntituotot		15.000	20.000	22.000	22.000
		15.000	20.000	22.000	22.000
<i>TOIMINTAKULUT</i>					
Henkilöstökulut	-9.122	-323.800	-729.300	-735.200	-754.800
Palvelujen ostot	-219	-43.000	-56.900	-58.100	-59.200
Aineet, tarvikkeet		-250.200	-283.500	-290.000	-295.000
Muut toimintakulut		-800	-2.000	-2.200	-2.500
	-9.341	-617.800	-1.071.700	-1.085.500	-1.111.500
<i>TOIMINTAKATE</i>	-9.341	-602.800	-1.051.700	-1.063.500	-1.089.500
Poistot ja arvonal. Suunnitelman mukaiset		-16.400	-16.500	-4.000	-10.000
<i>TILIKAUDEN TULOS</i>	-9.341	-619.200	-1.068.200	-1.067.500	-1.099.500

Ulkoinen/Sisäinen

	TP 2011	TA 2012	TA 2013	TS 2014	TS 2015
<i>TOIMINTATUOTOT</i>		16.000	22.000	24.000	24.000
<i>TOIMINTAKULUT</i>	-9.341	-617.800	-1.071.700	-1.085.500	-1.111.500
<i>TOIMINTAKATE</i>	-9.341	-601.800	-1.049.700	-1.061.500	-1.087.500
Poistot ja arvonal. LASKENNALLISET ERÄT	-25	-16.400	-16.500	-4.000	-10.000
<i>TILIKAUDEN YLI-/ALIJ.</i>	-9.366	-618.200	-1.066.200	-1.065.500	-1.097.500

**SIVISTYS-
LAUTAKUNTA**

Sisältää sivistystoimen johdon, peruskoulutuksen, toisen asteen koulutuksen, kirjaston, liikunnan, nuorison ja kulttuurin tulosalueet

TOIMINTA-AJATUS

Sivistyslautakunta tarjoaa kuntalaisille myönteisiä mahdollisuuksia monipuoliseen itsensä kehittämiseen ylläpitämällä ja kehittämällä koulutus- ja kirjastopalveluita sekä viihtyvyyttä. Vapaa-aikatoimi edistää kuntalais- ten hyvinvointia ja viihtyvyyttä tarjoamalla monipuolisia vapaa-aikapalveluita ja osallistumismahdollisuuksia

NÄKÖKULMA	STRATEGISET TAVOITTEET	AVAINTEKIJÄT	MITTARIT	TAVOITETASO 2016	TAVOITETASO 2013
VAIKUTTAVUUS	<p>Viihtyisä ja turvallinen työ- ja toimintaympäristö</p> <p>Monipuoliset vapaa-aikapalvelut edistävät kaikenikäisten kuntalaisten aktiivista ja osallistuvaa elämäntapaa</p> <p>Liikkumattomien aktivointi</p>	<p>Riskien tunnistaminen ja minimointi</p> <p>Monipuolinen palvelutarjonta</p> <p>Turvallinen ja osallistava ilmapiiri</p> <p>Kuntalaisten osallisuuden lisääminen</p> <p>Kohderyhmien tunnistaminen</p>	<p>Vahinkoilmoitusten, uhkaavien tilanteiden ja valitusten määrä</p> <p>Lasten ja nuorten kerhonjärjestäjien lukumäärä</p> <p>Tapahtumien lukumäärä</p> <p>Kehityskeskustelujen laatu</p> <p>Toimintasuunnitelmat</p>	<p>Riskien hallinta</p> <p>Vähintään 10 kerhonjärjestäjää</p> <p>Yli 20 tapahtumaa</p> <p>Osallisuus osana toimintaa</p> <p>Toimintasuunnitelmat käytössä kohderyhmittäin</p>	<p>Tapaturmia, uhkaavia tilanteita alle v. 2011 tason</p> <p>Vähintään 10 kerhonjärjestäjää</p> <p>Yli 20 tapahtumaa</p> <p>Lasten valtuustotoiminnan käynnistäminen</p> <p>Kohderyhmien selvitystyö jatkuu</p>
PROSESSIT JA RAKENTEET	<p>Sisäinen yhteistyö palvelutuotannossa</p> <p>Tehokkaat prosessit</p> <p>Vapaa-aikapalveluiden tuottaminen monialaisen yhteistyön avulla</p> <p>Liikuntapaikat ja ulkoilureitit ovat turvallisia ja viihtyisiä</p>	<p>Yhteinen käsitys tavoitteista</p> <p>Sisäinen verkosto</p> <p>Henkilöstön ammatillisuus ja osaaminen</p> <p>Toimivat yhteistyöverkostot</p> <p>Laadukas kunnossapito</p>	<p>Verkostotoimijoiden kokoontumiset lkm</p> <p>Liikuntapaikkojen kunnossapitosuunnitelmat</p>	<p>Aito sisäinen yhteistyö palvelutuotannossa</p> <p>Prosessit kuvattu; prosessien kehittäminen</p> <p>Kolme vuosittaista kokoontumista</p> <p>Liikuntapaikkakohtaiset kunnossapitosuunnitelmat tehty ja käytössä</p>	<p>Sisäisen yhteistyön tavat, tavoiteasettelu</p> <p>Sivistyslautakunnan strategiatyön syventäminen</p> <p>Prosessien tunnistaminen ja kuvaaminen</p> <p>Vähintään yksi verkostotoimijoiden kokoontuminen</p> <p>Kunnossapitosuunnitelmien tekeminen jatkuu</p>
TALOUS JA VOIMAVARAT	<p>Tarkoituksenmukainen toiminta ja tasapainoinen talous</p>	<p>Kokonais- taloudellisuus</p>	<p>Talousarvion toteutuma</p>	<p>Talousarviossa pysyminen</p>	<p>Talousarviossa pysyminen</p>
UUDISTUMINEN JA TYÖKYKY	<p>Osaava, itseään kehittävä, työhönsä sitoutunut ja riittävä henkilöstö</p> <p>Hyvä työilmapiiri ja työssä jaksaminen</p> <p>Hyvä johtaminen</p>	<p>Toimiva kehityskeskustelu, rekrytointi</p> <p>Innostava työilmapiiri</p> <p>Hyvä terveys (fyysinen ja psyykinen)</p> <p>Johtamisen yhdenvertaisuus</p>	<p>Kehityskeskustelut koko henkilöstön kanssa</p> <p>Terveysprosentti</p>	<p>Rekrytoitu oikeaa osaamista</p> <p>Kehityskeskustelu toimiva työkalu</p> <p>Johtamisen strategia</p>	<p>Kehityskeskusteluun osallistuminen 100 %, tarvekartoitus</p> <p>Työyhteisötaidot, avoimuus ja terveyden tukeminen</p> <p>Esimieskoulutukseen osallistuminen 100 %, johtamistaidon koulutus n. 40 %</p>

SIVISTYSTOIMEN JOHTO

Ulkoinen

	TP 2011	TA 2012	TA 2013	TS 2014	TS 2015
<i>TOIMINTATUOTOT</i>					
Myyntituotot		17.500			
Maksutuotot	15.222		17.500	17.500	17.500
	15.222	17.500	17.500	17.500	17.500
<i>TOIMINTAKULUT</i>					
Henkilöstökulut	-78.652	-72.700	-79.900	-81.300	-81.300
Palvelujen ostot	-8.568	-14.500	-15.300	-16.100	-16.100
Aineet, tarvikkeet	-3.238	-2.000	-2.000	-2.000	-2.000
Avustukset	-75				
Muut toimintakulut	-1				
	-90.534	-89.200	-97.200	-99.400	-99.400
<i>TOIMINTAKATE</i>	-75.312	-71.700	-79.700	-81.900	-81.900
Poistot ja arvonal. Suunnitelman mukaiset	-451	-300	-1.600	-1.500	-500
<i>TILIKAUDEN TULOS</i>	-75.763	-72.000	-81.300	-83.400	-82.400

Ulkoinen/Sisäinen

	TP 2011	TA 2012	TA 2013	TS 2014	TS 2015
TOIMINTATUOTOT	15.222	17.500	17.500	17.500	17.500
TOIMINTAKULUT	-92.121	-90.200	-97.200	-99.400	-99.400
<i>TOIMINTAKATE</i>	-76.899	-72.700	-79.700	-81.900	-81.900
Poistot ja arvonal. LASKENNALLISET ERÄT	-451 -3.505	-300	-1.600	-1.500	-500
<i>TILIKAUDEN YLI-/ALIJ.</i>	-80.854	-73.000	-81.300	-83.400	-82.400

PERUSKOULUTUS

Ulkoinen

	TP 2011	TA 2012	TA 2013	TS 2014	TS 2015
<i>TOIMINTATUOTOT</i>					
Myyntituotot	45.987		15.000	15.000	15.000
Maksutuotot	11.690		12.000	12.000	12.000
Tuet ja avustukset	31.017				
Muut toimintatuotot	1.352				
	<i>90.047</i>		27.000	<i>27.000</i>	<i>27.000</i>
<i>TOIMINTAKULUT</i>					
Henkilöstökulut	-2.876.327	-2.885.500	-2.582.700	-2.639.500	-2.639.500
Palvelujen ostot	-424.967	-522.000	-541.100	-568.500	-568.500
Aineet, tarvikkeet	-149.474	-201.000	-173.000	-173.000	-173.000
Muut toimintakulut	-15.663	-7.000	-7.000	-7.000	-7.000
	<i>-3.466.432</i>	<i>-3.615.500</i>	-3.303.800	<i>-3.388.000</i>	<i>-3.388.000</i>
<i>TOIMINTAKATE</i>	<i>-3.376.385</i>	<i>-3.615.500</i>	-3.276.800	<i>-3.361.000</i>	<i>-3.361.000</i>
Poistot ja arvonal. Suunnitelman mukaiset	-86.373	-12.600	-13.300	-6.000	-7.000
<i>TILIKAUDEN TULOS</i>	<i>-3.462.758</i>	<i>-3.628.100</i>	-3.290.100	<i>-3.367.000</i>	<i>-3.368.000</i>

Ulkoinen/Sisäinen

	TP 2011	TA 2012	TA 2013	TS 2014	TS 2015
TOIMINTATUOTOT	90.047		27.000	27.000	27.000
TOIMINTAKULUT	-3.467.244	-3.615.500	-3.304.800	-3.389.000	-3.389.000
<i>TOIMINTAKATE</i>	<i>-3.377.197</i>	<i>-3.615.500</i>	-3.277.800	<i>-3.362.000</i>	<i>-3.362.000</i>
Poistot ja arvonal. LASKENNALLISET ERÄT	-86.373 -507.348	-12.600	-13.300	-6.000	-7.000
<i>TILIKAUDEN YLI-/ALIJ.</i>	<i>-3.970.918</i>	<i>-3.628.100</i>	-3.291.100	<i>-3.368.000</i>	<i>-3.369.000</i>

TOISEN ASTEEN KOULUTUS

Ulkoinen

	TP 2011	TA 2012	TA 2013	TS 2014	TS 2015
<i>TOIMINTATUOTOT</i>					
Maksutuotot	16.481	15.000	15.000	15.000	15.000
Tuet ja avustukset	13.583				
	30.064	15.000	15.000	15.000	15.000
<i>TOIMINTAKULUT</i>					
Henkilöstökulut	-417.211	-452.200	-427.900	-437.100	-437.100
Palvelujen ostot	-30.790	-28.300	-29.200	-30.600	-30.600
Aineet, tarvikkeet	-5.387	-17.400	-16.200	-16.200	-16.200
Muut toimintakulut	-2.100	-4.000	-4.000	-4.000	-4.000
	-455.488	-501.900	-477.300	-487.900	-487.900
<i>TOIMINTAKATE</i>	-425.424	-486.900	-462.300	-472.900	-472.900
Poistot ja arvonal. Suunnitelman mukaiset	-24				
<i>TILIKAUDEN TULOS</i>	-425.448	-486.900	-462.300	-472.900	-472.900

Ulkoinen/Sisäinen

	TP 2011	TA 2012	TA 2013	TS 2014	TS 2015
TOIMINTATUOTOT	30.064	15.000	15.000	15.000	15.000
TOIMINTAKULUT	-455.488	-501.900	-477.300	-487.900	-487.900
<i>TOIMINTAKATE</i>	-425.424	-486.900	-462.300	-472.900	-472.900
Poistot ja arvonal.	-24				
LASKENNALLISET ERÄT	-68.831				
<i>TILIKAUDEN YLI-/ALIJ.</i>	-494.280	-486.900	-462.300	-472.900	-472.900

AIKUISKOULUTUS

Ulkoinen

	TP 2011	TA 2012	TA 2013	TS 2014	TS 2015
<i>TOIMINTATUOTOT</i>					
Maksutuotot	198				
	198				
<i>TOIMINTAKULUT</i>					
Palvelujen ostot	-113.842	-161.800	-170.000	-170.000	-170.000
Aineet, tarvikkeet	-305		-1.000	-1.000	-1.000
	-114.147	-161.800	-171.000	-171.000	-171.000
<i>TOIMINTAKATE</i>	-113.948	-161.800	-171.000	-171.000	-171.000
<i>TILIKAUDEN TULOS</i>	-113.948	-161.800	-171.000	-171.000	-171.000

Ulkoinen/Sisäinen

	TP 2011	TA 2012	TA 2013	TS 2014	TS 2015
TOIMINTATUOTOT	198				
TOIMINTAKULUT	-114.147	-161.800	-171.000	-171.000	-171.000
<i>TOIMINTAKATE</i>	-113.948	-161.800	-171.000	-171.000	-171.000
LASKENNALLISET ERÄT	-93				
<i>TILIKAUDEN YLI-/ALIJ.</i>	-114.042	-161.800	-171.000	-171.000	-171.000

KIRJASTO

Ulkoinen

	TP 2011	TA 2012	TA 2013	TS 2014	TS 2015
<i>TOIMINTATUOTOT</i>					
Maksutuotot	3.390	2.900	2.900	2.900	2.900
	3.390	2.900	2.900	2.900	2.900
<i>TOIMINTAKULUT</i>					
Henkilöstökulut	-140.640	-144.000	-146.900	-149.800	-149.800
Palvelujen ostot	-12.415	-18.100	-16.000	-16.900	-16.900
Aineet, tarvikkeet	-42.814	-40.600	-43.600	-43.600	-43.600
	-195.868	-202.700	-206.500	-210.300	-210.300
<i>TOIMINTAKATE</i>	-192.478	-199.800	-203.600	-207.400	-207.400
Poistot ja arvonal. Suunnitelman mukaiset	-4.738	-3.700	-3.900	-3.000	-1.900
<i>TILIKAUDEN TULOS</i>	-197.216	-203.500	-207.500	-210.400	-209.300

Ulkoinen/Sisäinen

	TP 2011	TA 2012	TA 2013	TS 2014	TS 2015
TOIMINTATUOTOT	3.412	2.900	2.900	2.900	2.900
TOIMINTAKULUT	-196.234	-203.700	-206.500	-210.300	-210.300
<i>TOIMINTAKATE</i>	-192.822	-200.800	-203.600	-207.400	-207.400
Poistot ja arvonal. LASKENNALLISET ERÄT	-4.738 -23.065	-3.700	-3.900	-3.000	-1.900
<i>TILIKAUDEN YLI-/ALIJ.</i>	-220.625	-204.500	-207.500	-210.400	-209.300

KULTTUURI

Ulkoinen

	TP 2011	TA 2012	TA 2013	TS 2014	TS 2015
<i>TOIMINTATUOTOT</i>					
Maksutuotot	2.648	2.000	2.000	2.000	2.000
	2.648	2.000	2.000	2.000	2.000
<i>TOIMINTAKULUT</i>					
Henkilöstökulut	-858	-2.500	-2.500	-2.500	-2.500
Palvelujen ostot	-42.199	-45.100	-47.300	-49.700	-49.700
Aineet, tarvikkeet	-1.320	-2.000	-2.000	-2.000	-2.000
Avustukset	-8.000	-8.000	-8.000	-8.000	-8.000
Muut toimintakulut		-300	-300	-300	-300
	-52.377	-57.900	-60.100	-62.500	-62.500
<i>TOIMINTAKATE</i>	-49.729	-55.900	-58.100	-60.500	-60.500
<i>TILIKAUDEN TULOS</i>	-49.729	-55.900	-58.100	-60.500	-60.500

Ulkoinen/Sisäinen

	TP 2011	TA 2012	TA 2013	TS 2014	TS 2015
TOIMINTATUOTOT	2.648	2.000	2.000	2.000	2.000
TOIMINTAKULUT	-52.395	-57.900	-60.100	-62.500	-62.500
<i>TOIMINTAKATE</i>	-49.747	-55.900	-58.100	-60.500	-60.500
LASKENNALLISET ERÄT	-342				
<i>TILIKAUDEN YLI-/ALIJ.</i>	-50.090	-55.900	-58.100	-60.500	-60.500

LIIKUNTA

Ulkoinen

	TP 2011	TA 2012	TA 2013	TS 2014	TS 2015
<i>TOIMINTATUOTOT</i>					
Myyntituotot	239				
Maksutuotot	25				
	264				
<i>TOIMINTAKULUT</i>					
Henkilöstökulut	-82.964	-81.300	-82.900	-84.600	-84.600
Palvelujen ostot	-68.809	-81.300	-83.300	-87.600	-87.600
Aineet, tarvikkeet	-7.890	-11.500	-11.500	-11.500	-11.500
Avustukset	-14.240	-15.000	-15.000	-15.000	-15.000
Muut toimintakulut	-347	-800	-800	-800	-800
	-174.249	-189.900	-193.500	-199.500	-199.500
<i>TOIMINTAKATE</i>	-173.986	-189.900	-193.500	-199.500	-199.500
Poistot ja arvonal. Suunnitelman mukaiset	-26.240	-17.900	-21.100	-32.600	-30.200
<i>TILIKAUDEN TULOS</i>	-200.226	-207.800	-214.600	-232.100	-229.700

Ulkoinen/Sisäinen

	TP 2011	TA 2012	TA 2013	TS 2014	TS 2015
TOIMINTATUOTOT	264				
TOIMINTAKULUT	-174.903	-190.900	-194.500	-200.500	-200.500
<i>TOIMINTAKATE</i>	-174.639	-190.900	-194.500	-200.500	-200.500
Poistot ja arvonal. LASKENNALLISET ERÄT	-26.240 -22.730	-17.900	-21.100	-32.600	-30.200
<i>TILIKAUDEN YLI-/ALIJ.</i>	-223.610	-208.800	-215.600	-233.100	-230.700

NUORISO

Ulkoinen

	TP 2011	TA 2012	TA 2013	TS 2014	TS 2015
<i>TOIMINTATUOTOT</i>					
Myyntituotot		2.000	2.000	2.000	2.000
Maksutuotot	1.710				
	1.710	2.000	2.000	2.000	2.000
<i>TOIMINTAKULUT</i>					
Henkilöstökulut	-4.535	-8.700	-38.700	-39.500	-39.500
Palvelujen ostot	-8.732	-9.200	-9.700	-10.200	-10.200
Aineet, tarvikkeet	-5.447	-3.400	-3.400	-3.400	-3.400
Avustukset	-7.316	-8.400	-8.400	-8.400	-8.400
Muut toimintakulut		-500	-500	-500	-500
	-26.029	-30.200	-60.700	-62.000	-62.000
<i>TOIMINTAKATE</i>	-24.319	-28.200	-58.700	-60.000	-60.000
Poistot ja arvonal. Suunnitelman mukaiset	-67	-100	-100		
<i>TILIKAUDEN TULOS</i>	-24.386	-28.300	-58.800	-60.000	-60.000

Ulkoinen/Sisäinen

	TP 2011	TA 2012	TA 2013	TS 2014	TS 2015
TOIMINTATUOTOT	1.710	2.000	2.000	2.000	2.000
TOIMINTAKULUT	-26.029	-30.200	-60.700	-62.000	-62.000
<i>TOIMINTAKATE</i>	-24.319	-28.200	-58.700	-60.000	-60.000
Poistot ja arvonal. LASKENNALLISET ERÄT	-67 -1.738	-100	-100		
<i>TILIKAUDEN YLI-/ALIJ.</i>	-26.125	-28.300	-58.800	-60.000	-60.000

SOSIAALI- JA TERVEYSLAUTAKUNTA Tulosalue sisältää sosiaali- ja terveystoimen johdon, sosiaalipalvelut, perusturvan, ruokapalvelun, perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon.

TOIMINTA-AJATUS Sosiaali- ja terveystoimi huolehtii kunnan peruspalveluiden toimivuudesta ja tarkoituksenmukaisuudesta ammattitaitoisen henkilöstön avulla tukien kuntalaisten omaehtoista selviytymistä. Sosiaali- ja terveystoimi vastaa aktiivisesti tulevien vuosien palvelutarpeiden haasteisiin.

NÄKÖKULMA	STRATEGISET TAVOITTEET	AVAINTEKIJÄT	MITTARIT	TAVOITETASO 2015	TAVOITETASO 2013
VAIKUTTAVUUS	Hyvät peruspalvelut Avoimuus ja luotettavuus päätöksenteossa sekä palveluissa Lääkehuollon kehittäminen	Palveluiden riittävyys, ja saatavuus Esityslista netissä Kotisivut Toiminnan laillisuus, päätösten oikeellisuus ja lainmukaisuus Turvallinen lääkehoito	Kiireettömään hoitoon pääsy Toimeentulotuen saajien määrä >75 vuotiaita säännöll. kotipalvelun piirissä Esityslista ajantasalla Kotisivut ajantasalla Oikaisuvaatimukset, kantelut ja muistutukset Lääkepoikkeamailmoitukset Hairossa Lääkekoulutuksen käyneet, vakituiset	lääkäri < 3 vk hammaslääkäri < 3vk 115 89 100 % 100 % <9 On käytössä 100 %	lääkäri <1 kk hammaslääkäri <1 kk 110 89 100 % 100 % <10 Perehdytys, käyttöönotto 100 %
PROSESSIT JA RAKENTEET	Toimiva palvelurakenne Lautakuntatyöskentelyn kehittäminen	Tarkoituksenmukainen organisaatio Vaikutusten ennakoarvionti	Tarvekoidut terveydenhuollon ja vanhustenhuollon menot Koko maa = 100 Vaikutusten ennakoarvioinnin käyttöönotto	Kuntavertailu 100 On käytössä	Tervola (2010) 122 Perehdytys, käyttöönotto
TALOUS JA VOIMAVARAT	Voimavarojen oikea suuntaaminen Lautakuntatyöskentelyn kehittäminen	Toiminta on tehokasta ja taloudellista Vaikutusten ennakoarvionti	Menot/asukas € Perusterveydenhuolto Sosiaalipalvelut Perusturva Erikoissairaanhoido Vaikutusten ennakoarvioinnin käyttöönotto	1081 1470 180 1436 On käytössä	988 1344 164 1297 Perehdytys, käyttöönotto
UUDISTUMINEN JA TYÖKYKY (henkilöstö)	Motivoitunut ja osaava henkilöstö Hyvä strateginen johtaminen	Ammattitaitoisuus Suositusten mukaiset henkilömäärät/palvelu Työhyvinvointi Hyvä esimies- ja alaisyö	Osaamiskartta tehty Aluevalvontaviranomaisen suositukset Sairauspoissaolot Varhaisen välittämisen malli Kehittämiskeskustelut	tehty 80% Suositusten mukainen 2500 On käytössä Toteutuu 100%	50 % Suositusten mukainen 2750 Perehdytys, käyttöönotto 100 %

SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMEN JOHTO

Ulkoinen

	TP 2011	TA 2012	TA 2013	TS 2014	TS 2015
<i>TOIMINTAKULUT</i>					
Henkilöstökulut	-131.327	-208.800	-212.900	-212.900	-212.900
Palvelujen ostot	-20.209	-43.400	-45.500	-45.500	-45.500
Aineet, tarvikkeet	-3.929	-7.900	-7.900	-7.900	-7.900
Muut toimintakulut	-140				
	-155.606	-260.100	-266.300	-266.300	-266.300
<i>TOIMINTAKATE</i>	-155.606	-260.100	-266.300	-266.300	-266.300
Poistot ja arvonal. Suunnitelman mukaiset	-398		-2.700	-2.700	-2.000
<i>TILIKAUDEN TULOS</i>	-156.004	-260.100	-269.000	-269.000	-268.300

Ulkoinen/Sisäinen

	TP 2011	TA 2012	TA 2013	TS 2014	TS 2015
TOIMINTAKULUT	-155.756	-261.100	-266.300	-266.300	-266.300
<i>TOIMINTAKATE</i>	-155.756	-261.100	-266.300	-266.300	-266.300
Poistot ja arvonal. LASKENNALLISET ERÄT	-398 -4.240		-2.700	-2.700	-2.000
<i>TILIKAUDEN YLI-/ALIJ.</i>	-160.394	-261.100	-269.000	-269.000	-268.300

TUNNUSLUVUT, MITTARIT

Lautakunnan kokouksia	11	10	10	10	10
€/kokous	440,04	1010	1010	1010	1010
€/asukas	1,43	3,22	3,22	3,22	3,22

SOSIAALIPALVELUT

Ulkoinen

	TP 2011	TA 2012	TA 2013	TS 2014	TS 2015
<i>TOIMINTATUOTOT</i>					
Myyntituotot	54.193	1.500	1.500	1.500	1.500
Maksutuotot	869.745	741.000	791.000	801.000	801.000
Tuet ja avustukset	5.243	1.000	1.000	1.000	1.000
Muut toimintatuotot	2.630				
	<i>931.812</i>	<i>743.500</i>	<i>793.500</i>	<i>803.500</i>	<i>803.500</i>
<i>TOIMINTAKULUT</i>					
Henkilöstökulut	-3.640.023	-3.884.700	-4.078.700	-4.117.700	-4.117.700
Palvelujen ostot	-516.745	-631.800	-776.900	-776.900	-776.900
Aineet, tarvikkeet	-91.467	-153.800	-173.500	-173.500	-173.500
Avustukset	-162.036	-401.000	-301.000	-301.000	-301.000
Muut toimintakulut	-3.465				
	<i>-4.413.735</i>	<i>-5.071.300</i>	<i>-5.330.100</i>	<i>-5.369.100</i>	<i>-5.369.100</i>
<i>TOIMINTAKATE</i>					
	<i>-3.481.923</i>	<i>-4.327.800</i>	<i>-4.536.600</i>	<i>-4.565.600</i>	<i>-4.565.600</i>
Poistot ja arvonal. Suunnitelman mukaiset	-28.438	-17.600	-12.200	-12.000	-7.500
<i>TILIKAUDEN TULOS</i>	<i>-3.510.360</i>	<i>-4.345.400</i>	<i>-4.548.800</i>	<i>-4.577.600</i>	<i>-4.573.100</i>

Ulkoinen/Sisäinen

	TP 2011	TA 2012	TA 2013	TS 2014	TS 2015
TOIMINTATUOTOT	932.041	743.500	793.500	803.500	803.500
TOIMINTAKULUT	-4.417.272	-5.075.300	-5.334.100	-5.373.100	-5.373.100
<i>TOIMINTAKATE</i>	<i>-3.485.231</i>	<i>-4.331.800</i>	<i>-4.540.600</i>	<i>-4.569.600</i>	<i>-4.569.600</i>
Poistot ja arvonal. LASKENNALLISET ERÄT	-28.438 -368.293	-17.600	-12.200	-12.000	-7.500
<i>TILIKAUDEN YLI-/ALIJ.</i>	<i>-3.881.962</i>	<i>-4.349.400</i>	<i>-4.552.800</i>	<i>-4.581.600</i>	<i>-4.577.100</i>

TUNNUSLUVUT, MITTARIT

	TP 2011	TA 2012	TA 2013	TS 2014	TS 2015
Lastenpäivähoito					
Kokopäivähoito	84	80	80	80	80
Osapäivähoito	15	15	15	15	15
Hoitopäiviä yhteensä	13893	15000	15000	15000	15000
Hoitopäivän keskihinta €	65,33	67	67	67	67
Laitoshoito					
Vanhainkodissa 31.12.	24	24	24	24	24
Vanhainkotihoitopäivät/vuosi	8504	8700	8700	8700	8700
Vanhainkodin käyttöprosentti	97	100	100	100	100
Hoitopäivän hinta	126,06	130	139,85	139,85	139,85
Laitoshoidossa kehitysvammaisia 31.12.	1	0	0	0	0
Vammaisten laitoshoitopäivät/vuosi	365	0	0	0	0
Kotipalvelu					
Kodinhoitoapua saaneet lapsiperheet	7	10	10	10	10
Muut kodinhoitoapua saaneet taloudet	117	140	140	140	140
Tuntihinta	36,26	37,00	37,00	37,00	37,00
Käyntihinta	15,12	17,2	17,2	17,2	17,2
Vammaishuolto					
Vammaisetuuksien saajat/vuosi	57	50	50	50	50
€/asukas	29,58	50,23	57,57	57,57	57,57
Asumispalvelut					
Asukkaat/vuosi	38	46	54	54	54
Asumispalvelupäivät/vuosi	8472	8760	9800	11000	11000
€/asukas	212,12	270,38	359,55	359,55	359,55
Sosiaalipalvelut kokonaisuudessaan	1036,12	1246,75	1344,46	1344,46	1344,46
Omaishoidon tuki					
Saajia vuoden aikana	38	45	45	45	45
Kustannukset/saaja	4012,47	4800	4800	4800	4800

PERUSTURVA

Ulkoinen

	TP 2011	TA 2012	TA 2013	TS 2014	TS 2015
<i>TOIMINTATUOTOT</i>					
Tuet ja avustukset	71.376	42.000	42.000	42.000	42.000
Muut toimintatuotot	5.663	3.000	3.000	3.000	3.000
	<i>77.039</i>	<i>45.000</i>	<i>45.000</i>	<i>45.000</i>	<i>45.000</i>
<i>TOIMINTAKULUT</i>					
Palvelujen ostot		-15.400	-16.200	-16.200	-16.200
Aineet, tarvikkeet	-18				
Avustukset	-314.177	-539.700	-539.700	-539.700	-539.700
	<i>-314.196</i>	<i>-555.100</i>	<i>-555.900</i>	<i>-555.900</i>	<i>-555.900</i>
<i>TOIMINTAKATE</i>	<i>-237.156</i>	<i>-510.100</i>	<i>-510.900</i>	<i>-510.900</i>	<i>-510.900</i>
<i>TILIKAUDEN TULOS</i>	<i>-237.156</i>	<i>-510.100</i>	<i>-510.900</i>	<i>-510.900</i>	<i>-510.900</i>

Ulkoinen/Sisäinen

	TP 2011	TA 2012	TA 2013	TS 2014	TS 2015
TOIMINTATUOTOT	77.039	45.000	45.000	45.000	45.000
TOIMINTAKULUT	-314.196	-555.100	-555.900	-555.900	-555.900
<i>TOIMINTAKATE</i>	<i>-237.156</i>	<i>-510.100</i>	<i>-510.900</i>	<i>-510.900</i>	<i>-510.900</i>
LASKENNALLISET ERÄT	-267				
<i>TILIKAUDEN YLI-/ALIJ.</i>	<i>-237.423</i>	<i>-510.100</i>	<i>-510.900</i>	<i>-510.900</i>	<i>-510.900</i>

TUNNUSLUVUT, MITTARIT**Lasten kotihoidontuki**

Tukea saaneet 31.12.	33	40	40	40	40
€/asukas	43,47	55,17	56,01	56,01	56,01

Toimeentulotuki

Tukea saaneet perheet/vuosi	88	120	120	120	120
€/asukas	49,27	107,72	107,76	107,76	107,76

PERUSTERVEYDENHUOLTO

Ulkoinen

	TP 2011	TA 2012	TA 2013	TS 2014	TS 2015
<i>TOIMINTATUOTOT</i>					
Myyntituotot	118.338	61.100	62.000	63.600	66.200
Maksutuotot	622.208	488.300	503.500	516.100	520.900
Tuet ja avustukset	10.609	51.000	45.000	46.100	47.300
Muut toimintatuotot	10.002				
	<i>761.158</i>	<i>600.400</i>	<i>610.500</i>	<i>625.800</i>	<i>634.400</i>
<i>TOIMINTAKULUT</i>					
Henkilöstökulut	-2.324.770	-2.658.100	-2.741.900	-2.810.400	-2.880.600
Palvelujen ostot	-1.122.413	-1.086.000	-932.000	-955.300	-979.200
Aineet, tarvikkeet	-266.442	-273.200	-295.200	-302.600	-310.200
Avustukset		-300	-300	-300	-300
Muut toimintakulut	-13.135		-5.500		
	<i>-3.726.760</i>	<i>-4.017.600</i>	<i>-3.974.900</i>	<i>-4.068.600</i>	<i>-4.170.300</i>
<i>TOIMINTAKATE</i>	<i>-2.965.603</i>	<i>-3.417.200</i>	<i>-3.364.400</i>	<i>-3.442.800</i>	<i>-3.535.900</i>
Poistot ja arvonal. Suunnitelman mukaiset	-17.646	-17.400	-24.400	-13.800	-15.000
<i>TILIKAUDEN TULOS</i>	<i>-2.983.248</i>	<i>-3.434.600</i>	<i>-3.388.800</i>	<i>-3.456.600</i>	<i>-3.550.900</i>

Ulkoinen/Sisäinen

	TP 2011	TA 2012	TA 2013	TS 2014	TS 2015
TOIMINTATUOTOT	838.854	676.400	688.500	703.800	712.400
TOIMINTAKULUT	-3.729.692	-4.027.600	-3.977.700	-4.071.400	-4.173.100
<i>TOIMINTAKATE</i>	<i>-2.890.838</i>	<i>-3.351.200</i>	<i>-3.289.200</i>	<i>-3.367.600</i>	<i>-3.460.700</i>
Poistot ja arvonal.	-17.646	-17.400	-24.400	-13.800	-15.000
LASKENNALLISET ERÄT	-446.932				
<i>TILIKAUDEN YLI-/ALIJ.</i>	<i>-3.355.416</i>	<i>-3.368.600</i>	<i>-3.313.600</i>	<i>-3.381.400</i>	<i>-3.475.700</i>

TUNNUSLUVUT, MITTARIT

	TP 2011	TA 2012	TA 2013	TS 2014	TS 2015
Kansanterveystyön kust €/asukas	875	988	998	1 043	1 081
Perusterveydenhuolto, avopalvelut					
Käyntejä vuodessa	17 713	20 000	19 000	19 000	19 000
Käynnin hinta	93	91	93	93	93
€/asiakas, lääkärin vastaanotto	409	332	366	366	366
Vuodeosasto					
Hoitopäivät	8 075	8 200	8 100	8 100	8 100
Hoitopäivän hinta	146	147	157	157	157
Mielenterveystyö					
Asumisyksiköt, asukkaita	5	9	9	9	9
Asumisyksiköt, as.päivät	1 634	3 285	3 285	3 285	3 285
Mielenterveysasema, käynnit	927	1 100	1 000	1 000	1 000
Kust. €/asumispäivä	127	144	135	135	135
Kust. €/käynti	104	104	116	116	116
Hammashuolto					
Asiakasmäärä	1 700	1 700	1 670	1 670	1 670
Käynnit	4 689	5 400	5 200	5 200	5 200
Käynnin hinta	75	75	80	80	80
Kustannukset/hoidettu asiakas	229	239	249	249	249
Veteraanikuntoutus					
Laitoskuntoutuspäiviä	265	380	260	250	240
Avohoitokäyntejä	609	600	600	500	400

ERIKOISSAIRAANHOITO

Ulkoinen

	TP 2011	TA 2012	TA 2013	TS 2014	TS 2015
<i>TOIMINTAKULUT</i>					
Palvelujen ostot	-4.025.301	-4.094.900	-4.500.000	-4.524.100	-4.682.400
	-4.025.301	-4.094.900	-4.500.000	-4.524.100	-4.682.400
<i>TOIMINTAKATE</i>	-4.025.301	-4.094.900	-4.500.000	-4.524.100	-4.682.400
<i>TILIKAUDEN TULOS</i>	-4.025.301	-4.094.900	-4.500.000	-4.524.100	-4.682.400

Ulkoinen/Sisäinen

	TP 2011	TA 2012	TA 2013	TS 2014	TS 2015
TOIMINTAKULUT	-4.025.301	-4.094.900	-4.500.000	-4.524.100	-4.682.400
TOIMINTAKATE	-4.025.301	-4.094.900	-4.500.000	-4.524.100	-4.682.400
LASKENNALLISET ERÄT	-19				
<i>TILIKAUDEN YLI-/ALIJ.</i>	-4.025.320	-4.094.900	-4.500.000	-4.524.100	-4.682.400

TUNNUSLUVUT, MITTARIT

Avopalvelut

käyntejä/ vuosi 4977 4600 4600 4600 4600

Vuodeosasto

hoitopäiviä/ vuosi 4300 4300 4300 4300

Erikoissairaanhoidon kokonaisuudessaan

euroa/asukas 1261,51 1297,06 1370,94 1436,32

INVESTOINTIOSA

TERVOLAN KUNTA

TALOUSARVIO 2013 - TALOUSSUUNNITELMA 2014 - 2015

INVESTOINTIOSA

TOIMIELIN	TP 2011	TA 2012	TA 2013	TS 2014	TS 2015
KUNNANHALLITUS					
Maa- ja vesialueet	53 831	90 000	90 000	90 000	80 000
Tulot	25 762	36 000	36 000	36 000	36 000
Netto	28 069	54 000	54 000	54 000	44 000
Koneet ja kalusto	3 122	35 400	23 400	13 400	13 400
* Atk-kalusto, palvelimen uusinta		22 000	10 000		
* Työpajan koneiden hankinta		5 000	5 000	5 000	5 000
* Muu irtaimisto	3 122	8 400	8 400	8 400	8 400
Sijoitukset	90 204	887 500	187 500	87 500	87 500
MAASEUTULAUTAKUNTA					
Koneet ja kalusto	1 030				
TEKNINEN LAUTAKUNTA					
Rakennukset	1 071 969	377 000	365 000	1 210 000	1 061 000
Tulot	179 989	200 000		274 600	115 500
Netto	891 980	177 000	365 000	935 400	945 500
Kiinteät rakenteet ja laitteet	394 946	744 000	1 671 000	1 105 000	318 000
Tulot	42 634	105 000	406 400	226 300	
Netto	352 312	639 000	1 264 600	878 700	318 000
Koneet ja kalusto	10 131	15 000	15 000	15 000	15 000
* Muu irtaimisto	10 131	10 000	10 000	10 000	10 000
* Tukipalvelukeskuksen kalusto		5 000	5 000	5 000	5 000
SIVISTYSLAUTAKUNTA					
Koneet ja kalusto	31 434	30 000	30 000	40 000	30 000
* Peruskoulujen ja lukion atk	14 831	14 000	14 000	14 000	14 000
* Kirjaston kalusto	1 918	5 000	3 000	3 000	3 000
* Muu irtaimisto	5 494	5 000	7 000	7 000	7 000
* Kirjastojärjestelmän uusiminen				10 000	
* Vapaa-aikatoimen kalusto	9 191	6 000	6 000	6 000	6 000
SOSIAALI-JA TERVEYSLAUTAKUNTA					
Koneet ja kalusto	42 384	74 000	109 000	69 000	62 000
* Kotikulleron kalusto		7 000	7 000	7 000	
* Avoterveystilojen kalusto	34 300				
* Uuden kehitysvamma-asuntolan hankin.		25 000	55 000		
* Sos.toimen muu irtain	8 084	12 000	12 000	12 000	12 000
* Terv.huollon muu irtain		30 000	35 000	50 000	50 000

INVESTOINTIOSA

TOIMIELIN	TP 2011	TA 2012	TA 2013	TS 2014	TS 2015
ENERGIAHUOLTO					
Kiinteät rakenteet ja laitteet					
* kaukolämpöverkon laajennus, menot	30 751	90 000	40 000	90 000	90 000
tulot					
netto	30 751	90 000	40 000	90 000	90 000
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	1 729 802	2 342 900	2 530 900	2 719 900	1 756 900
Muutos%		35	8		
Tulot	248 385	341 000	442 400	536 900	151 500
Muutos%		37	30		
Netto	1 481 417	2 001 900	2 088 500	2 183 000	1 605 400
Muutos%		35	4		

RAHOITUSOSA

TERVOLAN KUNTA

TULOSLASKELMA

	TP 2011	TA 2012	TA 2013	TS 2014	TS 2015
Toimintatuotot					
Myyntituotot	5 325 478	4 998 200	4 997 000	4 976 300	4 984 600
Maksutuotot	2 350 829	2 111 600	2 162 100	2 184 500	2 190 200
Tuet ja avustukset	566 136	406 000	520 200	415 300	416 500
Muut toimintatuotot	604 160	618 000	600 300	602 000	606 000
	8 846 603	8 133 800	8 279 600	8 178 100	8 197 300
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	16 163 656	17 041 100	17 303 200	17 470 200	17 587 700
Palvelujen ostot	8 552 030	9 213 100	9 719 100	9 821 000	9 931 200
Aineet, tarvikkeet ja ta- varat	1 672 547	1 792 100	1 885 500	1 900 600	1 929 000
Avustukset	792 772	1 261 100	1 222 300	1 222 800	1 229 100
Muut toimintakulut	114 365	107 600	115 200	111 800	106 600
	27 295 370	29 415 000	30 245 300	30 526 400	30 783 600
Toimintakate	-18 448 767	-21 281 200	-21 965 700	-22 348 300	-22 586 300
Verotulot	10 379 088	10 532 800	10 620 900	10 702 300	10 850 000
Valtionosuudet	10 982 369	11 921 000	11 970 600	12 114 200	12 259 600
Rahoitustuotot ja -kulut:					
Korkotuotot	183 964	156 000	179 600	171 700	165 300
Muut rahoitustuotot	489 346	356 000	375 000	375 000	375 000
Korkokulut	127 043	122 000	100 000	121 200	145 000
Muut rahoituskulut	143 984	115 000	115 000	115 000	115 000
Vuosikate	3 314 973	1 447 600	965 400	778 700	803 600
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	907 657	878 400	953 300	1 086 100	1 092 000
Arvonalentumiset					
Satunnaiset erät					
Satunnaiset tuotot					
Satunnaiset kulut					
Tilikauden tulos	2 407 316	569 200	12 100	-307 400	-288 400
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	56 594				
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)					
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)					
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	2 463 910	569 200	12 100	-307 400	-288 400

TERVOLAN KUNTA

RAHOITUSLASKELMA

	TP 2011	TA 2012	TA 2013	TS 2014	TS 2015
Varsinainen toiminta ja investoinnit					
Tulorahoitus					
Vuosikate	3 314 973	1 447 600	965 400	778 700	803 600
Satunnaiset erät					
Tulorahoituksen korjauserät					
Investoinnit					
Käyttöomaisuusinvestoinnit	-1 721 167	-2 342 900	-2 530 900	-2 719 900	-1 756 900
Rahoitusosuudet investointimenoihin	34 000	305 000	406 400	500 900	115 500
Pysyvien vastaavien luovutustulot	142 762	36 000	36 000	36 000	36 000
Varsinainen toiminta ja investoinnit, netto	1 770 568	-554 300	-1 123 100	-1 404 300	-801 800
Rahoitustoiminta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainojen lisäys					
Antolainojen vähennys	85 172	85 100	150 900	155 100	159 400
Lainakanan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys		800 000	1 000 000	1 500 000	1 000 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-802 401	-700 000	-609 300	-662 200	-669 900
Lyhytaikaisten lainojen lisäys/vähennys					
Oman pääoman muutokset					
Muut maksuvalmiuden muutokset	138 412				
Vaikutus maksuvalmiuteen	1 191 751	-369 200	-581 500	-411 400	-312 300
Kassavarat 1.1.	2 315 522				
Muutos	1 191 750				
Kassavarat 31.12.	3 507 272				

LIITTEET

TERVOLAN KUNTA

VISIO JA TOIMINNAN NÄKÖKULMAT

VAIKUTTAVUUS
Hyvä palveluiden saatavuus ja riittävyys
Viihtyisä ja turvallinen ympäristö
Menestyvät yritykset ja positiivinen työpaikkakehitys
Myönteinen Tervola-kuva ja identiteetti

VOIMAVARAT JA TALOUS
Oikein mitoitetut resurssit suhteessa toiminnallisiin tavoitteisiin
Tasapainoinen talous

Tervola on monipuolisia palveluja tarjoava noin 3500 asukkaan turvallinen ja viihtyisä Kemi-Tornio -alueen maaseutukunta. Myönteisten mahdollisuuksien Tervola tunnetaan virkeänä kulttuuripitäjänä, uuden maaseutupolitiikan ja monialaisen yritystoiminnan suunnan näyttäjänä

UUDISTUMINEN JA TYÖKYKY
Osaava, itseään kehittävä, työhönsä sitoutunut ja riittävä henkilöstö
Ammattitaitoisen työvoiman saatavuus
Hyvä työilmapiiri ja työssä jaksaminen
Hyvä johtaminen

PROSESSIT JA RAKENTEET
Kuntalaisten osallistumista edistävä organisaatio
Sisäinen yhteistyö palvelutuotannossa ja toimiva organisaatorakenne
Monipuolinen seutukunnallinen yhteistyö
Tehokkaat prosessit

TOIMIELIN

Riverbank Oy

TOIMINTA-AJATUS

Riverbank Oy tuottaa kunnalle elinkeinopalveluja, osallistuu kehittämishankkeiden suunnitteluun, toimitilojen ja rakennuspaikkojen markkinointiin, yritysten toimintaympäristöjen kehittämiseen, kuntamarkkinointiin sekä elinkeinostrategian toteuttamiseen

NÄKÖKULMA	STRATEGISET TAVOITTEET	AVAINTEKIJÄT	MITTARIT	TAVOITETASO 2016	TAVOITETASO 2013
VAIKUTTAVUUS	<p>Elinkeino- ja kehittämispalveluiden tuottaminen</p> <p>Yritysten toimintaedellytysten turvaaminen</p> <p>Kunnan tunnetavuuden lisääminen</p>	<p>Riittävä henkilöstö</p> <p>Yritysosaaminen</p> <p>Innovatiivinen kuntamarkkinointi</p>	<p>Uudet yritykset Uudet työpaikat</p> <p>Yritysvierailut</p> <p>Tapahtumien kävijämäärät</p> <p>Majoittujamäärät Tervolassa</p>	<p>Uusia yrityksiä 10 Uusia työpaikkoja 10</p> <p>Kontakti kaikkiin yrityksiin</p> <p>Yritystapahtumien järjestäminen</p> <p>Olemassaolevien tapahtumien kehittäminen</p>	<p>Uusia yrityksiä 10 Uusia työpaikkoja 10</p> <p>Tiedottaminen yrityksiä koskevista ajankohtaisista asioista neljännesvuosittain</p> <p>Yritystapahtumien järjestäminen yhteistyössä alueyrittäjäryhmien kanssa</p> <p>Yrityskyselyn tulosten hyödyntäminen</p> <p>Tukeminen olemassaolevien tapahtumien järjestelyissä</p>
PROSESSIT JA RAKENTEET	<p>Toimivat neuvontapalvelut</p> <p>Tehokkaat prosessit</p> <p>Palveluiden tehokkuus ja saavutettavuus</p>	<p>Yhteistyö toimijoiden välillä kunnassa ja seutukunnassa</p> <p>Yhteistyö sidosryhmien kanssa</p> <p>Oikeat työvälineet ja menetelmät</p>	<p>Asiakaspalautteet</p> <p>Yhteistyötapahtumat ja -hankkeet</p> <p>Yritysten neuvontatapahtumat</p>	<p>Yhteisten palveluiden tuotteistaminen</p> <p>Yritystapaamiset/kehittämistilaisuudet 10 kpl</p> <p>Osallistuminen yrityshankkeisiin</p>	<p>Yhteistyö seutukuntatasolla</p> <p>Yritystapaamiset/kehittämistilaisuudet 5 kpl</p> <p>Osallistuminen yrityshankkeisiin</p>
TALOUS JA VOIMAVARAT	Tasapainoinen talous	Sopimuksessa määriteltävien tehtävien suorittaminen	Budjetin toteutuma	100 %	100 %
UUDISTUMINEN JA TYÖKYKY	Osaava ja ammattitaitoinen henkilöstö	Työnjako ja rajapinnat elinkeino- ja kehittämistyössä	Suunnitelmien toteutuminen	100 %	100 %

BUDJETTI 2013-2016 RIVERBANK

	2013	2014	2015	2016
Palkat ja sivukulut				
Elinkeinokoordinaattori-TJ	50000	51000	52000	53000
Hankevalmistelija 0,5	14000	14000	14000	14000
	64000	65000	66000	67000
Sivukulut	22400	22750	23100	23450
Henkilöstökulut yhteensä	86400	87750	89100	90450
Matka- ja majoituskulut	6000	6000	6000	6000
Toimistokulut	1000	1000	1000	1000
Vuokrat	1900	1900	1900	2000
Aineet ja tarvikkeet	1500	1500	1500	1500
Palveluiden ostot (mm. asiantuntijapalvel. ostot)	2800	3000	4000	4000
Markkinointi	4000	4000	4000	4000
Omat tapahtumat				
TALVI	3000	3000	3000	3000
KEVÄTKYLÖ - SIEMENNYSTAPAHTUMA	2500	2500	2500	2500
ÄMPÄRI	3000	3500	3500	3500
ARKEOLOGIA	500	500	500	500
JOULUNAVAUS	2500	3000	3000	3000
MUUT	1700	1700	1700	1700
Muut kulut	3200	3500	3500	3500
Menot netto	120000	122850	125200	126650
TULOT	120000	122850	125200	126650

TERVOLAN VESI OY TOIMINNAN TARKOITUS JA STRATEGIA

Toiminta-ajatus

Yhtiö toimittaa asiakkailleen terveydelliset ja fysikaaliset laatutavoitteet ja laatuvaatimukset täyttävää talousvettä ja käsittelee vastaanottamansa asiakkaiden jätevedet valvontaviranomaisten toimesta määrättyjen lupaehtojen mukaisesti.

Arvot

Asiakaslähtöisyys; yhtiössä työtä tehdään asiakasta varten.

Oikeudenmukaisuus; yhteiskunnan perusarvo, joka tarkoittaa Tervolan Vesi Oy:n toiminnassa mm. että asiakkaita kohdellaan lainmukaisesti ja tasa-arvoisesti.

Turvallisuus; asiakkaidemme tulee voida luottaa yhtiön tarjoamiin palveluihin sekä niiden pysyvyyteen ja laatuun. Turvallisuus tarkoittaa myös viihtyisää ja turvallista asuin- ja elinympäristöä, jota yhtiö on osaltaan huomassa.

Taloudellisuus; resurssit käytetään tarkoituksenmukaisesti ja tehokkaasti. Tarkoitus on, että yhtiö tekee oikeita asioita oikeaan aikaan mahdollisimman hyvin.

Visio

Tervolan Vesi Oy on Tervolan kunnan kokonaan omistama osakeyhtiö, joka tuottaa toiminta-alueensa vesihuoltopalvelut laadukkaasti ja kannattavasti kohtuullisin kustannuksin. Yhtiön verkostot ja laitokset ovat teknisesti kunnossa, asiakaspalvelu hyvää ja henkilökunta ammattitaitoista.

Strateginen tavoite	Mittari	Tavoite budjetti 2013	Toteutuma
Vaikuttavuus			
Tuotteiden ja palvelujen Hyvä laatu	Talousveden laatu	Laatuvaatimukset ja tavoitteet saavutetaan	
	Puhdistamon toiminta	Kirkonkylän puhdistamo toimii lupaehtojen mukaisesti	
	Vesikatkosten määrä	Asukasaika alle 30 min	
Tuotteiden ja palvelujen kohtuullinen hinta	Hinta verrattuna muihin vesihuoltolaitoksiin	VVY:n vertailuhinta alle ympäristökuntien keskiarvon	
Toiminta-alueen tarkasteleminen	Viemäriverkosto rakennettu koko toiminta-alueelle	Suunnittelu aloitettu	
Talous Resurssit	Mittari	Tavoite budjetti 2013	Toteutuma
Terve talous	Tilikauden voitto(tappio)	Positiivinen	
Käyttöomaisuuden arvon säilyminen	Vesijohtoverkoston vuotavuus	Laskuttamaton määrä alle 25%	
	Viemäriverkoston vuotovesikerroin nv	Pienempi kuin 2	
Prosessit Rakenteet	Mittari	Tavoite budjetti 2013	Toteutuma
Toimivat tietopalvelut ja viestintämenetelmät	Web-tallennuksen käyttö	100 ilmoitusta	
	Ajantasainen nettitiedottaminen	Nettisivut päivitetään vähintään 6 krt/vuodessa	
Uudistuminen ja henkilöstö	Mittari	Tavoite budjetti 2013	Toteutuma
Johtaminen	Tulos- ja kehityskeskustelut	Koko henkilöstön kanssa kerran vuodessa	
	Palkitseminen		
Koulutus	Koulutuspäivät / hlö	2/hlö/vuosi	

TERVOLAN VESI OY Y-tunnus 2246015-15	tp 2010	tp 2011	budjetti 2012	budjetti 2013	budjetti 2014	budjetti 2015	budjetti 2016
Liikevaihto	486626,8	530123,68	500000	528000	545000	570000	570000
Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen lisäys tai vähennys							
Valmistus omaan käyttöön							
Liiketoiminnan muut tuotot	1898,32	116,76	20000	20000	20000	20000	20000
Materiaalit ja palvelut							
Aineet, tarvikkeet ja tavarat							
Ostot tilikauden aikana	-51199,54	-54010,26	-70000	-60000	-65000	-80000	-80000
Varastojen lisäys(-) tai vähennys(+)							
Palvelujen ostot	-119307,7	-153635,88	-110000	-125000	-130000	-130000	-130000
Henkilöstökulut							
Palkat ja palkkiot	-136796,3	-131894,15	-140000	-140000	-145000	-145000	-145000
Henkilöstösivukulut							
Eläkekulut	-24649,97	-23191,25	-22000	-25000	-25000	-25000	-25000
Muut henkilösivukulut	-8319,21	-5940,56	-3000	-10000	-10000	-10000	-10000
Suunnitelman mukaiset poistot	-80827,84	-85136,69	-100000	-100000	-100000	-110000	-110000
Liiketoiminnan muut kulut	-17943,6	-22997,05	-27000	-25000	-27000	-27000	-27000
L i i k e v o i t t o (- t a p p i o)	49480,96	53434,6	48000	63000	63000	63000	63000
Rahoitustuotot ja -kulut							
Korkotuotot							
Muut rahoitustuotot	114,01	514,27					
Korkokulut	-42500	-46117,12	-45000	-60000	-60000	-60000	-60000
Muut rahoituskulut							
Voitto -/tappio ennen satunnaisia eriä	7094,97	7831,75	3000	3000	3000	3000	3000
Satunnaiset tuotot ja -kulut							
Satunnaiset tuotot							
Satunnaiset kulut							
Ylijäämä/alijäämä ennen varauksia			3000	3000	3000	3000	3000
Poistoeron lisäys(-) tai vähennys(+)	-3520,3	-5324,85					
Vapaaehtoisten varausten lisäys(-) tai vähennys(+)							
Verot	-2110,89	-929,08					
TILIKAUDEN VOITTO/TAPPIO	1463,78	1577,82	3000	3000	3000	3000	3000

TERVOLAN VUOKRATALOT OY

VISIO JA TOIMINTA

Tervolan Vuokratalot Oy on Tervolan kunnan omistama vuokrataloyhtiö jonka toimialana on asuntojen vuokraus. Toiminnan tarkoituksena on tarjota kuntalaisille ja kuntaan muuttaville riittävän tasokasta asumispalvelua viihtyisässä ympäristössä kohtuulliseen hintaan.

Taloudellisena toiminta-ajatuksena on säilyttää yhtiön talous vakaana siten, ettei se rasita omistajayhteisöään taloudellisesti.

Tavoite	Mittari	Toteutuma
VAIKUTTAUVUUS		
Asuntojen ja palvelujen hyvä saatavuus ja kunto	Hakijoiden jonotusaika Huoneistojen kunto	Jonotusaika < 1,5 kk Peruskorjaus 1 kiinteistö/vuosi
Asuinympäristön viihtyvyys	Asukaspalaute / - viihtyvyys	Asukaskyselyt / Piha-alueiden kunn.pito
Kohtuullinen hinta	Vuokrataso verrattuna alueen muihin asuntoyhtiöihin	Korkeintaan muiden yhtiöiden tasoa

VOIMAVARAT JA TALOUS

Tasapainoinen talous	Käyttöaste / Käyttökate	Käyttöaste 98 %
Kiinteistöjen arvon säilyttäminen	Korjauskustannukset	< 6 % vuokratuotoista
Pitkäaikaiset asiakassuhteet	Vuokrasopimusten pituudet	Vähäinen asukasvaihtuvuus

PROSESSIT JA RAKENTEET

Toimivat tietopalvelut	Hyvä sähköinen tiedottaminen	Ajantasaiset nettisivut
	Sähköinen asuntohakemus	Vuoden 2013 aikana
Sisäinen yhteistyö	Yhteistyö kunnan omien yhteisöjen kanssa	Mahdollisimman tiivis yhteistyö
Asukasdemokratia	Kokoukset / päätökset	Vähintään 1 kokous/talo/v

UUDISTUMINEN JA HENKILÖSTÖ

Ammattitaitoinen ja motivoitunut henkilöstö	Asiakas- / asiakastyytyväisyys	Hyvä työn laatu
Koulutus	Koulutuspv / hlö	2-3 pv/hlö/v

TERVOLAN VUOKRATALOT OY

TILINPÄÄTÖS- JA TALOUSSUUNNITELMA 2010-2014

	TP 2010	TP 2011	TA 2012	TA 2013	TS 2014	TS 2015
Tuotot	1 209	1 253	1 288	1 336	1 362	1 390
Kulut	702	735	674	700	738	752
Kate	498	522	611	635	624	638
Poistot	366	299	463	488	479	458
Liikevoitto	163	142	148	147	145	180
Rahoitustuotot ja kulut	163	142	148	147	145	180
Tulos	0	0	0	0	0	0

www.tervola.fi